

หลักกฎหมายในการพิจารณาคดีอาชญากรรม
กรณีจำเลยให้การรับสารภาพของไทย

ธัญญพร ทองศรีนุช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2561

**The Doctrine of Narcotic Drugs Criminal Procedure in case of
the Defendant's Confession in Thailand**

Tanyaporn Thongsrinuch

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2018

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ หลักกฎหมายในการพิจารณาคดีอาชญากรรมคดีจำเลยให้การรับสารภาพ
ของไทย

เสนอโดย นางสาวธัญญพร ทองศรีนุช

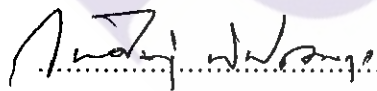
สาขาวิชา นิติศาสตร์

หมวดวิชา กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

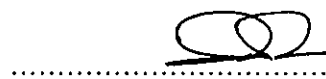
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล

ได้พิจารณาเห็นชอบ โดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

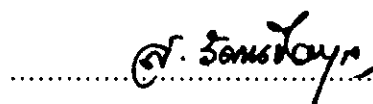

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นกร)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล)

.....กรรมการ
(อาจารย์กอบกุล จันทวโร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภัทร์)

คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ รับรองแล้ว

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนชื้อสกุล)

วันที่ ๑๖ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

หัวข้อวิทยานิพนธ์	หลักกฎหมายในการพิจารณาคดีอาญาเสพติดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ ของไทย
ชื่อผู้เขียน	ธัญญพร ทองศรีนุช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีโดยรัฐซึ่งโดยทั่วไปกฎหมายกำหนดเป็นหลักการสำคัญให้ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริง ศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจนเป็นที่พอใจ ศาลไม่ถูกผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องคำขอของผู้ใด การตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ให้ปรากฏเพื่อทราบถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยอันเป็นไปตามหลักการตรวจสอบจึงเป็นสาระสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาปัญหาอาญาเสพติดในประเทศไทยถึงขั้นวิกฤตทำให้มีความผิดเกี่ยวกับอาญาเสพติดขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก เพื่อให้การพิจารณาพิพากษามีประสิทธิภาพ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 จึงได้บัญญัติว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐาน โทษที่หนักกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” การบัญญัติดังกล่าวย่อมไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐอันเป็นหลักประกันสำคัญที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดีอาญา ประกอบกับอาจทำให้คดีอาญาเสพติดซึ่งส่วนใหญ่มีอัตราโทษต่ำกว่าจำคุกตลอดชีวิตไม่ได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบและเป็นธรรม เพราะแม้จำเลยจะให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ศาลก็มีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงต่อไป เนื่องจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเสพติดนั้นอาจจะมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงจึงให้การรับสารภาพเพราะรู้ว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษจากศาล หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดจริง แต่ตำรวจแนะนำให้การรับสารภาพ โดยบอกว่าหากรับสารภาพ จะได้รับการลดโทษครึ่งหนึ่ง หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดแต่ถูกข่มขู่หรือทรมานให้รับ

สารภาพ เป็นต้น และแม้จำเลยให้การรับสารภาพ กฎหมายบัญญัติให้ศาลสามารถพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ กรณีที่ยังตกอยู่ภายใต้หลักของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ศาลจะต้องฟังพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัยว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น อีกทั้งการที่จะพิจารณาว่าคำรับสารภาพของจำเลยมีความน่าเชื่อถือหรือไม่จะต้องพิจารณาจากการได้เห็นตัวจำเลยและจากการสังเกตขณะจำเลยให้การ ซึ่งการสังเกตว่าขณะที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นจำเลยมีกริยาท่าทางอย่างไร ย่อมมีผลต่อการวินิจฉัยว่าคำรับสารภาพนั้นได้มาโดยสมัครใจหรือไม่

ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ให้อำนาจศาลสามารถสืบพยานหลักฐานได้ย่อมส่งผลกระทบต่อการค้นหาความจริง จึงสมควรที่จะยกเลิกมาตราดังกล่าวเสียเพื่อให้ศาลตรวจสอบค้นหาความจริงก่อนที่จะพิพากษาลงโทษจำเลยเนื่องจากศาลมีหน้าที่ประกันความยุติธรรมให้แก่จำเลย และเพื่อให้คดีอาญาซึ่งเป็นคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงและเป็นคดีอาญาได้รับการพิจารณาในมาตรฐานเดียวกันกับคดีอาญาทั่วไป

Thesis Title	The doctrine of narcotic drugs criminal procedure in case of the defendant's confession in Thailand
Author	Tanyaporn Thongsrinuch
Thesis Advisor	Professor. Dr. Phaisith Phipatanakul
Department	Law
Academic Year	2018

ABSTRACT

As stipulated by law, public prosecution carried out in Thailand involves various sectors in order to validate related testimonies. To be truly unbiased, the court has to be free from any related obligations or commitments which create a conflict of interest because it has to find out who to hold accountable based on the examination principle, which is a major part of the criminal justice process.

Recently, the number of drug cases brought to the court has been unprecedented. As a result, Article 13 of the Drug Case Procedure Act, has been amended to facilitate trials since B.E. 2550, stating that "During a trial, if the defendants plead guilty, the judge can discontinue the trial. However, in the case of reasonable cause, the trial can be carried on to prove the defendants' guilt or innocence. If they are guilty, they should be punished with the minimum of life imprisonment or harsher. However, in any case, the court has to hear the case until it is convinced as to the defendants guilt or not." This is not in line with the general practice of public prosecution in Thailand, which guarantees fair trial. Since there is a large number of drug cases in court, the defendants may think that their trial are not be thorough and fair, based on Article 13. Although defendants may plead guilty, the court has to investigate further because the defendants may have confessed for different reasons; for example, they may have done so because they knew prior to arrest that their sentence could be reduced, because they were advised by the police that their sentences could be reduced by half with a confession, or because they were subject to torture or intimidation. When defendants plead guilty, the Act allows the prosecutor to ask for a verdict without further trial; however, according to Article 227 of the Criminal Procedure Code, the court has to conduct the trial to the end of the process. Seeing the defendants in person, observing their

reactions in court and hearing their testimony in court leads the jury to decide whether the defendants are guilty or not.

By allowing the judge to discontinue the trial, the law adversely affects the search for the truth. As a result, the Act should be abolished. The court, therefore, can conduct the whole process of the trial before delivering a verdict since it is the court's responsibility to protect the rights of the defendant and make sure that prosecutions on narcotics offences are treated in the same manner as other criminal charges. This means that if defendants facing a felony narcotics charge plead guilty, they should still have their day in court to ensure that they are tried fairly.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล ที่ให้ความกรุณาต้อนรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สละเวลาให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือและให้ความเมตตาแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ที่กรุณาต้อนรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ ประสพการณ์ทางกฎหมายและความรู้อันเป็นประโยชน์แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์กอบกุล จันทวโร ที่รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษา และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์ ที่รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ ชี้แนะให้เห็นถึงปัญหา และช่วยเหลือผู้เขียนเป็นอย่างดีเสมอมา

ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ ที่ได้สละเวลาให้คำแนะนำ เอื้อเฟื้อข้อมูลต่างประเทศและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนเสมอมา เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จให้สามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ที่อาจเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านและหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดหรือข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ธัญญพร ทองศรีนุช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	6
2. แนวคิดและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับสารภาพและการพิจารณาในคดี ยาเสพติดที่จำเลยรับสารภาพของประเทศไทย.....	7
2.1 หลักทั่วไปในการดำเนินคดีอาญา.....	7
2.2 แนวคิดและวิวัฒนาการของคำรับสารภาพ.....	20
2.3 การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา.....	24
2.4 สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา.....	26
2.5 หลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดียาเสพติด ของประเทศไทย.....	29
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับสารภาพในคดียาเสพติดตามกฎหมายของ ต่างประเทศและตามหลักการของสหประชาชาติ.....	52
3.1 หลักการสากลของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวกับยาเสพติด.....	52
3.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	57
3.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	66
4. วิเคราะห์การพิจารณาคดียาเสพติดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ.....	79
4.1 ปัญหาการค้นหาความจริงของคำรับสารภาพในคดียาเสพติด.....	79

4.2 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐานกรณีจำเลยให้การรับ สาราภาพในคดียาเสพติด.....	86
4.3 ความเหมาะสมของบทบัญญัติกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดียาเสพติด....	90
4.4 เปรียบเทียบการพิจารณาคดียาเสพติดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพของ ประเทศไทยและต่างประเทศ.....	94
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	103
5.1 บทสรุป.....	103
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	106
บรรณานุกรม.....	108
ประวัติผู้เขียน.....	119

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แต่เดิมประเทศไทยมีแนวคิดที่มองผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอาชญากร และมีกฎหมายกำหนดความผิดและบทลงโทษที่รุนแรง อีกทั้งยังได้มีการกำหนดนโยบายด้านยาเสพติดที่เน้นการปราบปรามเป็นสำคัญ โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในเชิงปริมาณ ทำให้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและจะต้องนำตัวเข้ามาสู่กระบวนการดำเนินคดีเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี เช่น จากสถิติการจับกุมคดียาเสพติดทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2547 มีการจับกุมจำนวน 55,472 คดี ในปี พ.ศ. 2548 มีการจับกุมจำนวน 67,131 คดีและในปี พ.ศ. 2549 มีการจับกุมจำนวน 74,403 คดี¹ แสดงให้เห็นว่ามีการจับกุมในคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้มีคดีเกี่ยวกับยาเสพติดขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก เช่น จากสถิติจำนวนข้อหาความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ขึ้นสู่การพิจารณา โดยในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวน 60,477 ข้อหา² ในปี พ.ศ. 2548 มีจำนวน 71,245 ข้อหา³ และปี พ.ศ. 2549 มีจำนวน 81,032 ข้อหา⁴ ซึ่งจากการที่คดีเกี่ยวกับยาเสพติดเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาลเป็นจำนวนมากย่อมทำให้การพิจารณาคดีของศาลมีความล่าช้า เพราะศาลต้องทำการสืบพยานหลักฐานก่อนที่จะมีการพิพากษาคดี

เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับภายในประเทศว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในระยะหลังนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปสู่อาชญากรรมที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กรและมีลักษณะพิเศษมากยิ่งขึ้น ซึ่งคดียาเสพติดมี

¹ ส่วนวิชาการและประเมินผล สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549), (กรุงเทพมหานคร : ส่วนวิชาการและประเมินผล สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, ม.ป.ป.), น.87.

² ฝ่ายระบบข้อมูลและสถิติ สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม, รายงานสถิติคดีศาลทั่วประเทศประจำปี พ.ศ. 2547, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ม.ป.ป.), น.91-92.

³ ฝ่ายระบบข้อมูลและสถิติ สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม, รายงานสถิติคดีศาลทั่วประเทศประจำปี พ.ศ. 2548, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ม.ป.ป.), น.101-102.

⁴ ฝ่ายระบบข้อมูลและสถิติ สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม, รายงานสถิติคดีศาลทั่วประเทศประจำปี พ.ศ. 2549, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ม.ป.ป.), น.85-87.

ลักษณะพิเศษและซับซ้อนแตกต่างจากการกระทำความผิดอาญาทั่วไป ประกอบกับมีปริมาณคดีที่เข้าสู่ศาลเป็นจำนวนมาก เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรวดเร็ว⁵ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ไว้ว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐาน โทษที่หนักกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” ซึ่งเป็นกรยกเว้นหลักทั่วไปที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 ดังนั้น หากจำเลยในคดีอาญาให้การรับสารภาพตามฟ้อง ในข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลมีดุลพินิจที่จะไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป และพิพากษาคัดสินคดีได้ กฎหมายได้บัญญัติบังคับให้ศาลต้องฟังพยานหลักฐานของโจทก์เพื่อประกอบคำรับสารภาพของจำเลยจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่ถูกฟ้องจริงก็แต่เฉพาะกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดและเป็นคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการที่ศาลจะสืบพยานหลักฐานต่อไปเพื่อตรวจสอบค้นหาความจริงของคำรับสารภาพจึงเป็นการพิจารณาจากอัตราโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่จำเลยให้การรับสารภาพเป็นเกณฑ์

การที่กฎหมายเปิดช่องให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจงดสืบพยานหลักฐานได้ โดยอาศัยเพียงคำให้การรับสารภาพของจำเลยเท่านั้น ไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย ที่ทุกฝ่ายต่างต้องร่วมมือกันค้นหาความจริง ศาลต้องกระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องที่กล่าวหา ศาลจะวางเฉยไม่ได้ การที่ศาลใช้ดุลพินิจงดสืบพยานหลักฐานจะทำให้ไม่มีการตรวจสอบค้นหาความจริงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่และจำเลยให้การรับสารภาพเพราะเหตุใด ทั้งที่หลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 229 และมาตรา 228 ได้กำหนดหน้าที่ในการตรวจสอบค้นหาความจริงของศาลไว้⁷

⁵ รายงานประชุมฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ครั้งที่ 2 วันศุกร์ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2549

⁶ คณิต ฅ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), น.95.

⁷ คณิต ฅ นคร, “ระบบไต่สวนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ,” วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 2, ปีที่ 46, น.368 (มิถุนายน 2560).

ในกรณีจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในคดีอาชญากรรมและเป็นคดีความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษ หรือฐานมิไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ศาลมักจะใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป⁸ ศาลจึงไม่มีบทบาทในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าพิจารณาจากคำรับสารภาพเป็นหลัก กลายเป็นเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องแล้ว ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้เลย ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วคำรับสารภาพของจำเลยในคดีอาชญากรรมที่ปรากฏในปัจจุบันมาจากหลายสาเหตุ เช่น ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงจึงให้การรับสารภาพเพราะรู้ว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษจากศาล หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดจริง แต่ตำรวจแนะนำให้รับสารภาพโดยบอกว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษครึ่งหนึ่ง หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดแต่ถูกข่มขู่หรือทรมานให้รับสารภาพ⁹ เป็นต้น ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้รับความเป็นธรรม อีกทั้งในทางปฏิบัติจะไม่มีการเรียกให้สืบพยานหลักฐานเพิ่มเติม เนื่องจากเข้าใจว่ากฎหมายลักษณะพยานของประเทศไทยมาจากระบบกล่าวหาของประเทศอังกฤษ¹⁰ กรณีจึงทำให้บทบาทของศาลในการตรวจสอบความจริงของคำรับสารภาพในคดีอาชญากรรมเป็นไปในทางการค้นหาความจริงในทางรูปแบบ ดังนั้น การที่ศาลยังมีได้มีบทบาทในการตรวจสอบความจริงอย่างเพียงพอแล้วนั้นจึงอาจกระทบต่อการพิจารณาคดีทำให้เกิดความไม่ความเป็นธรรมได้และโดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อทำให้มีผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ดังจะเห็นได้จากสถิติผู้ต้องขังในเรือนจำทั่วประเทศเป็นผู้ต้องขังในคดีอาชญากรรมประมาณร้อยละ 69.89 ของผู้ต้องโทษทั้งหมด¹¹

การที่กฎหมายบัญญัติไว้ในชั้นพิจารณาของศาลสามารถรับฟังเพียงคำรับสารภาพในการที่จะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ยังส่งผลกระทบต่อพนักงานสอบสวนมุ่งที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพมากกว่าที่จะหาพยานหลักฐานอื่นๆเพื่อใช้ประกอบการดำเนินคดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนควรรวบรวมแต่พยานหลักฐานเฉพาะเพื่อเอาผิดแก่ผู้ต้องหา และไม่ได้รวบรวม

⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 9302/2559 (คำพิพากษาศาลฎีกา), น.180.

⁹ นภกรรณ์ หะวานนท์ และคณะ, คำให้การของผู้หญิงซึ่งถูกพิพากษาจำคุกในคดีอาชญากรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำหนักเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2555), น.250.

¹⁰ ชวลิต โสภณวัต, “กฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นกฎหมายในระบบกล่าวหาจริงหรือ,” ตุลพาท, เล่มที่ 6, ปีที่ 28, น.43 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2524).

¹¹ ธาณี วรภัทร์, “ความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรการบังคับโทษตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้กับการวินิจฉัยการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกรณีศึกษาผู้ต้องขังหญิง,” วารสารกำลังใจ, ฉบับที่ 2, ปีที่ 4, น.41 (เมษายน-มิถุนายน 2559).

พยานหลักฐานซึ่งมุ่งพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไว้ในสำนวนการสอบสวน¹² ทั้งนี้หากพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดแล้ว เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องวางตัวเป็นกลางและรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายและเป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาเพื่อพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

อีกทั้งก็ยังมีผู้เห็นว่า การพิพากษาตามคำรับสารภาพอาจเป็นการกระทบสิทธิในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญ แม้ว่าส่วนใหญ่จะให้การรับสารภาพ แต่ก็ควรให้ฝ่ายโจทก์เป็นฝ่ายพิสูจน์ความผิดต่อไป เพราะเมื่อพนักงานสอบสวนจัดทำสำนวนมาอย่างไร พนักงานอัยการก็ต้องฟ้องและนำสืบคดีไปตามนั้นจนครบถ้วน จึงเห็นว่าพนักงานอัยการและศาลสมควรได้รับสิทธิในการดำเนินคดีไปจนครบกระบวนการเพื่อพิสูจน์พยานหลักฐานและความผิดของจำเลยให้ครบถ้วนและสิ้นสงสัย¹³ อันเป็นไปตามหลักในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ศาลจะต้องใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง ไม่พิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริง

แม้บทบัญญัติตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา พ.ศ. 2550 จะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลของคดีอาญาเป็นไปด้วยความรวดเร็วและคำรับสารภาพจะเป็นพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังได้ก็ตาม แต่ก็ควรที่จะทำการค้นหาความจริงแท้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามคำรับสารภาพหรือไม่ก่อน ดังนั้น เมื่อศาลมีหน้าที่ประกันความบริสุทธิ์ของจำเลย ศาลจึงต้องมีความกระตือรือร้นและมีความเป็นภาวะวิสัยในการตรวจสอบค้นหาความจริง¹⁴ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้บริสุทธิ์ให้ได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง

¹² กุลพล พลวัน, “บทบาทของอัยการในการดำเนินคดีอาญา,” วารสารอัยการ, ฉบับที่ 85, ปีที่ 8, น.37 (มกราคม 2528).

¹³ คณิต ณ นคร, ธานี วรภัทร์, และจิรวุฒิ ลิปิพันธ์, โครงการวิจัย เรื่อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กับผลกระทบต่อด้านกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552), น.150-151.

¹⁴ คณิต ณ นคร, “บทบาทของศาลในคดีอาญา,” วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์, ฉบับที่ 1, ปีที่ 1, น.63 (มกราคม-มิถุนายน 2544).

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด วิวัฒนาการของคำรับสารภาพ และหลักการรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาชญากรรมของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐานและบทบาทขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมในการค้นหาความจริงกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรม และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินคดีอาชญากรรม และหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรมตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมและเป็นธรรมในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรม

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การดำเนินคดีอาญาของไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ศาลเป็นผู้มีบทบาทในการค้นหาความจริงและมีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริง แต่การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 13 กำหนดให้ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในคดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม ศาลสามารถพิพากษาคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานนั้นเป็นการจำกัดบทบาทศาลในการค้นหาความจริง ซึ่งในทางปฏิบัติเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลมักจะพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลยทันทีโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน บทบัญญัติที่เปิดช่องให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจไม่ต้องสืบพยานหลักฐานเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับหลักการสากลและหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ดังนั้น จึงควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้มีการตรวจสอบค้นหาความจริงก่อนที่จะพิพากษาลงโทษจำเลยเพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในวิทยานิพนธ์นี้ มีขอบเขตศึกษาถึงหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรมทั้งของประเทศไทย และประเทศที่ใช้ระบบชีวิตลอร์ ได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศสเพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ รวมถึงบทบาทขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมในการค้นหาความจริงในคำรับสารภาพ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐาน

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

ศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จากกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความเอกสารอ้างอิงทางกฎหมาย ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนแนวคำพิพากษาฎีกา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงแนวคิด วิวัฒนาการของคำรับสารภาพ และหลักการรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาชญากรรมของประเทศไทย
2. เพื่อทราบถึงปัญหาที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐานและบทบาทขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมในการค้นหาความจริงกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรม และเพื่อทราบถึงความแตกต่างในการดำเนินคดีอาชญากรรม และหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรมตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมและเป็นธรรมเนียมในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรม

บทที่ 2

แนวคิดและหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับสารภาพและการพิจารณา ในคดีอาชญากรรมที่จำเลยรับสารภาพของประเทศไทย

คดีอาชญากรรมเป็นคดีอาญาประเภทหนึ่ง ดังนั้น การที่จะศึกษาถึงการดำเนินคดีอาชญากรรมจึงต้องศึกษาหลักการดำเนินคดีอาญาทั่วไป ในบทนี้จะศึกษาถึงระบบการดำเนินคดีอาญา หลักเกณฑ์วิธีพิจารณาความอาญา หลักการดำเนินคดีอาญาเฉพาะคดีอาชญากรรม แนวคิดและวิวัฒนาการของคำรับสารภาพ การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา และหลักในการพิจารณาตัดสินจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรมของประเทศไทย

2.1 หลักทั่วไปในการดำเนินคดีอาญา

การดำเนินคดีอาญา คือ การตรวจสอบความจริงของเรื่องที่กล่าวหาเพื่อที่จะชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหาว่าผิดหรือไม่ ดังนั้น เป้าหมายหลักของการดำเนินคดีอาญาคือการค้นหาความจริงเรื่องที่กล่าวหา¹ การค้นหาความจริงจึงเป็นหัวใจในการดำเนินคดีอาญา ซึ่งระบบการค้นหาความจริงในคดีอาญามีความแตกต่างกันไปตามระบบกฎหมาย กล่าวคือ ในระบบคอมมอนลอว์ การค้นหาความจริงในคดีอาญาจะใช้ระบบต่อสู้ระหว่างคู่ความ ส่วนระบบซีวิลลอว์ การค้นหาความจริงในคดีอาญาจะใช้ระบบตรวจสอบข้อเท็จจริง²

2.1.1 ระบบการดำเนินคดีอาญา

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงระบบการดำเนินคดีอาญา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการตรวจสอบค้นหาความจริง ปัจจุบันระบบดำเนินคดีอาญาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระบบ ได้แก่ ระบบไต่สวนและระบบกล่าวหา ซึ่งการดำเนินคดีอาญาแบบไต่สวนได้เกิดขึ้นก่อน จากนั้นได้มีการ

¹ คณิต ฅ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), น.69.

² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, “การนำรูปแบบการพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาพัฒนารูปแบบการพิจารณาความอาญาทั่วไป,” ในงานวิจัยการอบรมหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง, รุ่นที่ 8, วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2548, น.9.

ปรับปรุงระบบการดำเนินคดีอาญาให้มีความเป็นธรรมโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนจึงเกิดการดำเนินคดีอาญาแบบกล่าวหาขึ้น³

2.1.1.1 การดำเนินคดีอาญาแบบไต่สวน (Inquisitorial System)

ระบบไต่สวน คือ ระบบการดำเนินคดีอาญาที่ไม่ได้แยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีออกจากกันให้องค์กรในการดำเนินคดีต่างหากจากกันเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ แต่การดำเนินคดีอาญาทั้งหมดตกอยู่ที่บุคคลหรือองค์กรเดียว กล่าวคือ การดำเนินคดีอาญาทั้งหมดตกอยู่ในมือของผู้พิพากษาหรือศาล⁴ การดำเนินคดีอาญาตามระบบไต่สวนจึงไม่มีโจทก์และจำเลย มีแต่ผู้พิพากษาหรือศาลเป็นทั้งโจทก์และผู้ตัดสินในคนๆเดียวกัน และในการดำเนินคดีอาญาตามระบบไต่สวนนั้น ผู้ถูกไต่สวนแทบจะไม่มีสิทธิอะไรเลย เป็นเพียงวัตถุแห่งการพอกคดีเท่านั้น สภาพของผู้ถูกไต่สวนจึงเป็น “กรรมในคดี” (Procedural Object)⁵

ศาลในระบบไต่สวนมีบทบาทในการค้นหาความจริงเป็นอย่างมาก ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการจนถึงขั้นตอนการพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นการสืบพยาน ซักถามพยาน หากผู้อื่นจะถามพยานจะต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน⁶ ศาลไม่ได้ทำหน้าที่วางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด

ด้วยเหตุที่ระบบไต่สวนนั้นมุ่งค้นหาข้อเท็จจริงเป็นสิ่งสำคัญ จึงไม่มีกฎเกณฑ์การสืบพยานที่เคร่งครัด ไม่มีบทตัดพยาน (Exclusionary Rule) ที่เด็ดขาด แต่จะเปิดโอกาสให้มีการเสนอพยานหลักฐานทุกชนิดมาสู่ศาล⁷ การสืบพยานหลักฐานของศาลไม่ได้ถูกจำกัดไว้เพียงแค่พยานหลักฐานที่คู่ความนำมาเท่านั้น⁸

³ คณิต ฅ นคร, *อ้าวแล้ว เจริงอรรถที่ 1*, น.86.

⁴ Claus Roxin, *Strafverfahrensrecht*, 24 Auflage, München, 1995 S 75 อ้างถึงใน คณิต ฅ นคร, *อ้าวแล้ว เจริงอรรถที่ 1*, น.86.

⁵ คณิต ฅ นคร, “ปัญหาในการใช้ดุลพินิจของอัยการ,” *วารสารอัยการ*, ฉบับที่ 57, ปีที่ 5, น.32 (กันยายน 2525).

⁶ โสภณ รัตนกร, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน*, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2557), น.4.

⁷ อุดม รัฐอมฤต, “ผลของข้อสันนิษฐานตามกฎหมายต่อการกำหนดหน้าที่นำสืบในคดีอาญา,” *วารสารนิติศาสตร์*, ฉบับที่ 2, ปีที่ 25, น.306 (มิถุนายน 2538).

⁸ A. Esmein, *A History of Continental Criminal Procedure with Special Reference to France*, trans. John Simson, (Boston : Little, Brown, and company, 1913), p.9.

การดำเนินคดีอาญาระบบไต่สวนทำให้การค้นหาคำความจริงมีประสิทธิภาพเพราะการที่ศาลไต่สวนความจริงทั้งหมดนั้นย่อมทำให้ความจริงปรากฏ⁹ แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีอาญาระบบไต่สวนก็มีข้อเสีย คือ การให้อำนาจสอบสวนฟ้องร้องและอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอยู่ที่องค์กรเดียวกัน ทำให้ผู้ไต่สวนมีอำนาจมากเกินไป จึงอาจเกิดอคติได้ง่ายและรู้สึกว่าเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ปราบปราม และการที่ผู้ถูกไต่สวนมีสภาพเป็นเพียงวัตถุแห่งการพอกคดี ทำให้ผู้ถูกไต่สวนไม่มีโอกาสที่จะแก้ข้อกล่าวหาหรือต่อสู้คดีได้ จากข้อบกพร่องของระบบไต่สวนนี้ทำให้เกิดวิธีการค้นหาคำความจริงโดยการทรมานร่างกายของผู้ถูกไต่สวนเพื่อให้รับสารภาพมาแล้ว ในประเทศต่างๆภาคพื้นยุโรปได้เริ่มวิธีการนี้ขึ้นในวงการศาสนาก่อน ต่อมาได้ถูกนำมาใช้ในการดำเนินคดีอาญาของรัฐ และวิธีการนี้ได้เลวร้ายจนถึงขีดสุดเมื่อมีการทรมานร่างกายตามวิธีการล่าแม่มดเกิดขึ้น และเป็นจุดสิ้นสุดของการดำเนินคดีอาญาระบบนี้¹⁰

2.1.1.2 การดำเนินคดีอาญาระบบกล่าวหา (Accusatorial System)

ระบบกล่าวหา คือ ระบบการดำเนินคดีอาญาที่มีการแยก “หน้าที่สอบสวนฟ้องร้อง” และ “หน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี” ออกจากกัน ให้องค์กรในการดำเนินคดีอาญาที่ต่างหากจากกัน เป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งสองนั้น และยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหา (ผู้ต้องหาและจำเลย) จากการเป็นวัตถุแห่งการซักพอก กล่าวคือ เป็น “กรรมในคดี” (Procedural Object) ขึ้นเป็น “ประธานในคดี” (Procedural Subject) โดยถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นคนและเป็นส่วนหนึ่งของวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายจึงให้สิทธิต่างๆแก่ผู้ถูกกล่าวหา เปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และห้ามการดำเนินกระบวนการพิจารณา (Procedural Act) ที่มีขอบ¹¹

การดำเนินคดีอาญาระบบกล่าวหาไม่ใช่ระบบการดำเนินคดีอาญาใหม่ แต่เป็นการดำเนินคดีอาญาที่แก้ไขข้อบกพร่องของการดำเนินคดีอาญาระบบไต่สวน เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาของระบบไต่สวนผู้พิพากษามีอำนาจมากเกินไปและรู้สึกว่าเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ปราบปราม จึงได้มีการแยกอำนาจของผู้พิพากษาในส่วนของกระบวนการสอบสวนฟ้องร้องไปให้อีกองค์กรหนึ่งที่เรียกว่า พนักงานอัยการ ส่วนศาลมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาชี้ขาดคดี โดยทั้งสอง

⁹ ปกป้อง ศรีสนิท, “ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนในวิธีพิจารณาความอาญา,” ใน ยื่นหยัดบนหลักนิติธรรม, จัดพิมพ์โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2552), น. 133.

¹⁰ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 5, น.32-33.

¹¹ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1, น.89.

องค์กรมีความเป็นอิสระจากกัน ดังนั้น พนักงานอัยการจึงมีความเป็นอิสระในการดำเนินคดีและสั่งคดี¹² พนักงานอัยการไม่ผูกมัดกับคำพิพากษาของศาล¹³

ในคดีอาญาโจทก์ผู้กล่าวหาจะเป็นฝ่ายเริ่มคดี โจทก์จะต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย การดำเนินคดีอาญาระบบนี้จึงให้ความสำคัญกับหลักการสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าโจทก์จะพิสูจน์ให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง เมื่อโจทก์ได้นำสืบว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว จำเลยมีสิทธินำพยานหลักฐานมาหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ ศาลจะวางตนเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ทำหน้าที่เหมือนกรรมการผู้ตัดสินกีฬาและคอยควบคุมดูแลให้คู่ความทั้งสองฝ่ายดำเนินคดีตามกฎหมายที่วางไว้อย่างเคร่งครัด ศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริงน้อยมากเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของกลุ่มความแต่ละฝ่ายจะต้องเสนอและตรวจสอบข้อเท็จจริงกันเอง จึงมีการเรียกการดำเนินคดีอาญาระบบนี้ว่าระบบคู่กรณี (Adversary System)¹⁴ การดำเนินคดีอาญาตามแนวคิดระบบนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process)¹⁵

ระบบกล่าวหาเป็นหลักเกณฑ์ในการนำสืบพยานหลักฐานอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้ทั้งสองฝ่ายได้เปรียบเสียเปรียบซึ่งกันและกัน¹⁶ ศาลใช้ดุลพินิจได้น้อย มีบทตัดพยานหลักฐาน (Exclusionary Rule) ไม่ให้ศาลนำเอาพยานหลักฐานที่ขัดกับหลักเกณฑ์เข้าสู่สำนวนและการซักถาม หรือถามค้านพยานจะต้องเป็นไปตามกฎหมายที่วางไว้โดยเคร่งครัด¹⁷

การดำเนินคดีระบบกล่าวหาเป็นการสร้างหลักประกันสิทธิให้กับผู้ถูกดำเนินคดี กล่าวคือ การแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีออกจากกัน ทำให้อคติของศาลในการฟ้องร้องและพิจารณาตัดสินคดีหมดไป¹⁸ คู่ความมีสิทธิในการนำพยานหลักฐานเข้า

¹² คณิต ฒ นคร, *อ้าวแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.88-89.

¹³ คณิต ฒ นคร, “คำพิพากษาศาลฎีกาผูกมัดเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีอาญาเพียงใด,” *วารสารนิติศาสตร์*, ฉบับที่ 2, ปีที่ 18, น.119 (มิถุนายน 2531).

¹⁴ โสภณ รัตนากร, *อ้าวแล้ว เจริญธรรมที่ 6*, น.2.

¹⁵ ปกป้อง ศรีสนิท, *อ้าวแล้ว เจริญธรรมที่ 9*, น.121-122.

¹⁶ ประมูล สุวรรณสร, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน : เพิ่มเติมคำพิพากษาฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ถึงปัจจุบัน*, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2526), น.2.

¹⁷ อุคม รัฐอมฤต, *อ้าวแล้ว เจริญธรรมที่ 7*, น.306-307.

¹⁸ ปกป้อง ศรีสนิท, *อ้าวแล้ว เจริญธรรมที่ 9*, น.131.

สืบต่อสู่คดีได้อย่างเต็มที่ตามที่หลักเกณฑ์กำหนดไว้¹⁹ แต่อย่างไรก็ตาม การที่ศาลวางตัวเป็นกลาง จึงมีบทบาทในการแสวงหาพยานหลักฐานน้อยมาก ปล่อยให้เป็นที่ของคู่ความในการนำ พยานหลักฐานเข้าสืบ ทำให้ข้อเท็จจริงที่ได้มาไม่เพียงพอต่อการพิจารณาพิพากษาคดี²⁰

2.1.2 หลักเกณฑ์วิธีพิจารณาความอาญา

หลักเกณฑ์วิธีพิจารณาความอาญามีหลายประการซึ่งแต่ละหลักเกณฑ์มีความสำคัญเป็น อย่างมาก ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาความอาญาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1.2.1 หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ

การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐถือว่ารัฐเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อย กล่าวได้ว่าเป็น แนวความคิดดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาในประเทศภาคพื้นยุโรปอย่างไม่เปลี่ยนแปลง รัฐมีสิทธิและ หน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา หน้าที่นี้คือหน้าที่อำนวยความยุติธรรม รัฐไม่ถือว่าเป็นปรปักษ์กับ ประชาชนในรัฐ นิติสัมพันธ์ในทางวิธีพิจารณาความอาญาของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ จึงเป็นนิติ สัมพันธ์สองฝ่าย คือ รัฐฝ่ายหนึ่ง กับผู้ถูกกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่ง โดยรัฐจะจัดให้มีองค์กรของรัฐเพื่อทำ หน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหนึ่ง และทำคำพิพากษาในที่สุด การ ดำเนินคดีอาญาในประเทศที่การดำเนินคดีอาญาเป็นการดำเนินคดีโดยรัฐในเนื้อหาจึงต้องถือว่า ไม่ใช่การพิพาทในศาล ดังนั้น คดีอาญาจึงถือไม่ได้ว่าเป็นเรื่องระหว่างคู่ความ กล่าวคือ รัฐในฐานะ ที่เป็นผู้รักษากฎหมายและอำนวยความยุติธรรมย่อมไม่อาจถูกมองว่าเป็นคู่ความกับประชาชนในรัฐ ได้เลย เพราะผู้ที่อยู่ตรงข้ามกับเอกชนนั้นไม่ใช่องค์กรของรัฐ แต่เป็นตัวรัฐเอง²¹ จากลักษณะของ นิติสัมพันธ์ในทางวิธีพิจารณาของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐจึงมีผลให้ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้อง ตรวจสอบค้นหาความจริง ในการดำเนินคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้อง ตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องโดยไม่ผูกมัดกับคำขอหรือคำร้องของผู้ใด และในการ ดำเนินคดีอาญาชั้นศาลทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องกระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ ของเรื่อง ศาลจะวางเฉยไม่ได้ และเจ้าพนักงานของรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีอาญา คือ พนักงาน อัยการ ซึ่งพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องอันเป็นหลักเกณฑ์ของ

¹⁹ ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำระบบไต่สวนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาศึกษาเปรียบเทียบนานาประเทศ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน อัยการสูงสุด, 2556), น.15.

²⁰ เพิ่งอ้าง, น.15.

²¹ คณิต ฌ นคร, “วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน,” วารสาร นิติศาสตร์, ฉบับที่ 3, ปีที่ 15, น.3, 6 (กันยายน 2528).

ระบบอัยการที่สมบูรณ์ เจ้าพนักงานตำรวจเป็นเพียงเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการเท่านั้น²²

2.1.2.2 หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา

การค้นหาความจริงตามเนื้อหา หมายถึง การที่ศาลพิจารณาหลักฐานจะต้องค้นหาความจริงด้วยตัวศาลเอง ทั้งนี้ โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานทั้ง โจรทักและจำเลย และนอกจากพยานหลักฐานที่กล่าวมาแล้ว ศาลอาจพิจารณาพยานที่ศาลเรียกมาให้การด้วย เพื่อให้ได้ความตามความเป็นจริงว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ดังนั้น ศาลจะเป็นผู้ซักถามพยานให้ได้ความจริงด้วยแทนที่จะเป็นการนำเสนอและซักถามจากโจทก์หรือจำเลย²³

รูปแบบของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution) รัฐเป็นผู้ดำเนินการค้นหาความจริงเมื่อมีความผิดทางอาญาเกิดขึ้น ในคดีอาญาถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายตามแนวคิดที่ว่ารัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยนั้น²⁴ โดยมีพนักงานอัยการเป็นผู้มีหน้าที่ในการค้นหาความจริงตั้งแต่ชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ส่วนศาลมีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง²⁵

การค้นหาความจริงในระบบนี้ไม่มีลักษณะการต่อสู้ระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่าย แต่องค์กรทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็น ศาล พนักงานอัยการ และตำรวจต่างต้องร่วมมือกันค้นหาความจริง รัฐมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก รัฐจึงไม่เป็นปรปักษ์กับประชาชนในรัฐ²⁶ ในการทำหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของศาลนั้น ศาลไม่ผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องคำขอของผู้ใด ศาลมีหน้าที่ที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจนเป็นที่พอใจ²⁷ ศาลมีบทบาทในการค้นหาข้อเท็จจริงด้วยตนเองและจะต้องมีความกระตือรือร้น (Active) ในการสืบพยานหลักฐาน²⁸ ศาลเป็นผู้ถามพยานเองและสามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้เอง ศาลจึงมีดุลพินิจอย่างกว้างขวางในการค้นหาข้อเท็จจริง ไม่ถูกจำกัดด้วยกฎเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานที่เคร่งครัด ส่วนพนักงานอัยการและตำรวจต้องมีความเป็นภาวะวิสัยอย่างแท้จริง

²² คณิต ฒ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.93, 95.

²³ ณรงค์ ใจหาญ, *หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1*, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556), น.37.

²⁴ คณิต ฒ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 21*, น.4.

²⁵ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2*, น.11.

²⁶ คณิต ฒ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 21*, น.6.

²⁷ คณิต ฒ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.96.

²⁸ John H. Langbein, *Comparative Criminal Procedure : Germany*, (Minnesota : West Publishing, 1977), p.1.

(Objectivity) กล่าวคือ มีหน้าที่ค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง²⁹ ซึ่งการตรวจสอบค้นหาความจริงในลักษณะนี้เรียกว่า “หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา” (Truth Theory)

สำหรับการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐในประเทศภาคพื้นยุโรปนั้น การค้นหาความจริงในศาลมีลักษณะเป็นการค้นหาความจริงในเนื้อหาที่องค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลและพนักงานอัยการร่วมกันค้นหาความจริง ดังนั้น การค้นหาความจริงโดยระบบถามค้านจึงไม่สอดคล้องกับหลักการค้นหาความจริงของภาคพื้นยุโรป เพราะการค้นหาความจริงในภาคพื้นยุโรปตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดของการร่วมมือกัน แต่สำหรับประเทศในระบบคอมมอนลอว์นั้นมีการค้นหาความจริงตามระบบถามค้านซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดของการต่อสู้หรือการแข่งขันกัน เพราะการดำเนินคดีอาญาในประเทศคอมมอนลอว์เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนที่มีพื้นฐานมาจากความคิดที่ว่าการศึกษาความสงบเรียบร้อยเป็นหน้าที่ของประชาชน กล่าวคือ โดยหลักแล้วประชาชนทุกคนมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้โดยไม่ต้องเป็นผู้เสียหาย การค้นหาความจริงในประเทศคอมมอนลอว์จึงมีลักษณะทำนองคดีแพ่ง โดยมีศาลเป็นคนกลางควบคุมมิให้คู่ความดำเนินคดีโดยมิชอบ เอาเปรียบกันและกัน³⁰

2.1.2.3 หลักฟังความทุกฝ่าย

หลักฟังความทุกฝ่าย หมายความว่า จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาแก้ข้อกล่าวหาได้ ซึ่งในการดำเนินคดีอาญาตามระบบกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี ผู้ถูกกล่าวหาจึงมีสิทธิต่างๆ ในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิที่จะโต้แย้งคัดค้านได้ ซึ่งในการที่ผู้ถูกกล่าวหาจะแก้ข้อกล่าวหาในชั้นเจ้าพนักงานหรือแก้ข้อหาในศาลได้อย่างถูกต้องนั้น ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องได้รับทราบว่าเขาถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องว่าอย่างไร³¹

การที่จะชี้ขาดว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดตามที่กล่าวหา พนักงานอัยการและศาลจะต้องฟังข้อเท็จจริงจากทั้งฝ่ายผู้กล่าวหาและฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ไม่ใช่ฟังข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้กล่าวหาเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งหลักฟังความทุกฝ่ายเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะมีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ เพราะในการพิจารณาพิพากษาศาลจะต้องรับฟังพยานหลักฐานทั้งฝ่ายผู้กล่าวหาและฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยก็ปรากฏ

²⁹ คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 21*, น.7.

³⁰ คณิต ณ นคร, “กรมอัยการ : การปฏิรูปโครงสร้างและระบบงาน,” *วารสารอัยการ*, ฉบับที่ 50, ปีที่ 5, น.51-52 (กุมภาพันธ์ 2525).

³¹ คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.96-97.

หลักฟังความทุกฝ่าย เช่น มาตรา 134 การแจ้งข้อหาให้ทราบ มาตรา 172 ในการพิจารณาและสืบพยาน จำเลยมีสิทธิที่จะอยู่ร่วมด้วยในการดำเนินคดี เป็นต้น³²

2.1.2.4 หลักพยานโดยตรง

หลักพยาน โดยตรงมีความเกี่ยวพันใกล้ชิดกับหลักทวนถาม หลักพยานโดยตรงหมายความว่า การที่ศาลจะวินิจฉัยคดีได้ต้องอาศัยพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยาน การสืบพยานเป็นหน้าที่ของศาล ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 229³³ ดังนั้น ผู้พิพากษาจะต้องฟังคำฟ้อง คำให้การจำเลยและพยานด้วยตนเอง จะมอบหมายให้ผู้อื่นกระทำแทนตนไม่ได้³⁴ เพราะหลักพยานโดยตรงจะทำให้ศาลสามารถค้นหาความจริงและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากความน่าเชื่อถือของพยานที่เป็นบุคคลจะได้มาที่ต่อเมื่อได้เห็นตัวและจากการสังเกตการให้การด้วยตนเองเท่านั้น ทั้งนี้ ตามหลักจิตวิทยาทำให้การพยานบุคคล นอกจากนี้ ศาลจะรับฟังคำให้การของพยานที่จดไว้ในชั้นสอบสวนหรือไต่สวนมูลฟ้องว่าเป็นคำเบิกความของพยานผู้นั้นแทนการมาเบิกความของพยานไม่ได้ แม้จะเป็นผู้เชี่ยวชาญก็ต้องมาเบิกความในศาลประกอบหนังสือ³⁵

2.1.3 ระบบการดำเนินคดีอาญาและหลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย

จากการที่ได้ศึกษาถึงระบบการดำเนินคดีอาญามาแล้ว ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงระบบการดำเนินคดีอาญาและหลักการดำเนินคดีอาญาที่ประเทศไทยนำมาใช้ รวมถึงหลักการดำเนินคดีอาญาเฉพาะคดีอาชญากรรม ดังนี้

2.1.3.1 ระบบการดำเนินคดีอาญา

การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยแต่เดิมไม่มีการแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีออกจากกันในห้องพิจารณาคดีที่ต่างหากจากกันดำเนินคดี ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาเป็นกรรมในคดีจนมีวิธีพิจารณาจารีตนครบาลเกิดขึ้นอันเป็นการดำเนินคดีอาญาในระบบไต่สวน ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญาใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. 115 และพระราชบัญญัติยกเลิกวิธีพิจารณาจารีตนครบาล การดำเนินคดีอาญาของประเทศจึงเปลี่ยนมาใช้ระบบกล่าวหา กล่าวคือ มีการแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาคดีออกจากกันให้

³² ฌรงค์ ใจหาญ, *อ่างแล้ว เจริญธรรมที่* 23, น.38.

³³ คณิต ณ นคร, *อ่างแล้ว เจริญธรรมที่* 1, น.100.

³⁴ หยุค แสงอุทัย, *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศึกษาทางคำพิพากษาฎีกา*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม่บ้านแม่เรือน, 2507), น.17.

³⁵ คณิต ณ นคร, *อ่างแล้ว เจริญธรรมที่* 1, น.100.

องค์กรที่แยกต่างหากจากกันเป็นผู้ดำเนินการ และสถานะของผู้ถูกกล่าวหาขึ้นเป็นประธานในคดี³⁶ และเมื่อได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาขึ้นใช้แทนพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมิโทษใช้ไปพลางก่อน ร.ศ. 115 ก็ได้มีการคุ้มครองสิทธิต่างๆของผู้ถูกกล่าวหามากขึ้น

2.1.3.2 หลักการดำเนินคดีอาญา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาในประเทศภาคพื้นยุโรป ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 32 และในคดีอาญาใช้ “หลักการตรวจสอบ” (Examination Principle) กล่าวคือ ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ในการตรวจสอบค้นหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหา ในชั้นเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องโดยไม่มีข้อผูกมัดใดๆ และในชั้นศาลทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่กระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องที่กล่าวหา ศาลจะวางเฉยไม่ได้และในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องนั้น ศาลไม่ผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องคำขอใดๆ ศาลจะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจนเป็นที่พอใจ การตรวจสอบค้นหาความจริงในลักษณะนี้เรียกว่า การตรวจสอบค้นหาความจริงใน “หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา” แม้ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลอาจพิพากษาคดีได้เลยก็ตาม แต่หากศาลยังสงสัยในคำรับสารภาพนั้น ศาลก็มีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องต่อไป³⁷

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยก็ได้บัญญัติให้อำนาจศาลในการค้นหาความจริงหลายประการ เช่น มาตรา 175 ศาลมีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัยได้ มาตรา 228 กำหนดให้ศาลสามารถสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ มาตรา 229 กำหนดให้ศาลเป็นผู้สืบพยาน เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงบทบาทในการค้นหาความจริงอย่างกระตือรือร้นของศาลและแสดงให้เห็นถึงบทบาทความเป็นภาวะวิสัยของศาล³⁸

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติศาลไทยวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดในการพิจารณาคดีและใช้วิธีการถามค้านอันเป็นการดำเนินคดีตามแบบอย่างของประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากการที่นักกฎหมายของประเทศภาคพื้นยุโรปที่ยึดระบบซีวิลลอว์เป็นผู้วางรากฐานระบบความยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย แต่นักกฎหมายของไทยที่รับช่วงต่อ

³⁶ คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 5*, น.39-40.

³⁷ คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.94-96.

³⁸ คณิต ณ นคร, “บทบาทของศาลในคดีอาญา,” *วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิต*, ฉบับที่ 1, ปีที่ 1, น.54 (มกราคม-มิถุนายน 2544).

เป็นนักกฎหมายที่สำเร็จการศึกษาจากประเทศคอมมอนลอว์เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะนักกฎหมายฝ่ายศาล การพัฒนาระบบในการดำเนินคดีอาญาจึงอิงเบนไปตามแบบของประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์³⁹

2.1.3.3 หลักการดำเนินคดีอาญาเฉพาะคดียาเสพติด

ปัจจุบันมีกฎหมายยาเสพติดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดที่ใช้อยู่ในประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำขอการพิจารณา และมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฎีกาในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2551 คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ 227/2551 เรื่อง การปฏิบัติในการบังคับโทษปรับในคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550

กฎหมายวิธีพิจารณาคดียาเสพติดเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้น โดยเฉพาะ เพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาและบังคับโทษคดียาเสพติดไว้เป็นการเฉพาะและเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนโดยการใช้เทคนิคการสืบสวนพิเศษ และกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น การอุทธรณ์ ฎีกา และอายุความ รวมทั้งกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับชำระค่าปรับตามคำพิพากษา⁴⁰ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นรูปแบบการกระทำความผิดที่เป็นองค์กรอาชญากรรม จึงทำให้การพิสูจน์ความจริงหรือความผิดกระทำได้ยาก การใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังไม่เอื้ออำนวยต่อการสืบหาพยานหลักฐานในคดียาเสพติดได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น การจับกุมในคดียาเสพติดจึงจับกุมได้เฉพาะผู้ที่ครอบครองหรือผู้ที่ลำเลียงยาเสพติดเท่านั้น ผู้ผลิตหรือผู้ลักลอบค้ายาเสพติดรายใหญ่รอดพ้นจากการจับกุมดำเนินคดี หรือรอดพ้นจากมาตรการในด้านการตรวจสอบและยึดทรัพย์สิน เพราะโดยสภาพในการดำเนินการ บุคคลเหล่านี้มักไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำความผิดด้วยตนเองโดยตรง แต่จะมอบหมายหรือสั่งการเป็นทอดๆ ด้วยวิธีที่

³⁹ คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 30*, น.25.

⁴⁰ ส่วนกำกับติดตามการบังคับใช้กฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส., *คู่มือการประสานงานและการรวบรวมพยานหลักฐานคดียาเสพติด*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม, 2551), น.45.

สลับซับซ้อน⁴¹ ดังนั้น จึงได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนสอบสวนโดยใช้เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษในการแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิด สำหรับมาตรการพิเศษในการตรวจสอบค้นหาความจริง ได้แก่

1) มาตรการอำพราง (Undercover) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 7 บัญญัติให้เจ้าพนักงานมีอำนาจปฏิบัติการอำพรางเพื่อการสืบสวนความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งการอำพราง หมายความว่า การดำเนินการทั้งหลายเพื่อปิดบังสถานะหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินการ โดยลวงผู้อื่นให้เข้าใจไปทางอื่น หรือเพื่อมิให้รู้ความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน การปฏิบัติการด้วยการปลอมตัวเพื่อเข้าไปแฝงตัวในการสืบสวนในองค์กรอาชญากรรมยาเสพติดเพื่อรวบรวมข้อมูลขององค์กรอาชญากรรมโดยบางครั้งเพื่อให้เกิดความไว้วางใจของบุคคลในองค์กรอาชญากรรมมีความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการอาจจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดบางอย่างที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น การครอบครองยาเสพติดเพื่อพิสูจน์ทราบตัวบุคคลผู้ซื้อ ผู้ขาย หรือสถานที่พักหรือเก็บรักษายาเสพติด เป็นต้น⁴²

2) การครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม (Controlled Delivery) หมายความว่า การครอบครองชั่วคราวซึ่งยาเสพติดเพื่อส่งต่อแก่ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ คำสั่ง หรือการสะกดรอยติดตามของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ การส่งต่อนั้นให้รวมถึงการนำเข้าหรือส่งออกเพื่อการส่งต่อในหรือนอกราชอาณาจักรด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 8 บัญญัติให้เจ้าพนักงานมีอำนาจครอบครองหรือให้มีการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมได้ วิธีการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมนำไปสู่การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดที่สูงขึ้นในระดับนายทุนหรือผู้บงการ เมื่อทางการสืบสวนเจ้าหน้าที่ทราบว่าจะมีการขนส่งหรือลำเลียงยาเสพติด และเจ้าหน้าที่ได้ทำการติดตามจับกุมผู้ขนส่งหรือผู้ลำเลียงและตรวจยึดยาเสพติดได้แล้ว การขยายผลการจับกุมในการส่งยาเสพติดที่มีการขนส่งปลายทางที่ผู้กระทำความผิดได้ตกลงที่จะครอบครองยาเสพติด ทั้งในและนอกประเทศ เจ้าหน้าที่จะดำเนินการควบคุมเพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นดำเนินการครอบครองยาเสพติดต่อไปตามที่ได้มีการสั่งจากนายทุนหรือ

⁴¹ คณิต ณ นคร, ธานี วรภัทร์ และ จิรวุฒิ ลิปิพันธ์, โครงการวิจัย เรื่อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กับผลกระทบด้านกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552, น.43.

⁴² ชาดิชชา สุทธิกลม, “การบังคับใช้กฎหมายในคดียาเสพติด : ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข,” ในผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น, รุ่นที่ 9, สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2549, น.44.

ผู้ว่าจ้าง หรือผู้ซื้อเพื่อเป็นการขยายผลไปถึงบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวให้มากที่สุด⁴³

3) การเข้าถึงพยานหลักฐานซึ่งเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 10 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ดำเนินการให้ได้มาซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดและการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อได้รับการร้องขอจากเจ้าพนักงาน

2. ในการสอบสวน พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 11 ได้กำหนดไว้ว่าในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ยึดสิ่งของไว้ตามกฎหมายและอ้างว่าเป็นยาเสพติด ให้พนักงานสอบสวนส่งสิ่งของที่ยึดนั้นภายในสามวันทำการนับแต่เวลาที่พนักงานสอบสวนได้รับสิ่งของนั้นไว้เป็นของกลางในคดี เพื่อให้ผู้ชำนาญการพิเศษตรวจพิสูจน์และทำความเข้าใจเป็นหนังสือรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ไม่อาจส่งสิ่งของที่ยึดนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ โดยให้บันทึกเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการดังกล่าวไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

3. การพิจารณาคดีอาญาโดยหลักแล้วจะต้องพิจารณาและสืบพยานในศาล และกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 อันเป็นไปตาม “หลักเปิดเผย” แต่จากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 12 ได้กำหนดกรณีสืบพยานหลักฐานลับหลังจำเลยไว้ว่า “ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งจำเลยมีทนายความ ถ้าปรากฏว่าจำเลยคนใดจงใจไม่มาศาลหรือหลบหนีและมีความจำเป็นเพื่อให้พยานหลักฐานสูญหายหรือยากแก่การนำมาสืบ ในภายหลัง เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรก็ให้ศาลมีอำนาจสืบพยานหลักฐานลับหลังจำเลยแต่ต้องให้โอกาสทนายความของจำเลยที่จะถามค้านและนำสืบหักล้างพยานหลักฐานนั้นได้”

4. คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เฉพาะการกระทำซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่สุด ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 18 กล่าวคือ ให้สิทธิของคู่ความในการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์เท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรา 18 วรรคหนึ่งแล้ว คู่ความอาจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องไปพร้อมกับฎีกาต่อศาลฎีกาภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันอ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นให้คู่ความฝ่ายที่ขออุทธรณ์ฎีกาฟัง เพื่อขอให้พิจารณารับฎีกาไว้วินิจฉัยก็ได้ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 19 ทั้งนี้ ศาลฎีกาอาจรับหรือไม่รับฎีกาก็ได้ และถ้าศาลฎีกาไม่รับฎีกาไว้วินิจฉัยให้ถือ

⁴³ เพิ่งอ้าง, น.44-45.

ว่าคดีถึงที่สุด เหตุผลที่ให้คดียาเสพติดถึงที่สุดที่ชั้นศาลอุทธรณ์เนื่องจากมาตรการดังกล่าวเป็นประโยชน์ในการลดปริมาณคดีและลดระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินคดี กรณีจึงเป็นเรื่องที่มีอำนาจทำได้ตามกฎหมายอันเป็นข้อยกเว้นของการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของศาลและสนับสนุนนโยบายปราบปรามอาชญากรรม⁴⁴

5. การบังคับโทษปรับ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิด พ.ศ. 2550 มาตรา 21 กล่าวถึงวิธีการบังคับโทษปรับต่อผู้ที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษปรับ ให้พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีเพื่อแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีของกรมบังคับคดีดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องโทษแทนค่าปรับได้ และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจตรวจสอบทรัพย์สินและให้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ทั้งนี้ไม่กระทบต่อการที่ศาลจะมีคำสั่งขังผู้ต้องโทษแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น การบังคับโทษปรับตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิด พ.ศ. 2550 จึงมีความพิเศษกว่ากฎหมายอื่น เนื่องจากศาลมีทางเลือกในการบังคับโทษปรับ ได้แก่ การบังคับเอาทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดแทนค่าปรับ หรือการกักขังแทนค่าปรับก็ได้ จึงทำให้มีหลักประกันว่าจะสามารถบังคับโทษปรับกับผู้กระทำความผิดได้อย่างแน่นอน⁴⁵

6. อายุความในการดำเนินคดียาเสพติด พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิด พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติการขยายอายุความในคดียาเสพติดไว้ในมาตรา 22 ว่า “ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สำหรับฐานความผิดซึ่งต้องระวางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต ถ้ามิได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลภายในกำหนดสามสิบปีนับแต่วันกระทำความผิด เป็นอันขาดอายุความ

ถ้าได้ฟ้องและได้ตัวผู้กระทำความผิดมายังศาลแล้วผู้กระทำความผิดวิกลจริตและศาลสั่งงดการพิจารณาหรือหลบหนีจนเกินกำหนดตามวรรคหนึ่งแล้วนับแต่วันที่ศาลสั่งงดการพิจารณาหรือนับแต่วันที่ผู้หนีหลบหนีแล้วแต่กรณีก็ให้ถือว่าเป็นอันขาดอายุความเช่นเดียวกัน”

การที่กฎหมายกำหนดอายุความคดียาเสพติดให้มีอายุความมากกว่าความผิดอาญาฐานอื่น เป็นการเพิ่มระยะเวลาที่เจ้าพนักงานสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดรายใหญ่ที่มีศักยภาพในการหลบหนีออกไปนอกประเทศไทย ทำให้รัฐมีโอกาที่จะดำเนินคดีเกี่ยวกับคดียาเสพติดให้ประสบความสำเร็จได้มากขึ้น การขยายอายุความในคดียาเสพติดนั้นแม้จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน แต่เข้าข้อยกเว้นที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจ

⁴⁴ คณิต ณ นคร, ธานี วรภัทร์ และ จิรวุฒิ ลิปิพันธ์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 41*, น.146-147.

⁴⁵ คณิต ณ นคร, ธานี วรภัทร์ และ จิรวุฒิ ลิปิพันธ์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 41*, น.43.

กระทำได้ และบางประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนีได้กำหนดอย่างชัดเจนว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไม่มีอายุความในการดำเนินคดี การขยายอายุความในคดียาเสพติดให้ยาวนานขึ้นหรือให้เป็นคดีที่ไม่มีอายุความ จึงเป็นเรื่องของการขยายโอกาสในการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าพนักงานของรัฐได้เป็นอย่างดี⁴⁶

2.2 แนวคิดและวิวัฒนาการของคำรับสารภาพ

เนื้อหาในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงแนวคิดของคำรับสารภาพและวิวัฒนาการของคำรับสารภาพเพื่อศึกษาให้เข้าใจถึงความสำคัญของคำรับสารภาพ ดังนี้

2.2.1 แนวคิดของคำรับสารภาพ

มนุษย์เมื่อได้กระทำความผิดแล้วย่อมจะรับสารภาพเสมอเนื่องจากเขาเป็นมนุษย์และเพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของเผ่าพันธุ์มนุษย์ของเขา⁴⁷ เมื่อบุคคลธรรมดาที่มีความรู้สึกและสามารถพูดได้กระทำความผิด แม้บางครั้งจะไม่ยอมรับสารภาพเพราะสังคมได้กำหนดโทษในความผิดตามที่เขารับสารภาพไว้แล้วก็ตาม แต่จิตใจและมูลเหตุจูงใจของบุคคลก็ปรารถนาที่จะพูดความจริงมากกว่าการโกหกเพราะการพูดความจริงนั้นง่ายกว่าการโกหก ดังนั้น การที่บุคคลกระทำความผิดแล้วไม่รับสารภาพจึงมาจากปัจจัยอื่นๆ ไม่ได้เกิดจากจิตใจของมนุษย์ เช่น ประสพการณ์ ความจำเป็น เป็นต้น⁴⁸

เมื่อมนุษย์ธรรมดาได้มีโอกาสสำรวจและเข้าใจว่าการกระทำของตนเองเป็นบาปหรือเป็นความผิดแล้ว เขาทั้งหลายย่อมถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องชดเชยการกระทำความผิดเหล่านั้น อย่างน้อยก็คือการรับสารภาพความผิด อันเนื่องจากแรงผลักดันทางจิตใจและศีลธรรมที่เป็นตัวขับเคลื่อนจิตสำนึกในทางใฝ่ดีในสัญชาตญาณมนุษย์⁴⁹

แม้บุคคลที่มีพฤติกรรมต่อต้านบรรทัดฐานของสังคมหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบรรทัดฐานของสังคมซึ่งก็คืออาชญากรก็อาจจะมีแรงจูงใจในการรับสารภาพได้ หากสังคมเปิดโอกาสให้รับ

⁴⁶ คณิต ณ นคร, ธาณี วรภัทร์ และ จิรวุฒิ ลิปิพันธ์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 41*, น.120-121.

⁴⁷ Arthur S. Aubry, Rudolph R. Caputo and R.J.Gallati, *Criminal Interrogation*, (Illinois : Charles C Thomas, 1980), pp.301-307. อ้างถึงใน ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลพ, “หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), น.15.

⁴⁸ *เพ็ญอ้าง*, น.15.

⁴⁹ Erik Berggren, *The psychology of confession*, (Leiden : Brill, 1975), p.183. อ้างถึงใน ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, “กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำ และความสำคัญของคำรับสารภาพ,” *บทบัณฑิตย*, เล่มที่ 63, ตอนที่ 1, น.146 (มีนาคม 2550).

สารภาพได้ อาชญากรประกอบอาชญากรรมก็เพราะมีเหตุจูงใจในการกระทำ ดังนั้น อาชญากรจึงยอมรับสารภาพแม้ว่าเขาจะถูกลงโทษก็ตาม แต่อย่างไรก็ดีก็มีบุคคลที่หนึ่งเมื่ออยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย จึงเกิดการบังคับ ทำร้ายร่างกายหรือทรมานอื่นๆ เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหารับสารภาพ ด้วยเหตุนี้จึงอาจทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องรับสารภาพ โดยที่ไม่ได้กระทำความผิดและถูกพิพากษาลงโทษ เพื่อให้พ้นจากการถูกบังคับหรือทรมาน ดังนั้น ในทางจิตวิทยาอาจกล่าวได้ว่า บุคคลต้องการพูดความจริงและเขาจะพูดความจริงภายใต้เงื่อนไขที่ถูกต้อง⁵⁰

2.2.2 วิวัฒนาการของคำรับสารภาพ

สมัยแรกการรับฟังคำรับสารภาพปรากฏอยู่ในรูปแบบทางศาสนา ในแนวความคิดของชาว Christian เห็นว่าการรับสารภาพ โดยแท้จริงจะปรากฏเมื่อปราศจากการถูกบังคับต่อผู้มีอำนาจ ซึ่งก็คือพระ โดยโบสถ์จะชี้ชวนให้รับสารภาพตามความเชื่อ พิธีกรรมและขนบประเพณี จุดมุ่งหมายของการรับสารภาพคือการขจัดความชั่ว การรับสารภาพตามความเชื่อทางศาสนาในช่วงต้นจะกระทำไม่บ่อยนัก กระทำโดยเปิดเผยและสมัครใจ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นกระทำโดยปกติ เป็นหน้าที่ เป็นความลับและส่วนบุคคล โบสถ์จึงเป็น “ศาลของความสำนึกผิด” (Court of conscience) และกลายมาเป็นจุดเริ่มต้นของการรับผิด โดย Criminal Law Revision Committee เห็นว่าคำรับสารภาพอาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ นอกจากมีข้อสงสัยเป็นอย่างอื่น⁵¹

นอกจากนี้ การสารภาพยังปรากฏเป็นที่ยอมรับนับถือตั้งแต่พุทธกาล แม้จะถือปฏิบัติเฉพาะในหมู่คณะสงฆ์ที่เรียกว่าปลงอาบัติเท่านั้นก็ตาม พระสงฆ์จึงมีหน้าที่ต้องสารภาพการกระทำ ความผิดพระวินัยเล็กน้อยต่อพระภิกษุรูปอื่นทุกวัน⁵² จึงอาจกล่าวได้ว่าศาสนาหลักในโลกล้วนแต่มีกลไกและส่งเสริมให้ยอมรับและรับสารภาพในการกระทำที่เป็นความผิดของพวกเขา ซึ่งวัตถุประสงค์ของการรับสารภาพมีอยู่สองประการ คือ เพื่อชำระล้างจิตใจและเพื่อความคุ้มครองอันเป็นการยับยั้งพฤติกรรมที่เป็นความผิดด้วย⁵³

⁵⁰ ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 47*, น.15-16.

⁵¹ M. Hepworth and B. Taylor, “Confession, Guilt and Responsibility,” *British Journal of Law and Society*, Vol. 6, No. 2, pp.223-224, 229, 231 (Winter 1979).

⁵² Buddhist Studies, The Buddha & His Disciples 40, <https://www.buddhanet.net/e-learning/buddhism/disciples07.htm>. อ้างถึงใน ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 49*, น.146.

⁵³ Saul M. Kassin and Gisli H. Gudjonsson, “The Psychology of Confessions : A Review of the Literature and Issues,” *Psychological Science in the Public Interest*, Vol. 5, No. 2, p.35 (November 2004).

ประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ได้ใช้คำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานมานานแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น⁵⁴ ขณะที่ประเทศทางภาคพื้นยุโรปซึ่งมีระบบซีวิลลอว์ตั้งแต่สมัยกลางมีแนวความคิดอยู่บนรากฐานของกระบวนการไต่สวน เพื่อที่จะแสวงหาพยานหลักฐานออกจากปากบุคคลผู้ต้องสงสัย คือ การบีบบังคับให้รับสารภาพโดยการซักถาม (Interrogation)⁵⁵

การใช้คำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานนั้น จากคริสต์ศตวรรษที่ 13 ถึง 18 ประเทศทั้งหลายในยุโรปที่รับอิทธิพลจากกฎหมายโรมันได้ยอมรับเอาหลักกฎหมายว่าด้วยการทรมาน (Law of Torture) มาใช้ในการได้มาซึ่งคำรับสารภาพโดยวิธีการทรมานร่างกาย⁵⁶ ในยุคสมัย Roman Empire ที่กระบวนการพิจารณาเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงรวมถึงคำรับสารภาพเพื่อใช้ในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาขึ้นแล้วแต่เกิดจากการใช้วิธีการทรมานร่างกายผู้ถูกกล่าวหาทั้งสิ้น⁵⁷ ผู้ถูกกล่าวหาในยุโรปจึงมีชะตากรรมเช่นเดียวกับที่ประสบอยู่ในประเทศอังกฤษ ซึ่งคำรับสารภาพที่ได้มาไม่ว่าด้วยวิธีการใดถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา⁵⁸ ดังนั้นในยุคนี้จึงสามารถรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานได้ทั้งหมดโดยไม่มีข้อจำกัด และไม่ว่าคำรับสารภาพนั้นจะได้มาด้วยวิธีใดก็ตาม แม้คำรับสารภาพจะได้มาด้วยการทรมานก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 และ 17 ก็ยังมีข้อจำกัดในการรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐาน คำรับสารภาพได้ถูกยอมรับว่ามีคุณค่าและมีน้ำหนักน่าเชื่อถือ⁵⁹ ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ประเทศอังกฤษจึงได้ห้ามการทรมาน หรือการใช้สภาวะกดดัน รวมทั้งการใช้กลอุบายในการโกหกของเจ้าหน้าที่เพื่อได้มาซึ่งคำรับสารภาพ หากฝ่าฝืน คำรับสารภาพเหล่านั้นอาจถูกตัดออกจาก

⁵⁴ New York University School of Law, Criminal Law Education and Research Center, (New York : Fred B. Rothman & co, 1972), pp.2-3. อ้างถึงใน ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 47*, น.17.

⁵⁵ Jan Štěpán, “บทเรียนจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของทวีปยุโรป,” แปลโดย ประธาน วัฒนวณิชย์, วารสารนิติศาสตร์, ฉบับชดเชย 2517-2519, น.146 (สิงหาคม 2519).

⁵⁶ Tom O'Connor, The Law of Confession, <http://faculty.ncwc.edu/TOConnor/410/410lect12.htm>. อ้างถึงใน ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 49*, น.147.

⁵⁷ Fred Kaufman, The admissibility of confessions in criminal matters, Second Edition (Toronto : Carswell, 1974), p.13. อ้างถึงใน ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 49*, น.147.

⁵⁸ Allen A. Bartholomew, The Australian New Zealand Journal of Criminology, p.13 (1980). อ้างถึงใน ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 49*, น.148.

⁵⁹ Saul M. Kassin and Gisli H. Gudjonsson, *supra note 53*, p.36.

การเป็นพยานหลักฐาน⁶⁰ กฎเกณฑ์นี้อยู่บนพื้นฐานของสองหลัก คือ หลักความสมัครใจและหลักความน่าเชื่อถือ (Voluntariness and Trustworthiness) ภายใต้หลักการนี้คำรับสารภาพที่น่าเชื่อถือเท่านั้นจึงได้รับการให้คุณค่า แต่หากคำรับสารภาพไม่ได้มาจากการหลอกลวง เช่น ให้ความหวัง ทรมาณ หรือวิธีการอันไม่สมควรแล้วคำรับสารภาพนั้นก็จะมีคุณค่าในตัวเองและศาลจะไม่รับฟังเป็นพยานหลักฐาน กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพยังมีที่มาจากหลักเอกสิทธิ์ที่จะไม่กล่าวถ้อยคำอันเป็นปรีภัยต่อตนเอง (Privilege against self-incrimination)⁶¹ ดังนั้น ในยุคนี้ได้มีการพิจารณาวิธีการได้มาซึ่งคำรับสารภาพและการตัดคำรับสารภาพที่ได้มาโดยมิชอบออก เช่น คำรับสารภาพที่มาจากกรจูงใจโดยมิชอบจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้⁶² หรือ คำรับสารภาพที่ได้มาจากการบีบบังคับทางจิตใจด้วยความหวังหรือความกลัวจากการถูกทรมาน คำรับสารภาพเหล่านั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้⁶³ เป็นต้น

ในช่วงต้นยุคคริสต์ศตวรรษที่ 19 ศาลโดยส่วนใหญ่ได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับคำรับสารภาพมากยิ่งขึ้น ในประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์อธิบายว่าคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อยที่สุดและน่าสงสัยมากที่สุดจากพยานหลักฐานทั้งหมด⁶⁴ การยอมรับฟังคำรับสารภาพนั้นจึงเป็นไปด้วยความระมัดระวังยิ่งขึ้น ซึ่งศาลได้พิจารณาพฤติการณ์แวดล้อมกรณีทั้งหมด เป็นรายคดีไป เพื่อพิจารณาว่าคำรับสารภาพนั้นเป็นไปโดยสมัครใจหรือไม่เป็นสำคัญ และต่อมาในบางประเทศได้ยึดหลัก Procedural Due Process สำคัญยิ่งไปกว่าหลักสมัครใจ ซึ่งหลักการที่พัฒนาขึ้นภายหลังนั้นค่อนข้างแข็งตัวเกินไป เพราะหลักการนี้จะตัดคำรับสารภาพออกทันที หากมีการละเมิดขั้นตอนการสอบสวนและแสวงหาพยานหลักฐานโดยไม่คำนึงว่าคำรับสารภาพนั้นจะมีความน่าเชื่อถือและมีคุณค่าเพียงใด⁶⁵ ดังนี้ จะเห็นได้ว่าการกำหนดขอบเขตในการรับฟังคำรับสารภาพมากขึ้น

⁶⁰ James A. Fagin, *Criminal justice*, (Boston : Allyn and Bacon, 2005) อ้างถึงใน ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 49*, น.148.

⁶¹ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 49*, น.148-149.

⁶² G.D. Nokes, *An Introduction to evidence*, Third Edition (London : Sweet & Maxwell, 1962), p.293.

⁶³ John H. Wigmore, *A students' textbook of the law of evidence*, (Brooklyn : The Foundation Press, 1935), p.210.

⁶⁴ Henry B. Rothblatt, *Handbook of evidence for criminal trials*, (New Jersey : Prentice-Hall, 1965), p.149.

⁶⁵ ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 49*, น.149.

2.3 การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน หมายถึง การที่ศาลนำพยานหลักฐานทุกประเภทที่คู่ความนำมาสืบ ไม่ว่าจะ เป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ มาพิจารณาว่าพยานหลักฐานเหล่านั้น คู่ความได้นำสืบให้เชื่อได้ตามข้ออ้างข้อเถียงในประเด็นข้อพิพาทหรือตามหน้าที่นำสืบหรือภาระการพิสูจน์หรือไม่ หรือกล่าวได้ว่าการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน คือ การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในประเด็นที่ได้พิพาทกัน โดยอาศัยพยานหลักฐานและศาลมีหน้าที่ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ดังนั้น คำพิพากษาของศาลจึงต้องแสดงผลในการวินิจฉัยให้ปรากฏว่าพยานหลักฐานชิ้นใดรับฟังได้หรือรับฟังไม่ได้ พยานหลักฐานใดเชื่อถือได้หรือเชื่อถือไม่ได้ และเมื่อพิจารณาจากพยานหลักฐานทั้งหมดแล้วพิจารณาตามประเด็นข้อพิพาทเชื่อว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ฝ่ายใดมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่ากัน⁶⁶ ซึ่งในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานนั้น ศาลมีความเป็นอิสระอย่างเต็มที่โดยปราศจากหลักเกณฑ์ผูกมัด แม้แต่คำพยานผู้เชี่ยวชาญ ศาลก็ต้องใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักด้วย⁶⁷

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาแตกต่างกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีแพ่ง กล่าวคือ การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีแพ่ง กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานและดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลไว้เป็นการเฉพาะ การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีแพ่งเป็นดุลพินิจโดยแท้ของศาลที่จะวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานของฝ่ายใดมีน้ำหนักหรือความน่าเชื่อถือมากกว่ากัน⁶⁸

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานไว้ คือ “หลักพิสูจน์จนสิ้นสงสัย” กล่าวคือ การแสดงให้ศาลเห็นด้วยพยานหลักฐานถึงการมีอยู่ของข้อเท็จจริงโดยปราศจากความสงสัย⁶⁹ การพิสูจน์จนสิ้นสงสัยเป็นหลักที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 โดยกำหนดให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามี การกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ศาลยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย ซึ่งหลักเกณฑ์นี้เป็น

⁶⁶ พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555), น.563.

⁶⁷ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1, น.104.

⁶⁸ อุดม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), น.291.

⁶⁹ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1, น.250.

หลักมาตรฐานสากล คือ Proof beyond reasonable doubt ดังนั้น ในคดีอาญาโจทก์มีหน้าที่ที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ได้แน่ชัดจนศาลแน่ใจโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ศาลจึงจะลงโทษจำเลยได้⁷⁰ โจทก์จะนำสืบแต่เพียงให้เห็นว่าพยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักดีกว่าพยานหลักฐานของจำเลยเช่นเดียวกับในคดีแพ่งไม่ได้ โดยศาลจะพิจารณาจากพยานหลักฐานของโจทก์ก่อน หากพยานหลักฐานของโจทก์ฟังไม่ได้ชัดแจ้งว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ศาลจะพิจารณาพิพากษายกฟ้องโจทก์ไปโดยไม่พิจารณาพยานหลักฐานของจำเลย แต่หากพยานหลักฐานโจทก์ฟังได้ชัดเจนว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลจึงจะพิจารณาพยานหลักฐานของจำเลยต่อไปว่าพยานหลักฐานของจำเลยนั้นสามารถหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ได้หรือไม่ หรือพยานหลักฐานของจำเลยนั้นทำให้ศาลสงสัยในพยานหลักฐานของโจทก์หรือไม่⁷¹ หากพยานหลักฐานของจำเลยสามารถหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ได้ หรือพยานหลักฐานของจำเลยทำให้ศาลสงสัยในพยานหลักฐานของโจทก์ หรือทำให้ศาลสงสัยตามสมควรว่าจำเลยอาจจะมีผู้ผู้กระทำความผิด ศาลก็จะมีคำพิพากษายกฟ้องโจทก์⁷²

ส่วนหลักยกประโยชน์แห่งความสงสัย หมายความว่า ในกรณีที่ยังมีความสงสัยตามสมควรในข้อเท็จจริงแห่งคดี ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นผลดีกับผู้กระทำความผิด กล่าวคือ ในคดีอาญานั้น กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ซึ่งหลักนี้เป็น “หลักนิติรัฐ” และเป็นหลักรัฐธรรมนูญ⁷³ หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องพิสูจน์เรื่องฐานที่อยู่ของตน แต่จะต้องพิสูจน์โดยพยานหลักฐานอย่างแน่ชัดว่าผู้ถูกกล่าวหาอยู่ ณ ที่เกิดเหตุหรือกระทำหรือร่วมกระทำในการกระทำความผิดอาญานั้นอย่างไร หลักนี้ได้แสดงถึงความคิดพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามุ่งยกฟ้องผู้บริสุทธิ์มากกว่าการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยถือว่า “ปล่อยคนผิดสิบคนดีกว่าลงโทษคนบริสุทธิ์เพียงคนเดียว”⁷⁴

การใช้ดุลพินิจซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ศาลต้องตรวจดูว่าพยานหลักฐานนั้นจะสมเหตุสมผลพอที่วิญญาณจะลงความเห็นว่าเป็นความจริงหรือไม่ หากมีเหตุผลเพียงพอแล้วก็ฟังว่า

⁷⁰ เข็มชัย ชุตินวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2557), น.454-455.

⁷¹ สมชาย รัตนชื้อสกุล, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2544), น.399.

⁷² อุคม รัฐอมฤต, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 68*, น.293.

⁷³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29

⁷⁴ คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 1*, น.106, 108.

เป็นความจริง แต่ถ้ายังอยู่ในความคาดหมายว่าอาจจะเป็นความจริงดังนั้นก็ไม่เพียงพอ ความเชื่อนั้นจะต้องเกิดจากข้อเท็จจริงที่ได้เลือกโดยสุ่มรอบคอบประกอบด้วยเหตุผลที่ปวงแล้ว⁷⁵ โดยคำนึงถึงหลักวิชาจิตวิทยา วิทยาศาสตร์ และความก้าวหน้าทางวิชาการสมัยใหม่ประกอบในเหตุผลด้วย⁷⁶

ในทางปฏิบัติเป็นที่ยอมรับกันว่าภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในคดีอาญาในแต่ละคดีอาจแตกต่างกันตามลักษณะของคดีและความหนักเบาของแต่ละข้อหาด้วย เช่น ภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกต้องมากกว่าในคดีที่มีอัตราโทษเพียงค่าปรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต โจทก์จะต้องนำสืบพยานหลักฐานให้หนักแน่นศาลจึงจะลงโทษจำเลยได้⁷⁷

2.4 สิทธิของผู้ถูกกล่าวหา

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งหมายถึง ผู้ต้องหา จำเลย และผู้ที่ถูกผู้เสียหายฟ้องแต่ก่อนศาลประทับฟ้อง⁷⁸ ในอันที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้

2.4.1 สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม

สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยถูกต้อง รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรมเป็นหลักประกันสิทธิที่กำหนดไว้แก่ผู้ต้องหาและจำเลย

ความถูกต้อง หมายความว่า ถูกต้องทั้งในรูปแบบและเนื้อหา ซึ่งในคดีอาญานั้นตัดสินกันด้วยความจริงแท้ของเรื่อง ความถูกต้องในเนื้อหาก็คือความเป็นภาวะวิสัยของการดำเนินคดีทั้งของเจ้าพนักงานและศาล⁷⁹

ความรวดเร็วในการพิจารณา และต่อเนื่องในการพิจารณาก่อให้เกิดผลดี คือ ผู้ที่ถูกกล่าวหาจะได้รับการพิสูจน์ความผิดอย่างมีประสิทธิภาพเพราะความล่าช้าของการพิจารณา หรือการพิจารณาที่ไม่ต่อเนื่องมีผลกระทบต่อความทรงจำของพยานบุคคล ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจดจำรายละเอียดสำคัญที่มาจากการสืบพยานครั้งก่อนๆ ไม่ได้ หรือความชัดเจนของพยานวัตถุซึ่งอาจเสื่อมสลาย หรือถูกทำลายไปตามสภาพ และผู้พิพากษาหรือพนักงานอัยการซึ่งรับผิดชอบคดี อาจ

⁷⁵ จินดาภิรมย์ราชสภาพดี, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพิจารณาคำพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิศาลบรรณินดี, 2464), น.308-309.

⁷⁶ จิตติ เจริญน้ำ, พยานในคดีอาญา, (กรุงเทพมหานคร : หจก.พิมพ์อักษร, 2538), น.136.

⁷⁷ โสภณ รัตนกร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 6, น.525.

⁷⁸ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1, น.166.

⁷⁹ คณิต ณ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1, น.168-169.

ได้รับคำสั่งให้ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในศาลอื่นจึงทำให้ผู้มาทำหน้าที่แทนต้องมาทบทวนความเป็นมาของคดีและอาจทำให้การดำเนินคดีไม่ต่อเนื่องได้ เพราะผู้พิพากษาที่มาทำหน้าที่แทนไม่ได้เห็นอากัปกิริยาของพยานที่ได้ให้การไว้ก่อนหน้านั้น⁸⁰

หลักการพิจารณาคดีโดยต่อเนื่อง หมายความว่า การนั่งพิจารณาคดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งติดต่อกันไปตั้งแต่ต้นจนกว่าจะเสร็จโดยไม่มีการเปลี่ยนองค์คณะ ทำให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีสามารถคาดหมายได้ล่วงหน้าว่าคดีของตนจะเริ่มต้นเข้าสู่การพิจารณาของศาลเมื่อใดและจะได้รับการพิจารณาเสร็จสิ้นเมื่อใด นอกจากนี้การที่ผู้พิพากษานั่งพิจารณาคดีอย่างต่อเนื่องยังเป็นหลักประกันได้ว่าองค์คณะผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีจะเป็นผู้ตัดสินวินิจฉัยชี้ขาดคดีดังกล่าวด้วยตนเอง ในขณะที่เดียวกันผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีจะสามารถใช้สมาธิในการรับฟังพยานหลักฐานคดีใดคดีหนึ่งได้อย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้สามารถควบคุมการพิจารณาคดีให้มีประสิทธิภาพและใช้เวลาในการดำเนินคดีได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น⁸¹

หลักการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม หมายความว่า ผู้ที่ทำหน้าที่รับฟังการสืบพยานหลักฐานจะต้องมีความเป็นกลางในการรับฟังพยานหลักฐาน มิใช่รับฟังอย่างมีอคติหรือเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แม้จะมีความน่าเชื่อถือว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดก็ตาม⁸²

ความเป็นธรรมนั้นเป็นการเสริมความถูกต้องและความรวดเร็ว ซึ่งหากความถูกต้องในเนื้อหาที่เกิดจากการกระทำอันมิชอบ เช่น การฝ่าฝืนเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ย่อมไม่เป็นธรรม และความรวดเร็วที่เป็นไปในทางรวบรัดก็ย่อมไม่เป็นธรรมเช่นกัน⁸³

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิของประชาชนที่จะได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

“มาตรา 68 รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร”

⁸⁰ ณรงค์ ใจหาญ, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556), น.99.

⁸¹ สำนักวิชาการศาลยุติธรรม, “การดำเนินการของสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อสนับสนุนการนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและการนั่งพิจารณาคดีต่อเนื่องในศาลชั้นต้น,” วารสารศาลยุติธรรม, ฉบับที่ 6, ปีที่ 1, น.6 (มีนาคม-เมษายน 2545).

⁸² ณรงค์ ใจหาญ, อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 23, น.334.

⁸³ คณิต ณ นคร, อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 1, น.169.

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติรับรองสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ดังนี้

“มาตรา 8⁸⁴ นับแต่เวลาที่ยื่นฟ้องแล้ว จำเลยมีสิทธิดังต่อไปนี้

(1) ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม”

“มาตรา 173/1 วรรคหนึ่ง เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม ในคดีที่จำเลยไม่ให้การหรือให้การปฏิเสธ เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐานก่อนกำหนดวันนัดสืบพยานก็ได้ โดยแจ้งให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบสี่วัน”

2.4.2 สิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

การให้สิทธิจำเลยในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ที่เป็นสิทธิที่สำคัญและเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา เนื่องจากการดำเนินคดีในระบบกล่าวหาไม่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นกรรมในคดี แต่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดีจึงให้สิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาในอันที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นสิทธิที่จะโต้แย้งคัดค้านอันสืบเนื่องมาจากหลักฟังความทุกฝ่าย⁸⁵ สำหรับหลักประกันสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ที่จะต้องประกอบไปด้วย การที่จำเลยมีความสามารถในการต่อสู้คดี กล่าวคือ จำเลยต้องมีสภาพจิตใจที่สามารถต่อสู้คดีได้ มีสิทธิมีทนายความช่วยเหลือในการต่อสู้คดี มีสิทธิได้ทราบข้อกล่าวหาและข้อเท็จจริงที่กล่าวหา และมีสิทธิซักค้านหรือนำเสนอพยานหลักฐาน เพื่อโต้แย้งพยานฝ่ายโจทก์และพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของตน นอกจากนี้ ยังมีสิทธิอุทธรณ์หรือฎีกา คัดค้านคำพิพากษาของศาลอีกด้วย⁸⁶

ในทางตรงกันข้าม จำเลยอาจวางเฉยในการร่วมค้นหาความจริงในการพิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ เพราะหลักการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา จำเลยจะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และเป็นหน้าที่โจทก์ที่จะนำพยานมาพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้น จำเลยจึงไม่มีหน้าที่ที่จะต้องนำพยานเข้าสืบหรือให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ก็ได้ อีกทั้งโจทก์ก็ไม่สามารถบังคับเอาหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดจากจำเลย จึงไม่อาจอ้างจำเลยเป็นพยานฝ่ายตน หรือบังคับให้จำเลยให้การ หรือเสนอพยานต่อศาล ดังนั้น จึงไม่มีกฎหมายบังคับให้จำเลยต้องให้การ หรือต้องนำสืบพยานของตน หากจำเลยไม่ประสงค์จะกระทำเช่นนั้น⁸⁷

⁸⁴ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547 มาตรา 5

⁸⁵ คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.89, 169.

⁸⁶ ณรงค์ ใจหาญ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 80*, น.78.

⁸⁷ ณรงค์ ใจหาญ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 80*, น.78.

2.5 หลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดียาเสพติดของประเทศไทย

กฎหมายอาญา คือ บรรดากฎหมายทั้งหลายที่ระบุถึงความผิดอาญา โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่น และเป็นกฎหมายที่กำหนดให้ความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขของการใช้โทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัยและมาตรการบังคับทางอาญาอื่นนั้น⁸⁸

กฎหมายยาเสพติดมีบทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญา โทษและกำหนดให้ความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขในการได้รับโทษ กฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดจึงมีสถานะเป็นกฎหมายอาญาอันมีภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ภารกิจในการปราบปรามและในการป้องกันการกระทำความผิด การคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายและในการคุ้มครองคุณภาพของการกระทำ ดังนั้น การดำเนินคดีตามกฎหมายยาเสพติดจึงเป็นไปตามหลักการของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา⁸⁹ กล่าวคือ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

นอกจากจะนำบทบัญญัติที่เกี่ยวกับยาเสพติดโดยเฉพาะมาใช้บังคับแล้ว ยังได้นำเอาประมวลกฎหมายอาญามาใช้ในการดำเนินคดี และในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด แม้จะมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 แล้วก็ตาม แต่บทบัญญัติเฉพาะดังกล่าวก็ไม่ครอบคลุมกระบวนการพิจารณาคดียาเสพติดทั้งหมด จึงจำเป็นต้องนำเอาบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอันเกี่ยวกับการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี การพิจารณาคดีมาใช้บังคับกับคดียาเสพติดเป็นส่วนใหญ่

2.5.1 หลักการดำเนินคดียาเสพติด

หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งจะมีเจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้ทำหน้าที่จับกุมและสอบสวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวบรวมพยานหลักฐานก่อนที่สรุปสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยเฉพาะ มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิด แต่เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. มิได้เป็นพนักงานสอบสวนตามความหมายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(6) ไม่มีอำนาจสอบสวนคดีด้วยตนเอง แต่จะต้องส่งตัวผู้ถูกจับและของกลางไปให้พนักงานสอบสวนสอบสวนคดีและส่งสำนวน

⁸⁸ คณิต ณ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), น.49.

⁸⁹ คณิต ณ นคร, ธานี วรภัทร์ และ จิรวุฒิ ลิปิพันธ์, อ้างแล้ว เสงอรุณที่ 41, น.59.

การสอบสวนให้พนักงานอัยการต่อไป ดังนั้น อำนาจในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงเป็นของเจ้าพนักงานตำรวจ⁹⁰

กระบวนการสืบสวนสอบสวนเป็นขั้นตอนที่สำคัญเนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นและส่งผลกระทบต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นชั้นพนักงานอัยการหรือชั้นศาล เจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานสอบสวน เรียกได้ว่าเป็นต้นกระแสนแห่งความยุติธรรมอย่างแท้จริง เพราะเป็นกลไกที่ใกล้ชิดกับการกระทำความผิดมากที่สุด หากการสืบสวนสอบสวนไม่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลกระทบต่อความยุติธรรม

การสืบสวน หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่ เพื่อที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด⁹¹

การรวบรวมพยานหลักฐานในสำนวนคดีที่ดีควรจะต้องมีการสืบสวนก่อนเสมอ เพื่อที่จะรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์มากที่สุด การสืบสวนจึงมีส่วนช่วยในการหารายละเอียดของพยานหลักฐาน โดยเฉพาะคดีที่มีลักษณะซับซ้อนเป็นพิเศษ เช่น คดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น จะต้องอาศัยการสืบสวนอย่างละเอียดและเป็นเวลานานพอสมควรจนได้พยานหลักฐานที่ครบถ้วนแล้วจึงจะดำเนินการจับกุมผู้กระทำความผิด ซึ่งจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดการจับกุมโดยไม่เป็นธรรมหรือจับกุมผิดตัว พยานหลักฐานที่ครบถ้วนซึ่งได้มาจากการสืบสวนนั้นจะเป็นเหตุผลของพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องผู้ต้องหาและสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นศาลได้⁹²

การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ที่พนักงานสอบสวนได้กระทำเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ⁹³

การสอบสวนผู้ต้องหาเป็นสิ่งที่ต้องกระทำในกรณีที่จะฟ้อง ซึ่งเป็นไปตามหลักฟังความทุกฝ่าย แม้ในชั้นพนักงานอัยการก็เช่นเดียวกัน ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่เคยให้การไว้เลย เมื่อจับผู้ต้องหาได้ก็จะต้องมีการสอบปากคำผู้ต้องหาก่อนที่พนักงานอัยการจะดำเนินคดีต่อไป⁹⁴

⁹⁰ ศิวารธรรม พนม, “อำนาจในการสอบสวนคดียาเสพติดของเจ้าพนักงานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544), น.66-67, 90.

⁹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10)

⁹² กุลพล พลวัน, “ปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญาโดยพนักงานอัยการ,” วารสารอัยการ, ฉบับที่ 114, ปีที่ 10, น.20 (มิถุนายน 2530).

⁹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11)

หลักการดำเนินคดีอาญา คือ หลักการตรวจสอบ การสอบสวนเป็นการตรวจสอบความจริงของเรื่องนั้นเป็นอย่างไร การสอบสวนจึงต้องเป็นการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา ด้วยเหตุนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 จึงบัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 138 ที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเพื่อที่จะทราบประวัติความเป็นมาแห่งชีวิตและคุณสมบัติอันเป็นอาชญาของผู้ต้องหา ดังนั้น พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมมี 3 ชนิด ได้แก่ พยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาหรือพยานหลักฐานที่ชี้ยันผู้ต้องหา พยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาหรือเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา และพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษผู้ต้องหา จึงเห็นได้ว่า การที่จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาและเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดนั้น พนักงานสอบสวนจะมุ่งแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดแต่อย่างเดียวนั้นไม่ได้ แต่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย เนื่องจากในคดีอาญาต้องตัดสินกันจากความจริง และการที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งใดเป็นจริงหรือไม่จะต้องพิจารณาจากการฟังความทุกฝ่าย มิใช่เพียงฝ่ายเดียว การสอบสวนจึงต้องมี “ความเป็นภาวะวิสัย” (Objectivity)⁹⁵

2.5.2 หลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการรับฟังคำรับสารภาพและผลจากการที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ดังนี้

2.5.2.1 หลักในการพิจารณาคดี

คำรับสารภาพของจำเลยในคดีอาญามาจาก 2 รูปแบบ คือ คำรับสารภาพของผู้ต้องหา นอกศาล ซึ่งผู้ที่ได้รับหรือได้ยินคำรับสารภาพนั้นจะต้องมาเบิกความต่อศาลว่าผู้ต้องหารับสารภาพอย่างไรจึงเป็นพยานบอกเล่า และคำรับสารภาพของจำเลยต่อหน้าศาลโดยตรงซึ่งเป็นประเด็นและกระบวนการวิธีพิจารณาความในศาล⁹⁶

⁹⁴ คณิต ณ นคร, *อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.516.

⁹⁵ คณิต ณ นคร, *อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.512.

⁹⁶ โอสถ โกศิน, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม, 2538), น.370.

1. คำรับสารภาพของผู้ถูกจับกุมในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ

แต่เดิมถ้อยคำของผู้ถูกจับกุมในชั้นจับกุม ไม่ว่าจะให้การต่อเจ้าพนักงานผู้จับ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งรับมอบตัวผู้ถูกจับกุมไว้สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เว้นแต่ถ้อยคำนั้นจะเกิดขึ้นโดยมิชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 แต่เมื่อมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปี พ.ศ. 2547 เกี่ยวกับหลักกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐาน มาตรา 84 วรรคสี่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่า “ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นถ้อยคำอื่น จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือตามมาตรา 83 วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับแล้วแต่กรณี” หมายความว่า แม้เจ้าพนักงานจะได้แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบตามมาตรา 83 วรรคสอง หรือตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง ก่อนที่ผู้ถูกจับจะได้อ่านถ้อยคำนั้นและผู้ถูกจับให้ถ้อยคำโดยสมัครใจก็ตาม ถ้อยคำที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ หากถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนเป็นผู้กระทำความผิด ถ้อยคำนั้นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เนื่องจากแม้จะมีการแจ้งสิทธิให้แก่ผู้ถูกจับทราบตั้งแต่ในชั้นจับกุมก็ยังไม่อาจทำให้ผู้ถูกจับรักษาสีทษของตนได้ เพราะยังอยู่ในภาวะหวาดกลัวและไม่มีทนายความคอยให้ความช่วยเหลือ การที่ผู้ถูกจับให้การรับสารภาพจะถือว่าเป็นการรับสารภาพด้วยความเข้าใจถึงผลที่จะตามมาอย่างแท้จริงไม่ได้ และหากผู้ต้องหาจะให้การรับสารภาพก็ยังสามารถรับสารภาพได้ในชั้นสอบสวนหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้แจ้งสิทธิต่างๆ ให้แก่ผู้ต้องหาทราบ และจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาแล้ว⁹⁷ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวถือเป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานโดยเด็ดขาด ดังนั้น ศาลจึงไม่อาจหยิบยกคำรับสารภาพในชั้นจับกุมหรือชั้นรับมอบตัวผู้ถูกจับว่าจำเลยได้กระทำความผิดมาวินิจฉัยประกอบพยานหลักฐานอื่นเพื่อพิพากษาลงโทษจำเลยได้⁹⁸

แต่หากเป็นถ้อยคำอื่น ๆ ของผู้ถูกจับที่มีใช้คำรับสารภาพว่าตนเป็นผู้กระทำความผิดในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ และเจ้าพนักงานได้แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง หรือตามมาตรา 84 วรรคหนึ่งแล้วแต่กรณี แม้

⁹⁷ ธานี สิงหนาท, คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 15 (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร พับลิชชิ่ง, 2561), น.408-409.

⁹⁸ อุคม รัฐอมฤต, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 68, น.233-234.

ถ้อยคำนั้นจะมีลักษณะไปในทางที่แสดงว่าจำเลยได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดก็ตาม ถ้อยคำอื่น ๆ นั้นสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้⁹⁹

2. คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นคำรับชนิดหนึ่ง ซึ่งคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเป็นเรื่องที่จำเลยให้การต่อพนักงานสอบสวนว่าตนเป็นผู้กระทำความผิด แล้วพนักงานสอบสวนจึงมาเบิกความต่อศาลอีกชั้นหนึ่ง ศาลไม่ได้รับฟังคำรับสารภาพด้วยตนเอง จึงเป็นพยานบอกเล่าชนิดหนึ่งที่ศาลยอมให้นำสืบได้ คำรับสารภาพนี้มีได้ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานโดยเด็ดขาดดังเช่นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับที่ให้แก่พนักงานผู้จับหรือพนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับกุมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 84¹⁰⁰

1) น้ำหนักของคำให้การในชั้นสอบสวน

คำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเบิกความเป็นเพียงพยานบอกเล่า และเป็นพยานชั้นที่สอง น้ำหนักของคำให้การในชั้นสอบสวนจึงสู้ประจักษ์พยานไม่ได้ และจากคำพิพากษาฎีกาที่ถือบรรทัดฐานว่าคำฟังเพียงแต่คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนจะรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ โจทก์จะต้องมีพยานหลักฐานอื่นประกอบ กล่าวคือ คำให้การชั้นสอบสวนอาจใช้ประกอบกับคำให้การของพยานหลักฐานอื่น หรือพยานหลักฐานอื่น อาจให้การประกอบคำให้การในชั้นสอบสวนก็ได้ ดังนั้น หากมีแต่คำให้การในชั้นสอบสวน หรือมีพยานหลักฐานประกอบที่ไม่ได้มีน้ำหนักดีไปกว่าคำให้การชั้นสอบสวน ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้อง ดังที่คำพิพากษาฎีกาได้วางหลักไว้ว่า คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนของจำเลยนั้น ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาล ศาลจะรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ เว้นแต่มีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ ซึ่งในปัจจุบันก็ยังคงถือหลักเดียวกันนี้ คือ คำรับสารภาพจะต้องมีพยานหลักฐานประกอบให้พอรับฟังได้ ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษจำเลย¹⁰¹

2) หลักเกณฑ์ในการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

ในชั้นสอบสวน กฎหมายบังคับให้พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติก่อนที่พนักงานสอบสวนจะสอบปากคำผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดา

⁹⁹ ธานี สิงหนาท, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 97, น.409.

¹⁰⁰ โสภณ รัตนกร, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 6, น.209.

¹⁰¹ โอสถ โกสิน, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 96, น.382.

มารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ” ซึ่งบทบัญญัติตามมาตรา 134 วรรคหนึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของหลักฟังความทุกฝ่ายอันเป็นหลักประกันในการต่อสู้คดีของผู้ต้องหา¹⁰²

คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนประกอบด้วยลักษณะ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

(1) เป็นถ้อยคำนั้นของผู้ต้องหาคนนั้น

ผู้ให้ถ้อยคำจะต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวนในฐานะผู้ต้องหา ดังนั้นถ้อยคำที่ผู้ต้องหาได้ให้ไว้ต่อบุคคลอื่นก่อนที่เขาจะตกอยู่ในฐานะผู้ต้องหา จึงไม่เป็นคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน การที่บุคคลจะตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหาได้ 4 ประการ คือ ถูกเรียกมายังพนักงานสอบสวน ถูกส่งตัวมาให้พนักงานสอบสวน เข้าหาพนักงานสอบสวนเอง และมาปรากฏตัวอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนในฐานะเป็นผู้ต้องหา¹⁰³

คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนจะต้องเป็นถ้อยคำที่ใช้เป็นพยานหลักฐานสำหรับผู้ต้องหาคนนั้น ได้เท่านั้น ฉะนั้น คำรับที่ผู้ต้องหารับว่ากระทำความผิดจริงและชัดเจนไปยังบุคคลอื่นว่าได้ร่วมกระทำความผิดด้วยจึงนำไปใช้ยืนยันกับบุคคลอื่นซึ่งถูกผู้ต้องหาอ้างถึงด้วยไม่ได้¹⁰⁴

(2) ถ้อยคำนั้นผู้ต้องหาได้กล่าวเมื่อผู้ต้องหา รู้ตัวแล้วว่าตนเป็นผู้ต้องหา หรือ ผู้ถูกกล่าวหา หรือ ผู้ถูกสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิด

ในการดำเนินคดีระบบกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี ผู้ถูกกล่าวหาจึงมีสิทธิต่างๆ ในการที่จะสามารถต่อสู้คดีของตนได้อย่างเต็มที่ สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในฐานะที่เป็นประธานในคดี คือ สิทธิที่จะให้การแก้ข้อกล่าวหา ด้วยเหตุนี้ผู้ถูกกล่าวหาจึงต้องทราบก่อนว่าเขาถูกกล่าวหาว่าอย่างไร เพื่อที่จะได้มีโอกาสแก้ข้อกล่าวหาได้อย่างเต็มที่ซึ่งเป็นไปตาม “หลักฟังความทุกฝ่าย” ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 จึงกำหนดให้ต้องแจ้งถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดแล้วจึงแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาทราบว่าการถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดข้อใด ซึ่งการแจ้งข้อหาหมายความถึง การแจ้งเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผู้ต้องหาได้ก่อขึ้นและยืนยันให้ผู้ต้องหาทราบด้วยการกระทำของผู้หา นั้นเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดอาญาฐานใด¹⁰⁵

โดยหลักแล้วในการสอบสวนจะต้องปรากฏฐานความผิดอย่างชัดเจน แล้วพนักงานสอบสวนจึงจะสอบถามคำให้การผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนจะค้นหาความผิดเอาจากคำให้การ

¹⁰² คณิศ ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.234.

¹⁰³ โอสถ โกศิน, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 96*, น.383.

¹⁰⁴ โอสถ โกศิน, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 96*, น.384.

¹⁰⁵ คณิศ ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.234, 238.

ของผู้ต้องหาไม่ได้ ดังนั้น เมื่อมีการกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดฐานใด พนักงานสอบสวนจะต้องแจ้งข้อหาทุกฐานให้ผู้ต้องหาทราบ¹⁰⁶ จะเลือกแจ้งแต่เพียงฐานใดฐานหนึ่งและจะถามไปถึงคำให้การในความผิดฐานอื่นด้วยไม่ได้ แม้ผู้ต้องหาจะให้การรับรวมทั้งความผิดฐานอื่นด้วย คำรับนั้นจึงใช้ยืนยันผู้ต้องหาได้เฉพาะความผิดที่ได้แจ้งข้อกล่าวหาแล้วเท่านั้น แต่หากในความผิดบางอย่างมีลักษณะความผิดอย่างอื่นด้วย หรือความผิดอันเดียวรวมการกระทำหลายอย่าง ถ้ามีการแจ้งข้อหาในความผิดที่เป็นประธานแล้วก็ถือว่าเพียงพอสำหรับความผิดอื่นที่แทรกอยู่¹⁰⁷

สิทธิที่จะได้รับแจ้งข้อกล่าวหานี้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 14 (1) ที่ระบุให้บุคคลทุกคนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสภาพและข้อหาแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหาโดยพลัน และละเอียดในภาษาซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจได้ และตามหลักการขององค์การสหประชาชาติเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ข้อ 10 ที่ระบุหลักเกณฑ์ไว้ว่าผู้ที่ถูกจับกุมพึงได้รับการแจ้งถึงเหตุผลของการจับกุมและข้อกล่าวหาที่มีต่อผู้นั้นตั้งแต่วันที่เวลาที่มีการจับกุม

(3) ต้องเป็นถ้อยคำที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ถูกกล่าวหา หรือถูกสงสัยว่ากระทำผิด

หมายความว่า คำรับที่จะใช้ยืนยันจำเลยได้นั้นต้องเป็นประเด็นแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหาเท่านั้น คำให้การอื่นที่นอกเหนือประเด็นไปจากข้อหาจะรับฟังมิได้ เว้นแต่จะไปเข้าเรื่องอื่น เช่น คำรับอันเป็นปฏิปักษ์ต่อประโยชน์ของตนเอง แต่หากเป็นเรื่องที่ศาลใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษในคดีนั้นก็รับฟังได้ เช่น ผู้ต้องหารับว่าเคยต้องโทษมาแล้ว เป็นต้น¹⁰⁸

(4) เป็นถ้อยคำที่ผู้ต้องหาได้ให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวน

ด้วยเหตุที่ผู้ให้ถ้อยคำจะต้องอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องหา ก็จะต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าพนักงานสอบสวนตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134 บัญญัติไว้ ดังนั้นผู้ต้องหาจึงต้องให้การต่อพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่จะทำการสอบสวนได้ หากให้การต่อเจ้าพนักงานอื่นจะไม่เป็นคำรับชั้นสอบสวน และจะต้องเป็นพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวนผู้ต้องหาคนนั้นด้วย¹⁰⁹

(5) ผู้ต้องหาได้ให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจ

¹⁰⁶ ประมวล สุวรรณศร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 16, น.103.

¹⁰⁷ โอสถ โกศิน, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 96, น.385-386.

¹⁰⁸ โอสถ โกศิน, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 96, น.385.

¹⁰⁹ โอสถ โกศิน, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 96, น.386.

แต่เดิมวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยใช้ “อาญาจารีตนครบาล” โดยมีแนวความคิดที่ว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดจนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นเหตุให้ปฏิบัติกับผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอย่างทารุณโหดร้ายเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ใช้วิธีแสวงหาพยานหลักฐานจากตัวผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่ต้องหาพยานหลักฐานเองเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของตน¹¹⁰ การได้มาซึ่งคำรับสารภาพมักจะไดมาจากวิธีการทรมานผู้ถูกกล่าวหา ต่อมาได้มีการยกเลิกอาญาจารีตนครบาลตามพระราชบัญญัติยกเลิกวิธีพิจารณาโจรสู้ร้ายตามอาญาจารีตนครบาล ร.ศ.115 และเปลี่ยนแปลงแนวความคิดเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพไปสู่แนวความคิดที่ว่า ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด¹¹¹ ดังนั้น คำรับสารภาพจะรับฟังได้ก็ต่อเมื่อเป็นคำรับสารภาพโดยสมัครใจ ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ก็บัญญัติห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆที่เป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้เขาให้การในเรื่องที่ต้องหา นั้น หากคำรับสารภาพได้มาโดยเกิดจากการจูงใจโดยให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 135 ย่อมเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น โดยมิชอบ ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

เหตุที่ต้องห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพที่เกิดจากการจูงใจ หรือการกระทำต่างๆ ดังกล่าวนั้น ก็เนื่องมาจากการกระทำต่างๆนั้นอาจทำให้จำเลยรับสารภาพโดยที่ไม่เป็นความจริงด้วยความที่เป็นคนใจอ่อน หลงผิด เกรงกลัว หรือหวังจะได้ผลประโยชน์หรือสิ่งตอบแทนก็ได้ การนำสืบว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยสมัครใจจึงมักจะมีการนำเจ้าพนักงานสอบสวนมาสืบประกอบว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ หากไม่มีการนำสืบประกอบ และจำเลยได้แย้งว่าจำเลยให้การรับสารภาพไปโดยไม่สมัครใจ อาจเป็นเหตุให้ศาลไม่รับฟังคำรับสารภาพนั้นได้¹¹²

การหลอกลวงเพื่อให้รับสารภาพ (Deception) หมายถึง การใดๆที่ทำให้ผู้ต้องหาเกิดความหลงผิดและเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ อาจเกิดจากกิริยาทางร่างกาย วาจา หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรบอกแก่ผู้ต้องหา การกระทำนั้นไม่จำเป็นต้องแสดงออกโดยตรง เพียงแต่ทำให้ผู้ต้องหาเข้าใจก็เพียงพอแล้ว และไม่จำเป็นต้องกล่าวต่อผู้ต้องหาโดยตรง เพียงแต่กล่าวกับบุคคล

¹¹⁰ พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2502), น.231-235.

¹¹¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29

¹¹² โสภณ รัตนกร, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 6, น.209.

หนึ่งบุคคลใดโดยมีเจตนาเพื่อให้ผู้นั้นบอกแก่ผู้ต้องหาอีกทอดหนึ่งก็ได้¹¹³ เช่น จำเลยให้การรับสารภาพเพราะพนักงานสอบสวนล่อลวงจำเลยว่า “ถ้ารับเสียคงจะได้รับ ความกรุณาจากศาล เพราะเรื่องนี้ไม่มีพยานหลักฐาน” ทั้งที่ความจริงพนักงานสอบสวนไม่มีพยานหลักฐานอื่น คำรับสารภาพจึงรับฟังไม่ได้¹¹⁴ จำเลยให้การรับสารภาพเพราะพนักงานสอบสวนแนะนำว่า “ถ้าให้การรับเสีย จะปล่อยสามีกลับบ้าน ส่วนจำเลยเมื่อถึงศาล ศาลคงภาคทัณฑ์ปล่อยไปเพราะเป็นผู้หญิง” คำรับสารภาพรับฟังไม่ได้¹¹⁵ จำเลยให้การรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวนเพราะพนักงานสอบสวนแนะนำว่าเพื่อเป็นประโยชน์ทางคดี จึงรับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้¹¹⁶ จำเลยให้การรับสารภาพเพราะถูกเจ้าพนักงานแนะนำให้รับเสียโดยดี จะกันไว้เป็นพยาน คำรับของจำเลยรับฟังไม่ได้¹¹⁷ เป็นต้น

การขู่เข็ญเพื่อให้การรับสารภาพ (Threat) หมายถึง การทำให้ผู้ต้องหาตกอยู่ในภาวะหว่นวิตกว่าจะเกิดภัยอันตรายแก่ตนเอง หรือแก่บุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ต้องหา¹¹⁸ อาจเป็นการกระทำโดยวาจา การข่มขู่อาจไม่ต้องใช้ถ้อยคำที่รุนแรง การกระทำใดจะเป็นการขู่เข็ญหรือไม่ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์แวดล้อม ถ้อยคำ กิริยาอาการ และท่าทางของผู้ถูกขู่เข็ญด้วย ตามกฎหมายอังกฤษ คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน หากมีการจงใจให้สัญญาหรือขู่เข็ญในทางใดๆ ศาลจะไม่รับฟังคำรับสารภาพนั้นเลย เนื่องจากในสมัยก่อนมีการปฏิบัติต่อจำเลยในลักษณะที่รุนแรง¹¹⁹ การขู่เข็ญโดยพฤติการณ์ แม้จะไม่มีกรกล่าวคำข่มขู่แต่กระทำในลักษณะของการบีบบังคับให้รับสารภาพ เช่น รับตัวผู้ต้องหาแล้วขังไว้ รุ่งขึ้นเบิกตัวมาสอบสวน ถามผู้ต้องหาว่าจะรับสารภาพหรือไม่ เมื่อผู้ต้องหาไม่รับสารภาพก็นำไปขังต่อ รุ่งเช้าก็เบิกตัวมาสอบสวนอีก ผู้ต้องหาก็ไม่ยอมรับสารภาพ ทำเช่นนี้ทุกวันจนผู้ต้องหายอมรับสารภาพ หรือผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาสอบสวนผู้ต้องหาตลอดทั้งวันจนผู้ต้องหายอมรับสารภาพ¹²⁰ ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพเพราะถ้าหากผู้ต้องหาไม่รับสารภาพ เจ้าพนักงานจะจับกุมภริยาและคนในบ้านผู้ต้องหา

¹¹³ ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์, “คำรับสารภาพชั้นสอบสวน,” วารสารอัยการ, ฉบับที่ 206, ปีที่ 18, น.119 (เมษายน 2538).

¹¹⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 218/2474, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2561, <http://deka.supremecourt.or.th/search>

¹¹⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 102/2474, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2561, <http://deka.supremecourt.or.th/search>

¹¹⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 345/2479, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2561, <http://deka.supremecourt.or.th/search>

¹¹⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 500/2474, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2561, <http://deka.supremecourt.or.th/search>

¹¹⁸ คณิง ภาไชย, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561), น.370.

¹¹⁹ ปิติกุล จิระมงคลพาณิชย์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน : พยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟัง, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557), น.70.

¹²⁰ ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 113, น.120-121.

จึงเป็นคำรับสารภาพที่มีเหตุจูงใจและบังคับให้กลัวจึงไม่อาจรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ความผิดได้¹²¹

การให้สัญญาเพื่อจูงใจผู้ต้องหาให้รับสารภาพ (Promise) หมายถึง การผูกมัดตนเองว่าจะกระทำการที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหา เพื่อเป็นการตอบแทนต่อการที่ผู้ต้องหาจะให้การตามที่ผู้ให้สัญญาต้องการ อาจเป็นสัญญาให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ในลักษณะอื่นตอบแทน¹²² เช่น จำเลยให้การรับสารภาพเพราะเชื่อในคำสัญญาของเจ้าพนักงานที่บอกแก่จำเลยว่าจะไม่ต้องถูกดำเนินคดีหรือจำเลยจะได้รับโทษน้อยลงหากจำเลยให้การรับสารภาพ จำเลยยอมรับสารภาพโดยไม่สมัครใจจึงรับฟังไม่ได้¹²³ เจ้าพนักงานตำรวจจับผู้ที่มียาเสพติดไว้ในความครอบครอง แล้วพูดกับผู้นั้นว่า ถ้ายอมบอกว่าซื้อยาเสพติดจากผู้ใดและพาเจ้าพนักงานตำรวจไปปล่อยซื้อได้ก็จะไม่ดำเนินคดี ผู้ถูกจับจึงรับสารภาพว่าซื้อมาจากจำเลยและพาตำรวจไปปล่อยซื้อยาเสพติดจากจำเลย จำเลยให้การปฏิเสธ ในชั้นศาล โจทก์นำสืบผู้ที่พาไปปล่อยซื้อเป็นพยาน การที่ตำรวจพูดกับพยานว่าถ้ายอมรับสารภาพและพาไปปล่อยซื้อได้จะไม่ดำเนินคดีนั้นเป็นการจูงใจมิค้ำมั่นสัญญาโดยมิชอบ ต้องห้ามรับฟังเป็นพยานหลักฐานรวมตลอดทั้งการไปดำเนินการปล่อยซื้อคดีทั้งหมด¹²⁴

กระทำโดยมิชอบประการใดๆเพื่อจูงใจให้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ หมายความว่า การกระทำทุกอย่างของพนักงานสอบสวนที่ทำให้ผู้ต้องหาจำต้องรับสารภาพ จึงเป็นคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นโดยไม่บริสุทธิ์ใจ การกระทำอันมิชอบนี้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณา เช่น พนักงานสอบสวนแกล้งทรมานผู้ต้องหาโดยการปลุกขึ้นมารับการสอบสวนทุกๆ ชั่วโมงจนผู้ต้องหาไม่มีเวลานอน หรือแกล้งส่องไฟสว่างไปยังผู้ต้องหาเป็นระยะเวลาานานๆ หรือเข้ามาสอบสวนผู้ต้องหาตลอดทั้งวันทั้งคืนจนทำให้ผู้ต้องหาไร้สติและหมดกำลังใจจึงยอมให้การรับสารภาพ เหล่านี้เป็นการกระทำอันมิชอบ¹²⁵

ในการสอบปากคำผู้ต้องหานั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดขั้นตอนและหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติต่างๆที่พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) พนักงานสอบสวนต้องสอบถามและจัดตั้งทนายความให้ผู้ต้องหาตามมาตรา 134/1 กล่าวคือ กรณีที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในคดีซึ่งมีโทษประหารชีวิตหรือในคดี

¹²¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 473/2539, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2561, <http://deka.supremecourt.or.th/search>

¹²² ชีสุทธิ พันธุ์ฤทธิ, การรับฟังพยานหลักฐานคดีอาญา : บทวิเคราะห์และวิจารณ์, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2558), น.70-71.

¹²³ คำพิพากษาฎีกาที่ 57/2498, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2561, <http://deka.supremecourt.or.th/search>

¹²⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1838/2544 อ้างถึงใน ชีสุทธิ พันธุ์ฤทธิ, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 122, น.71.

¹²⁵ โอสถ โกศล, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 96, น.390.

ที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การ พนักงานสอบสวนต้องถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความ ต้องจัดหาทนายความให้ ส่วนกรณีที่ผู้ต้องหาถูกกล่าวหาในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การ พนักงานสอบสวนเพียงแต่ต้องสอบถามว่าผู้ต้องหา มีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการ พนักงานสอบสวนจึงอยู่ในบังคับที่จะต้องจัดหาทนายความให้ แต่หากสอบถามแล้วผู้ต้องหาแถลงว่าไม่มีและไม่ต้องทนายความ พนักงานสอบสวนก็ไม่ต้องจัดหาทนายความให้

สิทธิที่จะมีทนายความคอยช่วยเหลือตามที่กฎหมายบัญญัติเช่นนี้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลของหลักประกันสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 14 (3) (ง) ที่ว่าบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าและมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือผ่านทางผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ตนเลือก ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย ก็พึงได้รับการจัดให้มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม และบุคคลนั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หากผู้ต้องหาไม่มีเงินอย่างเพียงพอ

(2) พนักงานสอบสวนต้องนำบทบัญญัติในมาตรา 133 ทวิมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่อายุไม่เกินสิบแปดปีตามมาตรา 134/2 กล่าวคือ มาตรา 133 ทวิ ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิดที่เกิดจากการข่มขืนต่อผู้ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ ความผิดฐานกรรโชก ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ หรือคดีความผิดอื่นที่มีอัตราโทษจำคุก ซึ่งผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีร้องขอ การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสักในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กนั้น และในกรณีที่นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เห็นว่า การถามปากคำเด็กคนใดหรือคำถามใด อาจจะ มีผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจเด็กอย่างรุนแรง ให้พนักงานสอบสวนถามผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เป็นการเฉพาะตามประเด็นคำถามของพนักงานสอบสวน โดยมีให้เด็กได้ยินคำถามของพนักงานสอบสวนและห้ามมิให้ถามเด็กซ้ำซ้อนหลายครั้ง โดยไม่มีเหตุอันสมควร และให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องแจ้งให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการทราบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กทราบถึงสิทธิ

ดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ในการถามปากคำเด็กให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกภาพและเสียง การถามปากคำดังกล่าวซึ่งสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องไว้เป็นพยาน และในกรณีจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่งซึ่งมีเหตุอันควร ไม่อาจรอนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการเข้าร่วมในการถามปากคำพร้อมกันได้ ให้พนักงานสอบสวนถามปากคำเด็ก โดยมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามวรรคหนึ่งอยู่ร่วมด้วยก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอนบุคคลอื่นไว้ในสำนวนการสอบสวน และมีให้ถือว่าการถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานซึ่งเป็นเด็กในกรณีดังกล่าวที่ได้กระทำไปแล้วไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(3) พนักงานสอบสวนต้องให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ตามมาตรา 134/3 การถูกสอบปากคำในฐานะที่ตกเป็นผู้ต้องหานั้น โดยสภาพย่อมทำให้ผู้นั้นอยู่ภายใต้การกดขี่ซึ่งอาจทำให้ผู้นั้นให้การอย่างไร้ใจโดยเข้าใจผิดหรือคลาดเคลื่อนอันอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ทั้งพนักงานสอบสวนเองก็อาจถูกสงสัยว่าได้ใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องในการสอบสวนผู้ต้องหานั้นหรือไม่ หากไม่มีบุคคลอื่นมานั่งเป็นพยานอยู่ด้วย ในระหว่างเวลาของการสอบสวนผู้ต้องหานั้น¹²⁶ ดังนั้น การให้ทนายความหรือผู้ซึ่งไว้วางใจเข้าฟังการสอบสวนปากคำจึงเป็นการตรวจสอบการสอบสวนปากคำว่าได้กระทำไปโดยถูกต้องชอบด้วยกฎหมายและหลักการในการอำนวยความยุติธรรมที่รัฐต้องกระทำหรือไม่¹²⁷ สิทธิของผู้ต้องหาที่จะให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนในชั้นสอบสวนเป็นที่ยอมรับจนเป็นแนวปฏิบัติของกลุ่มประเทศภาคพื้นยุโรป โดยมีการตีความอนุสัญญายุโรปว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐาน ค.ศ. 1950 ข้อ 6 เรื่องสิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินคดีที่ขยายความไปถึงว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากนักกฎหมายตั้งแต่ในระยะเริ่มต้นของการสอบปากคำผู้ต้องหาในชั้นตำรวจนั้น¹²⁸

(4) ในการถามคำให้การผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนต้องแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และต้องแจ้งว่าผู้ต้องหาที่มีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้

¹²⁶ ชาติ ชัยเดชสุริยะ, มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2549), น.75.

¹²⁷ คณิต ฒ นคร, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น.174.

¹²⁸ Andrew Sanders and Richard Young, Criminal justice, Second Edition (London : Butterworths, 2000), p.217. อ้างถึงใน ชาติ ชัยเดชสุริยะ, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 126, น.76.

สิทธิที่จะได้รับการแจ้งสิทธิตามกฎหมายเมื่อถูกดำเนินคดีนี้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 14 (3) และตามหลักการขององค์การสหประชาชาติเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ข้อ 13 ที่ระบุหลักเกณฑ์ไว้ว่าผู้ที่ถูกจับกุม คุมขัง หรือจำคุกจะต้องได้รับการแจ้งตั้งแต่วันที่ผู้ถูกจับกุม คุมขัง หรือจำคุกหรือในทันทีหลังจากนั้น แล้วแต่กรณี จากเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการดังกล่าวนั้นเกี่ยวกับรายละเอียดของการจับกุม คุมขัง หรือจำคุก แล้วแต่กรณีนั้น และเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องอธิบายให้ผู้ถูกจับกุม คุมขัง หรือจำคุก ผู้ที่มีสิทธิตามกฎหมายอย่างไรและจะใช้สิทธินั้นอย่างไร

ส่วนสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้เป็นเรื่องที่สอดคล้องกันกับข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิด ดังนั้นโดยทั่วไปแล้วผู้ที่ถูกกล่าวหาไม่มีหน้าที่ที่จะต้องไปพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง หากแต่เป็นหน้าที่ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่จะต้องพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาจริงหรือไม่ หากพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องเป็นไปตามข้อสันนิษฐานคือผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยกระบวนการยุติธรรมจะบังคับให้ผู้ถูกกล่าวหาให้การไม่ได้¹²⁹ ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 14 และตามหลักการขององค์การสหประชาชาติเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ข้อ 21 ที่กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าการบังคับให้ผู้ที่ถูกคุมขังหรือจำคุกให้รับสารภาพหรือให้การในทางปรักปรำตนเองหรือผู้อื่นถือเป็นการต้องห้าม

กรณีที่พนักงานสอบสวนฝ่าฝืนไม่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการตามมาตรา 134/1-134/4 หรือมิได้ดำเนินการภายในกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ดำเนินการ กฎหมายบัญญัติให้รับฟังถ้อยคำใดๆของผู้ต้องหาเช่นว่านั้นเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาไม่ได้¹³⁰

3. คำรับสารภาพในชั้นพิจารณา

คำรับสารภาพในชั้นศาลอยู่ภายใต้บทบังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป”

¹²⁹ ชาติ ชัยเดชสุริยะ, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 126*, น.70.

¹³⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/1 วรรคท้าย

ก่อนหน้าที่ทุกฝ่ายจะมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลดังที่กล่าวมาในมาตรา 172 วรรคสอง ตามปกติจำเลยจะได้รับสำเนาฟ้องแล้ว แต่ไม่ว่าจำเลยอาจจะได้รับสำเนาฟ้องก่อนแล้วหรือไม่ หรือ เพิ่งจะได้รับในวันนัดดังกล่าวก็ตาม และไม่ว่าจำเลยจะได้อ่านฟ้องแล้วหรือไม่ เพื่อเป็นหลักประกัน ของ “หลักฟังความทุกฝ่าย” ศาลมีหน้าที่ต้องอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังอีก จนแน่ใจว่าจำเลย เข้าใจข้อหาดีแล้วศาลจึงจะถามคำให้การจำเลยได้ เนื่องจากแม้ว่าตามกฎหมายการบรรยายฟ้องจะ ได้กระทำอย่างสมบูรณ์และคาดหมายได้ว่าจำเลยจะเข้าใจข้อหาได้ดีแล้ว แต่กรณีก็อาจมีการใช้ ภาษาที่เป็นทางการเกินไปหรืออื่นๆที่ทำให้จำเลยอาจยังไม่เข้าใจฟ้องชัดเจนได้ กฎหมายจึง กำหนดให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังอีกเพื่อความแน่ใจว่าจำเลยเข้าใจข้อหาในฟ้องอย่าง แท้จริง จะได้ให้การแก้คดีได้อย่างถูกต้อง ในชั้นสอบคำให้การจำเลยในชั้นศาล จำเลยมีสิทธิที่จะไม่ ยอมให้การใดๆเลยก็ได้ซึ่งมีสิทธิในทางอยู่เฉยอย่างสมบูรณ์ และในกรณีเช่นนี้ก็จะมีการจด รายงานไว้เท่านั้น ศาลไม่มีอำนาจที่จะบังคับจำเลยได้¹³¹

นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 บัญญัติว่า “ในคดี ที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ก่อนเริ่ม พิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีก็ให้ศาลตั้งทนายความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มพิจารณาให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้า ไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้...”

ในฐานะที่จำเลยเป็นประชาชนในคดี จำเลยชอบที่จะต้องมีทนายความเพื่อเป็น หลักประกันว่าจำเลยจะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่และสิทธินี้ไม่ควรเป็นสิทธิที่จะสละได้ คำว่า “ก่อนเริ่มพิจารณา” หมายถึง ก่อนเริ่มถามคำให้การ เพราะการถามคำให้การก็เป็นการพิจารณา กรณี ตามมาตรา 173 วรรคหนึ่ง กฎหมายบังคับให้ต้องมีทนายความ หากไม่มีทนายความแล้ว กระบวน พิจารณาย่อมเป็นการไม่ชอบ และต้องดำเนินการกระบวนพิจารณาใหม่¹³²

ในชั้นพิจารณาของศาล การตรวจสอบว่าคำให้การรับสารภาพของจำเลยชอบด้วย กฎหมายหรือไม่ ศาลจะพิจารณาจากกระบวนการสอบคำให้การและการได้มาซึ่งคำให้การต้องชอบ ด้วยกฎหมายวิธีพิจารณาความ เช่น ในขณะที่จำเลยให้การรับสารภาพ จำเลยมีจิตใจปกติ ถ้ามีเหตุ อันควรเชื่อว่าจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ศาลต้องดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 ก่อน หรือต้องมีการถามจำเลยเรื่องทนายความ ก่อนการสอบถามคำให้การตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173 นอกจากนี้ คำให้การรับสารภาพนั้นจะต้องชัดเจนว่าเป็นคำรับสารภาพว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง และ

¹³¹ คณิต ฒ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.613-614.

¹³² คณิต ฒ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.616.

ถึงแม้ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพตามฟ้อง แต่หากคำฟ้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น คดีขาดอายุ ความ หรือบรรยายฟ้องไม่ครบองค์ประกอบความผิด หรือไม่ได้ลงชื่อโจทก์ เป็นต้น ศาลก็ต้องพิพากษายกฟ้องจำเลย¹³³

2.5.2.2 ผลของคำให้การรับสารภาพ

1. ผลของคำให้การรับสารภาพในชั้นพนักงานอัยการ

เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ทำการสอบสวนคดีและสรุปความเห็นพร้อมสำนวนไปยังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้วจะต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบและทำความเข้าใจในสำนวนการสอบสวน หากพนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานในสำนวนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ พนักงานอัยการย่อมมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือสั่งให้ส่งพยานคนใดมาเพื่อซักถามเพื่อสั่งต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ซึ่งการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมสามารถทำได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่จำกัดเฉพาะเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานที่จะฟ้องเพื่อลงโทษผู้ต้องหาเท่านั้น พยานหลักฐานที่ได้มาจากการสอบสวนจึงอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้ต้องหาก็ได้ การสั่งสอบสวนเพิ่มเติมนี้เป็นหัวใจของการพิจารณาค้นกรองพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนโดยพนักงานอัยการ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่ชัดเจนยิ่งขึ้นก่อนที่พนักงานอัยการจะมีคำสั่งในคดี¹³⁴

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ได้วางหลักในการตรวจพิจารณาสำนวนและการใช้ดุลพินิจ ดังนี้

“ข้อ 56 (หลักการทั่วไปในการตรวจพิจารณาสำนวน)

พนักงานอัยการต้องตรวจความถูกต้องของสำนวนการสอบสวน และพิจารณาสั่งสำนวนโดยละเอียดรอบคอบ

พนักงานอัยการต้องทำความเข้าใจในสำนวนการสอบสวน โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากสำนวน โดยระบุวัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

(2) การพิจารณาพยานหลักฐานในสำนวนว่าเป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้หรือไม่ เช่น พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ รวมทั้งคำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

¹³³ พรเพชร วิชิตชลชัย, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 66*, น.97-98.

¹³⁴ กุลพล พลวัน, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 92*, น.24-25.

(3) แนวทางการดำเนินคดีจากพยานหลักฐาน คำรับสารภาพ และข้อกฎหมายจะทำให้ศาลลงโทษได้หรือไม่

(4) คำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องตามข้อหาและบทกฎหมายใด การขอเพิ่มโทษ การขอบวกโทษ การนับโทษต่อจากคดีอื่น และคำสั่งเกี่ยวกับของกลางในคดี รวมทั้งจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้หรือไม่

ในกรณีที่สำนวนการสอบสวนมีทั้งปรากฏตัวผู้กระทำความผิด และไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด ให้ถือว่าเป็นสำนวนปรากฏตัวผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการไม่ต้องมีคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด”

หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าข้อเท็จจริงยังไม่ชัดเจน แม้ผู้ต้องหาจะให้การรับสารภาพแล้วก็ตาม พนักงานอัยการก็มีอำนาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติมก่อนมีความเห็นหรือคำสั่งได้ ดังปรากฏตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 69 ที่บัญญัติไว้ว่า

“ข้อ 69 (การสอบสวนเพิ่มเติมก่อนมีความเห็นหรือคำสั่ง)

ก่อนมีความเห็นหรือคำสั่ง ให้พนักงานอัยการพิจารณาพยานหลักฐานในคดีให้ได้ความแน่ชัดเสียก่อนว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือไม่ หากยังไม่แน่ชัดก็ให้สั่งสอบสวนเพิ่มเติม หรือสั่งให้ส่งพยานมาเพื่อซักถามตามรูปคดี

ในคดีที่แม้จะมีคำรับสารภาพของผู้ต้องหาอยู่แล้วก็ตาม ก็ควรพิจารณาพยานหลักฐานให้แน่ชัดเสียก่อนตามนัยแห่งวรรคหนึ่ง”

จากบทบัญญัติจะเห็นได้ว่าคำรับสารภาพได้ถูกนำมาใช้ประกอบดุลพินิจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ โดยจะต้องพิจารณาคำรับสารภาพประกอบพยานหลักฐานอื่นด้วย คำรับสารภาพจึงมีผลต่อการใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ

ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนมักจะส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการโดยเหลือระยะเวลาในการขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหาไว้เพียงเล็กน้อย ทำให้ไม่มีเวลาเหลือเพียงพอที่พนักงานอัยการจะสั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ หากพนักงานอัยการยื่นฟ้องผู้ต้องหาไม่ทันภายในระยะเวลาที่เหลือ ศาลก็จะปล่อยตัวผู้ต้องหาซึ่งหากเป็นคดีร้ายแรงย่อมส่งผลเสียหายเพราะผู้ต้องหาอาจหลบหนีไปได้ พนักงานอัยการจึงตัดสินใจพิจารณาสั่งฟ้องผู้ต้องหาไปตามพยานหลักฐานเท่าที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมาให้¹³⁵ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หากคำรับสารภาพยังไม่แน่ชัดว่าเป็นคำรับสารภาพโดยสมัครใจหรือไม่ หรือหากยังมีข้อสงสัยในคำรับสารภาพ พนักงาน

¹³⁵ กุลพล พลวัน, พัฒนาการแห่งองค์กระบวนกรยุติธรรมประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : หจก. ไอแอม พรินติ้ง, 2556), น.182-183.

อัยการก็ไม่อาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ ทำให้การกลั่นกรองสำนวนการสอบสวนโดยพนักงานอัยการลดประสิทธิภาพลงอันมีผลกระทบต่อกรอำนวยการอำนวยความยุติธรรมได้

2. ผลของคำให้การรับสารภาพในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 162 ได้กำหนดว่าเฉพาะในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์เท่านั้นที่ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่หากกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ กฎหมายไม่ได้บังคับให้ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้อง เป็นดุลพินิจของศาลว่าศาลจะไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้ ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์และศาลสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้อง ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้เลย

การไต่สวนมูลฟ้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศาลพิจารณาในเบื้องต้นว่าคดีของโจทก์นั้นมีมูลเพียงพอที่ศาลจะรับไว้พิจารณาต่อไปหรือไม่ การที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจศาลสั่งไต่สวนมูลฟ้องก่อนการประทับฟ้องของพนักงานอัยการก็เพื่อเป็นการกลั่นกรองคดีและเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งในการที่ศาลจะสั่งประทับฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ ตามปกติศาลมีเพียงคำฟ้องเท่านั้น ความน่าเชื่อถือของการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ บทบัญญัติมาตรา 162 นี้จึงเป็นมาตรการควบคุมกันและกัน กล่าวคือ เท่ากับเป็นการให้อำนาจพนักงานอัยการที่จะต้องควบคุมดูแลการสอบสวนของพนักงานสอบสวน เนื่องจากพนักงานอัยการต้องมีความรับผิดชอบต่อสำนวนการสอบสวน 4 ประการ คือ การชอบด้วยกฎหมายของการสอบสวน การชอบด้วยระเบียบของการสอบสวน ความละเอียดรอบคอบของการสอบสวน และความเชื่อถือได้ของการสอบสวน ด้วยเหตุนี้ กฎหมายถึงบัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการที่จะสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม และสั่งให้ส่งพยานคนใดมาเพื่อให้ซักถามเพื่อสั่ง¹³⁶ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลจะใช้ดุลพินิจไม่สั่งไต่สวนมูลฟ้องคดีของพนักงานอัยการเลย เนื่องจากศาลเห็นว่าคำสั่งฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการได้ผ่านการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษจากพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการแล้ว¹³⁷ เพราะการที่พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องคดีได้ก็ต่อเมื่อมีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน¹³⁸

ในคดีอาชญาคดีเป็นคดีที่ไม่มีผู้เสียหาย รัฐเป็นผู้เสียหาย พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ซึ่งในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์นั้น เมื่อพนักงานอัยการนำตัวจำเลยมาส่งศาลพร้อมฟ้องแล้ว ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 กำหนดให้ศาลดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องโดย

¹³⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143

¹³⁷ คณิต ฒ นคร, *อ้าวแล้ว เจริญรลที่ 1*, น.605-606, 609.

¹³⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120

ศาลต้องสอบถามคำให้การจำเลยก่อนด้วยการส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้ว ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไร หากจำเลยให้การรับสารภาพยอมเกิดผลตามมาตรา 162 วรรคสอง ที่ให้ศาลสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องอีกต่อไป เพราะเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ย่อมถือได้ว่าเป็นอันเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าคดีโจทก์มีมูลพอที่ศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้เลยโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง¹³⁹

3. ผลของคำให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา

คดีอาญาทั่วไป ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 ในชั้นพิจารณาของศาล หากจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ แต่หากคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือโทษที่สถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง โจทก์จึงมีหน้าที่ที่จะต้องนำสืบให้ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่ฟ้อง

ในคดีอาชญากรรม มีหลักกฎหมายที่กำหนดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพไว้โดยเฉพาะคือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญา พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา 13 ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า จำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง”

เมื่อจำเลยถูกฟ้องเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตแล้ว หากจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง โจทก์ ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้ โดยไม่ต้องมีการสืบพยานหลักฐาน โจทก์ประกอบคำรับสารภาพของจำเลย แม้อัตราโทษขั้นต่ำจะจำคุกเกินห้าปีก็ตาม¹⁴⁰ แต่หากศาลเห็นว่ากรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยอาจมิได้กระทำความผิดตามที่ถูกฟ้องนั้น ศาลมีอำนาจสั่งให้โจทก์สืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยได้ ส่วนคดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยมีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอด

¹³⁹ ธานีศ เกศวพิทักษ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2, พิมพ์ครั้งที่ 13 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2559), น.138.

¹⁴⁰ ชาญณรงค์ ปราณจิตรต์, คำอธิบายพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาชญา พ.ศ. 2550, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พลสยามพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ม.ป.ป.), น.22.

ชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้นซึ่งเป็นอัตราโทษขั้นต่ำที่สูงกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 แม้จำเลยให้การรับสารภาพ โจทก์ยังมีหน้าที่ต้องสืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้ได้ความว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามที่ถูกฟ้องจริง ศาลจึงจะมีคำพิพากษาลงโทษจำเลยได้ แต่ถ้าโจทก์นำสืบพยานหลักฐานที่มีใช้ประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์กระทำผิดของจำเลยพอสมควร หรือนำสืบเพียงพยานบอกเล่าเท่านั้น ศาลย่อมยกฟ้อง โจทก์ และหากขณะที่จำเลยกระทำความผิด จำเลยยังมีอายุไม่ครบ 18 ปี ก็ต้องฟ้องและดำเนินคดีแก่จำเลยที่ศาลเยาวชนและครอบครัว และหากคดีนี้มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แม้จำเลยให้การรับสารภาพ โจทก์ก็ต้องนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลยให้ได้ความว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามที่ฟ้องจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176¹⁴¹

จะเห็นได้ว่าคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณามีผลต่อการใช้ดุลพินิจในการพิพากษาตัดสินคดีของศาล หากจำเลยให้การรับสารภาพในคดีที่ไม่ได้อยู่ในอัตราโทษที่อยู่ในเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติก็สามารถใช้ดุลพินิจพิพากษาตัดสินคดีได้เลย เนื่องจากถือว่าคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักในการพิสูจน์ความผิดของจำเลย ดังที่มีสุภาษิตกฎหมายว่า “คำรับสารภาพต่อหน้าศาล มีน้ำหนักกว่าการพิสูจน์อื่นใด” (A confession made in court is of greater force than all proof)¹⁴² ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 9302/2559

ในการยื่นคำร้องขอฝากขังนั้นพนักงานสอบสวนเพียงแต่แสดงข้อเท็จจริงให้ศาลเห็นว่าการสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จและมีเหตุจำเป็นที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อทำการสอบสวนคดีต่อไปอีกจึงขออนุญาตต่อศาลเพื่อขอฝากขังผู้ต้องหาตามกำหนดเวลาเท่านั้น ดังนั้น ข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำร้องขอฝากขังรวมถึงเอกสารท้ายคำร้องจึงหาได้เป็นยุติว่า จำเลยที่ 1 กระทำความผิดตามคำร้องขอฝากขังไม่

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เสพเมทแอมเฟตามีนแล้วขับรถจักรยานยนต์ในขณะที่มีสารเมทแอมเฟตามีนอยู่ในร่างกาย จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพ เมื่อข้อหาดังกล่าวกฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลจึงพิพากษาคดีโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปได้ตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ข้อเท็จจริงจึงต้อง

¹⁴¹ ภาสกร ญาณสุธี, คำอธิบายประมวลกฎหมายยาเสพติดให้โทษ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2553), น.223.

¹⁴² สุพิศ ปรานิตพลกรัง, หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์, 2533), น.104.

รับฟังเป็นยุติตามฟ้องว่า จำเลยที่ 1 กระทำความผิดฐานเป็นผู้จับจีเสพเมทแอมเฟตามีนตามฟ้อง การที่ศาลอุทธรณ์นำข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามสำเนาบันทีกการจับกุมเอกสารแนบท้ายคำร้องขอฝาก ขังผู้ต้องหาครั้งที่ 1 ในสำนวนว่า จำเลยที่ 1 ไม่ได้เป็นผู้จับบรรดัจรยานยนต์มาประกอบการพิจารณา แล้วพิพากษายกฟ้องในข้อหานี้จึงเป็นการไม่ชอบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8393/2559

ฎีกาของโจทก์ยอมรับว่าเมทแอมเฟตามีน 1,844 เม็ด ที่ยึดได้จาก ห. กับเมทแอมเฟตามีน 27 เม็ด ที่ยึดได้จากจำเลย มีการแบ่งแยกกันเป็นคนละส่วน คนละจำนวน และจำเลยได้มากคนละคราวกัน ดังนี้ เมื่อปรากฏว่าเมทแอมเฟตามีนที่ยึดได้จากจำเลยและ ห. มีได้มีลักษณะหรือสีเหมือนกัน ประกอบกับชั้นจับกุมจำเลยให้การทันทีว่าซื้อเมทแอมเฟตามีน 27 เม็ด เพื่อเสพ และชั้นสอบสวนจำเลยให้การว่า รับจ้างจาก ฉ. นำเมทแอมเฟตามีนไม่ทราบจำนวนบรรจุอยู่ในห่อไปส่งที่จังหวัดพังงามี ห. มารับเมทแอมเฟตามีนดังกล่าวไป จึงฟังได้ว่าเมทแอมเฟตามีน 27 เม็ดที่ยึดได้จากจำเลย เป็นเมทแอมเฟตามีนที่จำเลยได้มากคนละคราวกับเมทแอมเฟตามีน 1,844 เม็ด ที่จำเลยจำหน่ายให้แก่ ห. เมทแอมเฟตามีนเป็นคนละจำนวนกัน จำเลยมีเจตนามีเมทแอมเฟตามีน 27 เม็ด ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายแยกต่างหากจากการมีเมทแอมเฟตามีน 1,844 เม็ด ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

แม้จำเลยให้การรับสารภาพ แต่ความผิดที่โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นความผิดซึ่งมีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 13 เมื่อพยานหลักฐานโจทก์นำสืบได้ความเพียงพอว่า พันตำรวจโท อ. ยึดโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลางได้จากจำเลยเท่านั้น โดยไม่มีพยานนำสืบให้เห็นว่าจำเลยใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลางติดต่อซื้อขายและส่งมอบเมทแอมเฟตามีนในคดีนี้ อย่างไรก็ตาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลางของจำเลยจึงมิใช่เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่จำเลยได้ใช้ในการกระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายตามที่โจทก์ฟ้องโดยตรง และไม่ใช้ทรัพย์สินที่จำเลยได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยได้กระทำความผิด จึงไม่อาจริบโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลางของจำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 102 และ ป.อ. มาตรา 33 ทั้งโทรศัพท์เคลื่อนที่ของกลางก็ไม่ใช่ทรัพย์สินที่ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด อันจะต้องริบเสียทั้งสิ้นตาม ป.อ. มาตรา 32

การที่จำเลยให้การรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิดในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวนตลอดจนถึงชั้นพิจารณาของศาลเป็นการลู่แก่โทษของเจ้าพนักงานและให้ความรู้แก่ศาล¹⁴³ หรือการที่

¹⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 817/2510 (เนติ.), น.1347.

จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ถือเป็นเหตุบรรเทาโทษ¹⁴⁴ ซึ่งถ้าศาลเห็นสมควร ศาลก็ใช้ดุลพินิจลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นได้ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 จะเห็นได้ว่าคำรับสารภาพเป็นเหตุที่ศาลนำมาใช้ประกอบดุลพินิจในการลดโทษให้แก่จำเลย

คำรับสารภาพของจำเลยที่ให้ความรู้แก่ศาลอันจะถือว่าเป็นเหตุบรรเทาโทษนั้นต้องเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา กล่าวคือ ศาลชี้ขาดข้อเท็จจริงได้ทั้งหมดหรือบางข้อ โดยอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยอย่างน้อยก็บางส่วน¹⁴⁵ เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1281/2508 คำรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลยมีประโยชน์แก่การพิจารณาประกอบให้พยานหลักฐานของโจทก์หนักแน่นมากขึ้น เป็นเหตุให้ปราณีบรรเทาโทษจำเลยหนึ่งในสามได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 286/2474 จำเลยรับว่าฆ่าเพราะมีสาเหตุโกรธเคือง จึงลงโทษฐานฐาน โดยไตร่ตรองไว้ก่อนได้ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ควรได้รับการลดโทษ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1651/2535 โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็นว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันฆ่าผู้ตายทั้งสองและชิงทรัพย์ของผู้ตายไป คงมีแต่พยานแวดล้อมกรณีหลังเกิดเหตุเช่น พบทรัพย์สินของผู้ตายบางส่วนในห้องพักของจำเลย พบคราบโลหิตติดอยู่ที่ร่องอก ท่อนแขนขวาของจำเลยที่ 1 และคราบโลหิตติดอยู่ที่เสื้อผ้าของจำเลยทั้งสองแต่จำเลยทั้งสองได้ให้การรับสารภาพในชั้นศาลทำให้ศาลแน่ใจว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิดโดยไม่มีข้อสงสัย ดังนี้ คำรับสารภาพของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษ สมควรลดโทษให้จำเลย

คำพิพากษาฎีกาที่ 437/2530 คดีฟ้องขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66 วรรคสอง ซึ่งมีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตนั้น แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพศาลยังต้องฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 กรณีนี้จำเลยให้การปฏิเสธ ก็เป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องหาพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลจนเป็นที่เชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิด เมื่อศาลได้พิเคราะห์พยานหลักฐานต่างๆของโจทก์ประกอบกับคำรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลยจนเป็นที่แน่ใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง คำรับสารภาพของจำเลยจึงเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาของศาลซึ่งถือเป็นเหตุบรรเทาโทษตามกฎหมาย และแม้จะเป็นคดีเกี่ยวกับเฮโรอีนซึ่งเป็นยาเสพติดให้โทษร้ายแรง จำเลยก็ยังสมควรได้รับประโยชน์จากเหตุบรรเทาโทษดังกล่าว

¹⁴⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1001/2512 (เนติ.), น.1369

¹⁴⁵ จิตติ ดิงสภักดิ์, กฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 11 (นนทบุรี : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555), น.1041.

แต่หากศาลชี้ขาดข้อเท็จจริงได้โดยไม่ต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยมาประกอบการพิจารณา ไม่เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอันจะลดโทษให้จำเลยได้ คำรับสารภาพ เพราะจำนนแก่พยานหลักฐานจึงไม่ถือว่าเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลแต่อย่างใด¹⁴⁶ เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 175/2527 จำเลยไปขอเงินผู้ตายซึ่งเคยเป็นภรรยา มีบุตรด้วยกัน แต่เลิกกันแล้ว ผู้ตายให้ไปเอาที่บ้าน จำเลยจะข่มขู่มารดาผู้ตายห้ามก็ไม่ฟัง จำเลยตีและเตะจนผู้ตายล้มลงไปในนามีน้ำขัง จำเลยตามไปกดคอจนตายเพราะขาดอากาศหายใจ ดังนี้ เป็นการข่มขู่รังแกเอาแก่สตรีโดยปราศจากเมตตาปรานีและโดยไม่มีเหตุอันน่าเห็นใจแต่อย่างใดกระทำต่อหน้าพยาน ทั้งถูกจับกุมได้ในทันทีหลังเกิดเหตุแม้รับสารภาพ ก็เป็นการจำนนต่อพยานหลักฐาน จึงไม่มีเหตุที่จะลดโทษให้จำเลยได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 209/2545 เหตุบรรเทาโทษเพราะรับสารภาพนั้นจะต้องให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา การที่เจ้าพนักงานตรวจสอบพบการกระทำผิดจากรอยนต์ของจำเลยที่ยึดมาแล้วจึงได้แจ้งข้อหาเพิ่มเติม แม้จำเลยไม่ให้การรับสารภาพก็ย่อมพิสูจน์ความผิดได้โดยง่าย จึงเป็นการจำนนต่อหลักฐานไม่สมควรลดโทษให้

คำพิพากษาฎีกาที่ 4211/2546 การที่จำเลยที่ 2 ให้การรับสารภาพตลอดมาตั้งแต่ชั้นจับกุม ชั้นสอบสวนจนถึงชั้นพิจารณาของศาล เป็นเพราะจำนนต่อพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานตำรวจผู้ล่อซื้อจับกุมจำเลยที่ 2 ได้ขณะส่งมอบเมทแอมเฟตามีนให้และมาเบิกความยืนยันความผิดของจำเลยที่ 2 ด้วยตนเอง จึงไม่มีเหตุบรรเทาโทษ

ในทางปฏิบัติ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจะถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีอันเป็นเหตุบรรเทาโทษ โดยปกติศาลมักจะลดโทษให้จำเลย ซึ่งหากจำเลยให้การรับสารภาพมาตั้งแต่ชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ตลอดจนให้การรับสารภาพในชั้นศาล ศาลมักจะใช้ดุลพินิจในการลดโทษให้จำเลยกึ่งหนึ่ง¹⁴⁷ แต่หากจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม และชั้นสอบสวน แต่ให้การปฏิเสธในชั้นศาล ศาลยังสามารถอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนมารับฟังประกอบการลงโทษจำเลยได้ ศาลมักจะใช้ดุลพินิจลดโทษให้จำเลยหนึ่งในสาม¹⁴⁸ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการให้การรับสารภาพของจำเลยในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้นมีผลต่อการใช้ดุลพินิจของศาลในการที่จะลดโทษ

¹⁴⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 1913/2514 (เนติ.), น.1665.

¹⁴⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 4183/2540 (สงเสริม.), น.84.

¹⁴⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 623/2540, คำพิพากษาฎีกาที่ 65/2540 สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2561,

จากการศึกษากล่าวสรุปได้ว่าการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงและตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในปัจจุบันผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดีมีสิทธิต่างๆตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมาตรฐานสากลที่จะได้รับการพิจารณาที่ถูกต้องและเป็นธรรม รวมทั้งจะเห็นได้ว่า คำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้และยังทำให้กระบวนการต่างๆมีความรวดเร็วมากขึ้น นอกจากนี้ ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดยังได้มีการนำมาตรการพิเศษมาใช้เพื่อการแสวงหาพยานหลักฐานและมีบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีพิจารณาในคดียาเสพติดไว้เป็นการเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีกด้วย

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับสารภาพในคดีอาชญากรรมตามกฎหมายของ ต่างประเทศและตามหลักการของสหประชาชาติ

ในบทนี้จะกล่าวถึงหลักการสากลของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินคดีอาชญากรรม หลักในการพิจารณา คดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ และผลทางกฎหมายของการให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรม โดยศึกษาจากประเทศที่ใช้ระบบชีวิตลอว์อันได้แก่ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐฝรั่งเศส

3.1 หลักการสากลของสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม

รัฐมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและปราบปรามอาชญากรรม องค์การในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบให้ได้ความจริงเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดและผู้กระทำความผิด ซึ่งแต่ละขั้นตอนย่อมส่งผลกระทบต่อในการลบล้างสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงต้องมีมาตรการที่เป็นมาตรฐานให้เกิดความแน่นอนในความถูกต้องของการปฏิบัติในทุกขั้นตอนตั้งแต่จุดเริ่มต้นของคดีไปจนกระทั่งเสร็จสิ้นกระบวนการทั้งหมดของคดีนั้น การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเน้นไปที่การจำกัดขอบอำนาจของรัฐและผู้ใช้อำนาจรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีให้คุกคามหรือลบล้างสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยอำเภอใจ และเน้นไปที่การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยหรือผู้ถูกกล่าวหา¹

มาตรฐานองค์การสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการรับสารภาพในคดีอาชญากรรมมีดังต่อไปนี้

¹ ชาติ ชัยเดชสุริยะ, มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2549), น.1, 17.

3.1.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948²

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นเอกสารที่ให้การรับรองคุ้มครองสิทธิที่มนุษย์พึงได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ผู้ต้องหาเองก็ถือเป็นบุคคลประเภทหนึ่งที่ได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้ รวมทั้งวางกรอบในการจำกัดการแทรกแซงของรัฐไว้อย่างกว้างๆ โดยหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการคุ้มครองคือมนุษย์ทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย แม้บุคคลนั้นจะเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา การจับกุม การกักขังรวมถึงการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาจะต้องคำนึงถึงหลักการเหล่านี้ กล่าวคือ จะต้องกระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และต้องปฏิบัติโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการคุ้มครองดังกล่าวให้รวมไปถึงการคุ้มครองระหว่างการพิจารณาคดี³

หลักเกณฑ์ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ได้บัญญัติรับรองสิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดอาญาให้ได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมในระหว่างการดำเนินคดีและยังได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาในการที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ดังนี้

“ข้อ 10 บุคคลชอบที่จะเท่าเทียมกันอย่างบริบูรณ์ในอันที่จะได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและเปิดเผยโดยศาลซึ่งเป็นอิสระและไร้อคติ ในการวินิจฉัยชี้ขาดสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนข้อที่ตนถูกกล่าวหาใดๆทางอาญา”

“ข้อ 11 (1) บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาด้วยความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย ณ ที่ซึ่งตนได้รับหลักประกันทั้งหมดที่จำเป็นในการต่อสู้คดี”

องค์การสหประชาชาติได้ลงมติยอมรับเพื่อรับรองให้ประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 แต่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมิใช่สนธิสัญญาระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงไม่เกิดพันธกรณีให้ต้องปฏิบัติ

² ประเทศไทยได้ร่วมลงมติในที่ประชุมสมัชชาทั่วไปขององค์การสหประชาชาติในการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948

³ คณิต ฌ นคร, ธานี วรภัทร์ และ จิรวุฒิ ลิปิพันธ์, โครงการวิจัย เรื่อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กับผลกระทบด้านกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2552, น.61.

ตาม แต่เป็นแนวทางให้สหประชาชาติและรัฐสมาชิกปฏิบัติต่อไปเพราะจะเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศ⁴

3.1.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966⁵

เมื่อองค์การสหประชาชาติได้ประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแล้ว ต่อมาองค์การสหประชาชาติก็ได้ประกาศใช้สนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อนำหลักการของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมาใช้ให้มีผลในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมีการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไว้อย่างเป็นระบบ⁶

กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลทุกคนที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมในคดีอาญา ดังนี้

“ข้อ 14 (1) บุคคลทั้งปวงย่อมเสมอกันในการพิจารณาของศาลและคณะตุลาการ ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งตนต้องหาว่ากระทำผิด หรือการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม โดยคณะตุลาการซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีอำนาจ มีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง สื่อมวลชนและสาธารณชนอาจถูกห้ามเข้าฟังการพิจารณาคดีทั้งหมดหรือบางส่วนก็ด้วยเหตุผลทางศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของชาติในสังคมประชาธิปไตยหรือเพื่อความจำเป็นเกี่ยวกับส่วนได้เสียในเรื่องชีวิตส่วนตัวของคู่กรณี หรือในสภาพการณ์พิเศษซึ่งศาลเห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่ง เมื่อการพิจารณาโดยเปิดเผยนั้นอาจเป็นการเสื่อมเสียต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม แต่คำพิพากษาในคดีอาญา หรือคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยข้อพิพาทในคดีอื่นต้องเปิดเผย เว้นแต่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของเด็กและเยาวชน หรือเป็นกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับข้อพิพาทของคู่สมรสในเรื่องการเป็นผู้ปกครองเด็ก

(2) บุคคลทุกคนผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญา ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำผิดตามกฎหมาย

⁴ กุลพล พลวัน, พัฒนาการแห่งองค์การกระบวนการยุติธรรมประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : หจก. ไอแอม พรินติ้ง, 2556), น.36.

⁵ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540 เกิดเป็นพันธกรณีที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม

⁶ กุลพล พลวัน, *อ้างแล้ว* เจริญธรรมที่ 4, น.37.

(3) ในการพิจารณาคดีอาญาซึ่งบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต้นอย่างเสมอภาคเต็มที่ดังต่อไปนี้

- (ก) สิทธิที่จะได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะและเหตุแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหาโดยพลันด้วยภาษาที่บุคคลนั้นเข้าใจได้
- (ข) สิทธิที่จะมีเวลาและได้รับความสะดวกอย่างเพียงพอในการที่จะเตรียมตัวเพื่อสู้คดี และติดต่อกับที่ปรึกษาได้ตามความประสงค์ของผู้นั้น
- (ค) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยปราศจากการชักจูงอย่างไม่เป็นธรรม
- (ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าบุคคลนั้น และมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ด้วยตนเอง หรือผ่านทางผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ตนเลือก สิทธิที่บุคคลได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย ในกรณีที่บุคคลนั้นไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ก็พึงได้รับการจัดให้มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายและบุคคลนั้นไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หากบุคคลนั้นไม่มีเงินอย่างเพียงพอที่จะเสียได้
- (จ) สิทธิที่จะตรวจสอบหรือซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตนและขอให้พยานเรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานฝ่ายตรงข้ามของตน
- (ช) สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ต้องให้การปรักปรำตนเองหรือรับสารภาพผิด

3.1.3 หลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาล

หลักการฉบับนี้รับรองโดยที่ประชุมองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ครั้งที่ 7 และได้รับการรับรองโดยที่ประชุมทั่วไปโดยมติที่ 40/32 และ โดยมติที่ 40/146

ความเป็นอิสระและความเป็นกลางของผู้พิพากษาและตุลาการ หมายถึง ผู้พิพากษาและตุลาการต้องมีความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีภายใต้หลักกฎหมาย ความเป็นอิสระเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานเพื่อให้ผู้พิพากษาและตุลาการสามารถดำรงตนด้วยความเป็นกลางในการดำเนินกระบวนการพิจารณาและวินิจฉัยคดีต่างๆ โดยปราศจากอคติไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใด โดยเที่ยงธรรมตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย⁷

⁷ คณะอนุกรรมการวิชาการว่าด้วยหลักนิติธรรมแห่งชาติ และ คณะอนุกรรมการบรรณาธิการหนังสือหลักนิติธรรม ในคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ, หลักนิติธรรม The Rule of Law : ความหมาย สำคัญ และผลของการฝ่าฝืนหลักนิติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2557), น.2.

การที่ศาลมีความเป็นอิสระและทรงความเที่ยงธรรมเป็นหัวใจของระบบตุลาการที่เป็นหลักประกันสิทธิมนุษยชนอย่างสอดคล้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างสมบูรณ์ รัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายต่างๆของประเทศหนึ่งๆจะต้องรับรองให้ระบบตุลาการเป็นอิสระจากฝ่ายอื่นๆของรัฐอย่างแท้จริง หลักการความเป็นอิสระของผู้พิพากษานั้นมิได้มีขึ้นเพื่อมุ่งให้ผู้พิพากษาได้รับผลประโยชน์ส่วนบุคคลแต่อย่างใด แต่มีเหตุผลเพื่อการคุ้มครองมิให้ผู้พิพากษาใช้อำนาจไปในทางที่ผิด อันเนื่องมาจากเหตุผลที่ว่า ผู้พิพากษาไม่สามารถตัดสินคดีความต่างๆได้ตามอำเภอใจ แต่จะต้องปรับใช้ข้อกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริง ผู้พิพากษาจึงมีความสำคัญต่อสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม⁸ ซึ่งตามหลักการพื้นฐานขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยความเป็นอิสระของศาลได้มีหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิในการพิจารณาคดี ดังต่อไปนี้

“ข้อ 2 ศาลพึงตัดสินคดีด้วยความยุติธรรมบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและเป็นไปตามกฎหมาย โดยปราศจากการคัดทอน การใช้อิทธิพลโดยมิชอบ การชักนำ การกดดัน การข่มขู่หรือแทรกแซง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมจากบุคคลใดๆหรือเพื่อวัตถุประสงค์ใด”

เมื่อพิจารณาทบบัญญัติในข้อ 2 แล้วจะเห็นได้ว่าเป็นไปตามหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหาที่ศาลมีหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง ซึ่งการที่จะชี้ขาดคดีได้นั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริง

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติหลักประกันในการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังนี้

“มาตรา 188 วรรคสอง ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง”

3.1.4 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988⁹

อนุสัญญานี้ถือว่าการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศซึ่งจำต้องให้ความเอาใจใส่อย่างยิ่งและให้ความสำคัญในลำดับสูงสุดในการปราบปราม โดยมุ่งมั่นที่จะตัดผลตอบแทนอันเกิดจากอาชญากรรมของผู้ดำเนินการลักลอบค้ายาเสพติด เพื่อขจัดแรงจูงใจสำคัญของการกระทำเช่นนั้น โดยมีมาตรการต่างๆที่จำเป็นสำหรับการควบคุมสารบางประเภท

⁸ โฮเซ่ ไชตุณ, หลักการสากลว่าด้วยความเป็นอิสระและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้พิพากษา ทัศนคติและความเอื้อการ : แนวทางสำหรับนักปฏิบัติ ลำดับที่ 1, แปลโดย เบญจรัตน์ แซ่ฉั่ว, (กรุงเทพมหานคร : International Commission of jurists, 2550), น.4-5.

⁹ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญานี้ โดยการภาคยานุวัติและมีผลต่อประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2535

ซึ่งรวมถึงสารตั้งต้นสารเคมีและตัวทำลายที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ปรับปรุงความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเล การจัดการลักลอบค้ายาเสพติดเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกรัฐและด้วยเหตุนี้ความร่วมมือดำเนินการภายในกรอบของความร่วมมือระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว¹⁰

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ได้บัญญัติรับรองสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นทางการ ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับข้อ 3 ดังนี้

“ข้อ 3 ความผิดและบทลงโทษ

3. การรู้ข้อเท็จจริง เจตนาหรือวัตถุประสงค์ที่เป็นองค์ประกอบของการกระทำ ความผิดที่ระบุไว้ในวรรค 1 ของข้อนี้ อาจพิจารณาได้จากสถานการณ์ความเป็นจริง”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในข้อ 3 แล้วเห็นได้ว่าการที่จะพิจารณาคดีได้นั้นต้องพิจารณาจากสถานการณ์ความเป็นจริง อันแสดงให้เห็นว่าการที่จะชี้ขาดตัดสินคดีได้นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริงแท้

3.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้ระบบชีวิลลอว์และมีการดำเนินคดีอาญาระบบกล่าวหา กล่าวคือ มีการแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีออกจากกัน โดยมีองค์กรที่ทำหน้าที่แยกต่างหากจากกันเป็นผู้ดำเนินการและยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหาขึ้นเป็นประธานในคดี การดำเนินคดีอาญารัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินคดี¹¹ โดยองค์กรทุกฝ่ายของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่างร่วมมือกันและค้นหาความจริง¹²

¹⁰ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988

¹¹ คณิต ณ นคร, “อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง,” ใน ระบบอัยการสากล, จัดพิมพ์โดยกองทุนสวัสดิการ ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการ กรมอัยการ (กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2526), น.90-92.

¹² อรุณี กระจ่างแสง, “บทบาทของอัยการในการสอบสวนคดีอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบเยอรมันสหรัฐอเมริกาและไทย,” วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 3, ปีที่ 20, น.61 (กันยายน 2533).

3.2.1 หลักการดำเนินคดีอาญา

ประเทศเยอรมนีไม่มีวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะ การดำเนินคดีอาญาจึงใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก ดังนั้น การดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงมีหลักเกณฑ์เช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป

การดำเนินคดีอาญา นอกจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันแล้ว ยังมีกฎหมายควบคุมสารและการค้ายาเสพติด (BtMG) และรัฐบัญญัติว่าด้วยการตรวจสอบคดี ซึ่ง เป็นกฎหมายพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการตรวจสอบการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และกำหนดความสัมพันธ์ในการฟ้องร้องคดีสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการและศาล รวมถึงกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ต้องหาหรือจำเลย และทนายจำเลย¹³

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศเยอรมนีจะมีการพิจารณาก่อนว่า ผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมหรือเครือข่ายการค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือไม่ ก่อนที่จะดำเนินคดีในชั้นต่อไป เพื่อเป็นการตรวจสอบแยกผู้กระทำความผิดรายย่อยออกจากผู้กระทำความผิดรายใหญ่ โดยนำพฤติการณ์และปริมาณยาเสพติดในครอบครองระหว่างการจับกุมมาประกอบการพิจารณา¹⁴

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมนีได้แยกการดำเนินคดีออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ¹⁵

1. กระบวนการดำเนินคดีขั้นต้น (Vorverfahren)

เป็นกระบวนการในการหาข้อเท็จจริงต่างๆอันเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ เป็นขั้นตอนก่อนการฟ้องคดีต่อศาล การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการชี้ขาดในเรื่องที่มีการกล่าวหาซึ่งการที่จะชี้ขาดได้ต้องมีการพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยข้อเท็จจริงที่ได้มาจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาโดยชอบ

ในกระบวนการพิจารณานี้มีพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีขั้นสอบสวนฟ้องร้อง ซึ่งตั้งแต่ทราบว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นจนถึงการฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหา นั้นเป็น

¹³ กอบกุล จันทวโร, ธาณี วรรณทร์, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และ สุวีรัตน์ เจตนันตะพุก, มาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำผิดคดีอาญาเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2558), น.148.

¹⁴ เพิ่งอ้าง, น.184.

¹⁵ Alfred Rieg, Introduction au droit allemande (République fédérale), Tome II, Titre II: Procédure pénale, Paris, Editions Cujas, 1984, p.365. อ้างถึงใน ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง สิทธิผู้ต้องหา จำเลย และผู้ต้องหาในคดีอาญา, (ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2540), น.96.

กระบวนการเดียวกันที่แบ่งแยกไม่ได้¹⁶ แต่กรณีนี้ได้หมายความว่าพนักงานอัยการจะเป็นผู้สอบสวนคดีอาญาด้วยตนเอง หากแต่หมายความว่าในกรณีที่จำเป็นและสมควรพนักงานอัยการสามารถที่จะเข้าไปควบคุมดูแลการสอบสวนได้ทุกคดี กล่าวคือ เมื่อตำรวจได้ทำการสอบสวนคดีใดตามความจำเป็นแล้ว ตำรวจจะต้องรายงานผลของการดำเนินการที่ได้กระทำไปแล้วให้พนักงานอัยการทราบทันที¹⁷ เพื่อที่พนักงานอัยการจะได้มีโอกาสพิจารณาว่าจะสมควรเข้าไปกำกับดูแลหรือเข้าไปดำเนินการต่อไปด้วยตนเองหรือไม่ ในการดำเนินการสอบสวนคดีด้วยตนเองของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะกระทำเฉพาะคดีที่ยุ่งยากซับซ้อนหรือคดีที่สำคัญเท่านั้น ส่วนคดีอาญาทั่วไป พนักงานอัยการจะปล่อยให้ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน¹⁸ ตำรวจจึงมีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการสอบสวนพนักงานอัยการไม่เพียงแต่จะสอบสวนหาพยานหลักฐานที่จะเอาผิดแก่ตัวผู้ต้องหาเท่านั้น แต่จะต้องหาพยานหลักฐานที่เป็นคุณแก่ตัวผู้ต้องหาด้วย¹⁹ รวมทั้งข้อเท็จจริงทั้งหลายที่เป็นเหตุยกเว้นความผิด เหตุยกเว้นโทษ เหตุลดโทษ หรือเหตุบรรเทาโทษอื่นๆ กล่าวคือ พนักงานอัยการและตำรวจมีหน้าที่ค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง พนักงานอัยการและตำรวจจึงต้องมีความเป็นภาวะวิสัย²⁰

เมื่อการสืบสวนสอบสวนยุติลง หากข้อเท็จจริงที่ได้มาพอฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริง พนักงานอัยการจะใช้ดุลพินิจยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อทำการชี้ขาดคดี

2. กระบวนการดำเนินคดีชั้นกลาง (Zwischenverfahren)

การดำเนินกระบวนการในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมดุลพินิจในการสั่งให้ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ บทบาทหลักของกระบวนการพิจารณาในขั้นนี้อยู่ในแง่ของการตรวจสอบว่า การที่จะดำเนินการฟ้องร้องในทางอาญาต่อไปเป็นสิ่งที่จำเป็นหรือไม่ กล่าวคือ ศาลจะต้องวินิจฉัยว่าคดีมีมูลที่จะประทับฟ้องหรือไม่ การได้สวนมูลฟ้องนี้ดำเนินการโดยผู้พิพากษาที่เป็นอิสระ²¹

¹⁶ คณิต ฅ นคร, “ความสัมพันธ์ระหว่างอัยการกับตำรวจในเยอรมัน,” วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์, ฉบับที่ 2, ปีที่ 2, น.130 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2545).

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 163

¹⁸ คณิต ฅ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), น.62-63.

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 160 วรรคสอง

²⁰ คณิต ฅ นคร, “วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน,” วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 3, ปีที่ 15, น.7 (กันยายน 2528).

²¹ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, “ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน,” ศาลพาหน, เล่มที่ 1, ปีที่ 55, น.191 (มกราคม-เมษายน 2551).

กระบวนการพิจารณาในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเริ่มต้นเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจ²² และในกระบวนการพิจารณานี้จะมีการส่งคำฟ้องไปยังผู้ถูกกล่าวหา หลังจากที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งถึงคำฟ้องแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาต้องมีโอกาสยื่นบัญชีระบุนยานและคำคัดค้านต่างๆ ในการที่ศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้องรวมตลอดทั้งการยื่นพยานหลักฐานเพื่อประกอบการคัดค้านของตนเอง²³ ศาลจะทำหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้องและยังสามารถทำการไต่สวนเพิ่มเติมได้ ไม่ว่าจะโดยทำตามหน้าที่หรือตามคำร้องของจำเลย นอกจากนี้ยังสามารถสั่งให้สืบพยานหลักฐานบางอย่างได้ ศาลสามารถมอบหน้าที่ดังกล่าวให้พนักงานอัยการดำเนินการได้ด้วย การสืบพยานหลักฐานในกรณีนี้ใช้หลักกระบวนการสืบพยานหลักฐานโดยอิสระ²⁴

เมื่อมีเหตุที่น่าสงสัยอย่างเพียงพอว่าจำเลยได้กระทำความผิดทางอาญาแล้ว กล่าวคือ มีความเป็นไปได้อย่างมากที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลย ศาลจะมีคำสั่งว่าคดีมีมูล โดยมีคำสั่งประทับฟ้อง ความสงสัยที่เพียงพอนี้แค่เป็นความสงสัยในปัญหาข้อเท็จจริงก็ถือว่าใช้ได้แล้ว นอกจากนี้ ศาลจะต้องเชื่อว่าเงื่อนไขในการดำเนินคดีครบและสามารถลงโทษการกระทำดังกล่าวของจำเลยได้²⁵

3. กระบวนการดำเนินคดีชั้นหลัก (Hauptverfahren)

เป็นกระบวนการที่จะพิจารณาพิพากษาคดีโดยศาลว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่และจำเลยควรที่จะได้รับโทษเท่าใด กระบวนการพิจารณาในชั้นนี้ประกอบด้วยขั้นตอน 2 ประการ ได้แก่ กระบวนการพิจารณาในชั้นเตรียมการพิจารณาพิพากษาคดีซึ่งจะเป็นการแจ้งให้จำเลยทราบวัน เวลา สถานที่ของการพิจารณาคดี คำฟ้องและรายชื่อพยาน รวมทั้งองค์คณะของผู้จะทำการพิจารณาคดีด้วย และกระบวนการพิจารณาในชั้นพิจารณาพิพากษาคดีซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันมีการบัญญัติขั้นตอนและวิธีการดำเนินคดีอย่างละเอียดเพื่อให้ได้มาซึ่งความจริงมากที่สุด และในขณะเดียวกันก็มีหลักประกันสิทธิเสรีภาพของจำเลยด้วย²⁶ เช่น หลักการดำเนินคดีโดยวจา ไม่ใช่พิจารณาจากตัวสำนวนเป็นหลักอันจะมีผลต่อการวินิจฉัยของศาลว่าเชื่อพยานหลักฐานที่เบิกความในศาลเพียงใด หลักการดำเนินคดีโดยเปิดเผยในชั้นพิจารณาคดี หากไม่มีการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยก็จะเป็นเหตุให้มีการพิจารณาคดีใหม่ การพิจารณาคดีจะต้องกระทำต่อ

²² Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 40, หัวข้อ 4. อ้างถึงใน *เพิ่งอ้าง*, น.191.

²³ Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 40, หัวข้อ 2. อ้างถึงใน *เพิ่งอ้าง*, น.191.

²⁴ Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 40, หัวข้อ 6. อ้างถึงใน *เพิ่งอ้าง*, น.192.

²⁵ Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 40, หัวข้อ 8. อ้างถึงใน *เพิ่งอ้าง*, น.193.

²⁶ Alfred Rieg, Introduction au droit allemande (République fédérale), Tome II, Titre II: Procédure pénale, Paris, Editions Cujas, 1984, p.385. อ้างถึงใน *ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 15*, น.107.

หน้าจำเลย หลักการพิจารณาคดีโดยรวดเร็วซึ่งจะต้องทำการพิจารณาจนกระทั่งมีคำพิพากษาโดยกระทำต่อเนื่องกัน²⁷ เป็นต้น

หลักทั่วไปในการพิจารณาพิพากษาคดี คือ การสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด และจะปฏิบัติต่อผู้นั้นเสมือนผู้กระทำความผิดมิได้ นอกจากนี้ ศาลยังมีหน้าที่จะต้องแจ้งสิทธิเพื่อให้จำเลยทราบว่าเขาจะไม่ให้การหรือมีสิทธิในทางอยู่เฉยก็ได้²⁸ และการใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานจะต้องชั่งจากพยานหลักฐานที่น่าสืบในชั้นพิจารณาคดีจนสิ้นกระแสความ²⁹

กฎหมายควบคุมสารและการค้ายาเสพติด มาตรา 31a (1) ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจโดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลที่จะไม่ฟ้องผู้กระทำความผิด หากปริมาณยาเสพติดมีจำนวนเล็กน้อยและการฟ้องนั้นมิได้เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ หรือมีไว้เพื่อการเสพของตนเอง และตามมาตรา 31a (2) กรณีที่มีการสั่งฟ้องไปแล้ว ศาลอาจยุติกระบวนการพิจารณาคดีได้โดยความยินยอมของพนักงานอัยการและผู้กระทำความผิด³⁰

การลงโทษตามกฎหมายควบคุมสารและการค้ายาเสพติดขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความผิด โดยเฉพาะปริมาณของสารเสพติดที่มีอยู่จะมีผลอย่างมากต่อความหนักเบาของโทษที่จะได้รับ แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยอื่น ๆ ก็มีผลเช่นกัน ปัจจัยอื่น ๆ นี้รวมถึงการพิจารณาดังต่อไปนี้ด้วย คือ การติดยาเสพติดของผู้กระทำความผิด การช่วยผู้กระทำความผิดโดยสายลับของตำรวจ การเก็บรักษาเสพติดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความช่วยเหลือที่ถูกเสนอโดยผู้กระทำความผิดในการสืบสวนสอบสวน คำรับสารภาพและความสำนึกผิดในการกระทำของผู้กระทำความผิดจะถูกนำไปพิจารณาเช่นเดียวกับสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตของผู้กระทำความผิด สถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด ประวัติอาชญากร อายุของผู้กระทำความผิด สภาพร่างกายและความคาดหมายในชีวิต

²⁷ Alfred Rieg, Introduction au droit allemande (République fédérale), Tome II, Titre II: Procédure pénale, Paris, Editions Cujas, 1984, p.387. อ้างถึงใน ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 15*, น.108.

²⁸ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 15*, น.107.

²⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 261

³⁰ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, *การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2557), น.194-195.

ปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะถูกนำเสนอต่อหน้าศาลและจะมีผลกระทบต่อความหนักเบาของโทษที่จะลง³¹

สำหรับความรับผิดชอบทางอาญา หากศาลพบว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นกรณีที่ไม่รุนแรง ศาลสามารถลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ เช่น มาตรา 30 น้อยกว่า 2 ปี หรือ มาตรา 30a น้อยกว่า 5 ปี เป็นต้น ซึ่งศาลสูงสุดแห่งเยอรมนีได้เคยมีคำพิพากษาว่ากรณีความผิดที่เข้าข่ายไม่ร้ายแรงนั้นขึ้นอยู่กับพิจารณาสถานะแวดล้อมทั้งหมดที่แสดงถึงความแตกต่างจากกรณีทั่วไป อันทำให้ศาลเห็นว่าการลงโทษที่ใช้ตามปกตินั้นไม่สมเหตุสมผล³²

3.2.2 หลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพและผลของการรับสารภาพของประเทศเยอรมนี ดังนี้

3.2.2.1 หลักในการพิจารณาคดี

ในประเทศเยอรมนีมีคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพคิดเป็นร้อยละ 41 และในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นจะใช้เวลาในการพิจารณาคดีครั้งหนึ่งเมื่อเทียบกับกระบวนการพิจารณาในคดีที่จำเลยให้การปฏิเสธ³³ สำหรับหลักกฎหมายของการรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาชญากรรมของประเทศเยอรมนีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐาน ดังนั้น การรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในคดีอาชญากรรมจึงต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ทั่วไปเช่นเดียวกับการรับฟังพยานหลักฐานอื่นๆ

ประเทศเยอรมนีมีบทคัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ หลักเกณฑ์การไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบในกฎหมายเยอรมันนั้นมีรากฐานมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ซึ่งหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพอันมั่นคงคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแห่งความเป็นมนุษย์ (มาตรา 1) สิทธิพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง (มาตรา 2) สิทธิรักษาความลับในการไปรษณีย์และการสื่อสาร (มาตรา 10) และสิทธิในเคหสถานแห่งตน (มาตรา 13) ส่วนวิธีปฏิบัติในรายละเอียดเพื่อให้การเป็นไปตามรัฐธรรมนูญบัญญัติอยู่ใน

³¹ Endriss and Colleagues Law Firm, “What you should know about German Narcotics Law,” Accessed February 11, 2018, <http://endriss-kollegen.de/wordpress/wp-content/uploads/2015/06/What-you-should-know-about-German-Narcotics-Law.pdf>.

³² *Ibid.*

³³ John H. Langbein, *Comparative criminal procedure : German*, (St.Paul, Minn : West Publishing, 1977), p.74.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานเฉพาะในกรณีที่ศาลเห็นว่าการรับฟังพยานหลักฐานนั้นเป็นการละเมิดต่อหลักพื้นฐานรัฐธรรมนูญ 2 ข้อ ได้แก่³⁴

1. หลัก Rechtsstaatsprinzip คือ การไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการขู่เข็ญหรือหลอกลวง เพื่อที่จะรักษาความบริสุทธิ์ของกระบวนการยุติธรรม จึงห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการยึดวัตถุพยานหรือทำการสอบถามพยานโดยการขู่เข็ญหรือหลอกลวง และบังคับให้มีหมายค้นสำหรับความผิดบางประเภท ทั้งนี้ ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการฝ่าฝืนหลักพื้นฐานนี้อย่างเด็ดขาด ไม่ว่าคำฟ้องนั้นจะระบุฐานความผิดร้ายแรงเพียงใด หรือเจ้าพนักงานตำรวจมีเหตุผลควรแก่การออกหรือไม่ แต่ศาลเยอรมันพิจารณาการค้นและการยึดแยกออกจากกัน คือ การยึดที่ฝ่าฝืนกฎหมายรัฐธรรมนูญทำให้พยานหลักฐานรับฟังไม่ได้ ส่วนพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการค้นที่ฝ่าฝืนกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือโดยการฝ่าฝืนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

2. หลัก Verhältnismässigkeit คือ การไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หลักนี้เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างสัดส่วนความรุนแรงของความผิดและความน่าสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด กับสัดส่วนความสำคัญของสิทธิเสรีภาพแห่งเอกชน

หลัก Rechtsstaatsprinzip มุ่งรักษาความบริสุทธิ์ของกระบวนการยุติธรรม แต่หลัก Verhältnismässigkeit เป็นเรื่องของความเหมาะสม แม้สิทธิส่วนบุคคลของจำเลยจะถูกละเมิดโดยเจ้าพนักงานของรัฐ แต่มิได้หมายความว่าพยานหลักฐานดังกล่าวจะรับฟังไม่ได้โดยอัตโนมัติ หลักสิทธิส่วนบุคคลมีน้ำหนักเหนือกว่ากรณีความผิดเล็กน้อยเท่านั้น แต่ในกรณีความผิดอุกฉกรรจ์หรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ผลประโยชน์ของประเทศย่อมอยู่เหนือสิทธิส่วนบุคคลอย่างไรก็ตาม พยานหลักฐานที่ไม่แสดงบุคลิกภาพส่วนตัวของจำเลยย่อมรับฟังได้เสมอ ศาลเยอรมันให้เหตุผลว่าการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวไม่ทำให้สิทธิส่วนบุคคลของจำเลยถูกละเมิด

นอกจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้วยังมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันที่บัญญัติการไม่รับฟังพยานหลักฐานไว้โดยเฉพาะด้วย ทั้งนี้ ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 136a ได้บัญญัติคุ้มครองผู้ต้องหาไว้ ซึ่งบทบัญญัติมาตรานี้มีพื้นฐานมาจากหลักกฎหมายรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์และเสรีภาพในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง³⁵

³⁴ จรินตี หะวานนท์, “หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน,” *จุลพาห*, เล่มที่ 3, ปีที่ 31, น.44-46 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2527).

³⁵ *เพ็งอ้าง*, น.47.

โดยปกติการสอบปากคำของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ไม่ว่าจะอยู่ในชั้นไหนของ กระบวนพิจารณา เริ่มแรกจะต้องมีการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทราบถึงการกระทำที่ ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดและการกระทำดังกล่าวเป็นความผิดฐานใด³⁶ หลังจากนั้นผู้ถูก กล่าวหาว่ากระทำความผิดจะถูกสอบถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว ซึ่งการสอบถามดังกล่าวเป็นไปเพื่อ จะค้นหาความเป็นตัวตนของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ทุกๆคำถามที่เกี่ยวกับธรรมชาติส่วนบุคคลที่มีความสำคัญต่อปัญหาเกี่ยวกับความน่าตำหนิและโทษแล้วถือว่าเป็นสิ่งที่ทำได้³⁷ หลังจากนั้นจะมีการแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทราบถึงสิทธิต่างๆของตน เช่น สิทธิที่จะให้การ หรือไม่ให้การก็ได้ เป็นต้น³⁸ และจะมีการสอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในส่วนที่เกี่ยวข้อง การกระทำความผิด ในส่วนนี้นอกจากรายละเอียดของการกระทำความผิดแล้วยังรวมถึงข้อมูล ส่วนตัวที่นอกเหนือจากรายละเอียดเกี่ยวกับการเกิด สภาพการสมรสและอาชีพ เช่น การเคยต้องคำ พิพากษาว่าได้กระทำความผิดมาก่อน เป็นต้น ทั้งนี้ ในการสอบคำให้การของผู้ถูกกล่าวหา มี วัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงและเป็นการให้สิทธิในการต่อสู้คดีในชั้นศาลสำหรับผู้ถูกกล่าวหา ด้วย³⁹

ในการสอบคำให้การ เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี ด้วยเหตุนี้การตัดสินใจ และการกระทำตามเจตจำนงที่เป็นอิสระของผู้ถูกกล่าวหาในฐานะที่เป็นพยานหลักฐานชนิดหนึ่ง จะต้องไม่ถูกกระทบกระเทือน⁴⁰ ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 136a ที่ว่า เสรีภาพ ของผู้ต้องหาที่จะให้การโดยสมัครใจ ไม่อาจถูกละเมิดโดยการกระทำโดยมิชอบต่อร่างกายหรือ จิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกาย การทรมาน การทำให้เหนื่อยล้า การจำขยา การหลอกลวง การ สะกดจิต การบังคับใดๆที่เป็นการขัดต่อระเบียบของกระบวนพิจารณาคดี การให้คำมั่นสัญญาว่าจะ ได้รับประโยชน์ใดๆที่ไม่ได้ระบุไว้ในกฎหมาย รวมทั้งมาตรการที่เป็นการทำให้เกิดผลกระทบต่อ ความทรงจำหรือความสามารถในการรับรู้ข้อเท็จจริงของผู้ต้องหา ผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติ ดังกล่าวทำให้คำให้การที่ได้มารับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีไม่ได้ แม้ผู้ต้องหาจะยินยอมให้ใช้ เป็นพยานหลักฐานได้ก็ตาม ความยินยอมก็ไม่มีผลบังคับ ดังนั้น หากเจ้าพนักงานของรัฐกระทำ

³⁶ Vgl. Roxin, Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 25, หัวข้อ 4. อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ แสง วิโรจนพัฒน์, “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันลักษณะพยานหลักฐาน,” คุณพาน, เล่มที่ 2, ปีที่ 55, น.175 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2551).

³⁷ Vgl. Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 25, หัวข้อ 5. อ้างถึงใน เพ็งอ้อ, น.175.

³⁸ Vgl. Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 25, หัวข้อ 6. อ้างถึงใน เพ็งอ้อ, น.175.

³⁹ Vgl. Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 25, หัวข้อ 7. อ้างถึงใน เพ็งอ้อ, น.175.

⁴⁰ Vgl. Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, หัวข้อ 130. อ้างถึงใน เพ็งอ้อ, น.176.

ละเมิด คำให้การรับสารภาพที่ได้มาโดยการละเมิดย่อมรับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ โดยไม่ต้องพิจารณาซึ่งน้ำหนักระหว่างคุณค่าของการควบคุมอาชญากรรมและคุณค่าของสิทธิส่วนบุคคล และไม่ต้องพิจารณาความรุนแรงของลักษณะคดีหรือเหตุอันควรให้อภัยแก่เจ้าพนักงานของรัฐ อย่างไรก็ตาม ผลพลอยได้จากคำให้การนั้นรับฟังได้ หลัก Fruit of the poisonous tree doctrine ไม่นำมาใช้กับมาตรานี้⁴¹

3.2.2.2 ผลของการรับสารภาพ

การดำเนินคดีอาญาใช้ “หลักตรวจสอบ” กล่าวคือ ในคดีอาญาเจ้าพนักงานและศาลต่างมีหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงในเรื่องที่กล่าวหา และในการนี้เจ้าพนักงานและศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงโดยปราศจากข้อผูกมัดใดๆ⁴² ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 155(2) ได้บัญญัติว่า ภายในกรอบของการกระทำความผิดที่ถูกระบุมาในคำฟ้องและภายในกรอบของตัวบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่ระบุไว้ในคำฟ้องนั้น ผู้พิพากษามีสิทธิและมีหน้าที่ที่จะต้องค้นหาความจริงด้วยตนเอง และในมาตรา 244(2) บัญญัติว่า เพื่อที่จะค้นหาความจริง ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐานโดยครอบคลุมทุกๆข้อเท็จจริงและทุกๆพยานหลักฐานที่มีความสำคัญต่อการทำคำวินิจฉัยแห่งคดี อันแสดงให้เห็นถึงหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา ดังนั้น ศาลสามารถที่จะค้นหาความจริงด้วยตนเองและไม่ถูกผูกมัดกับคำร้องและคำชี้แจงของกลุ่มความในคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลไม่ถูกผูกมัดอยู่กับคำให้การรับสารภาพของจำเลย⁴³ ดังนั้น คำรับสารภาพของจำเลยจึงไม่ทำให้ผู้พิพากษาหลุดพ้นจากหน้าที่ที่จะต้องค้นหาความจริง และแม้ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพแล้ว คำรับสารภาพของจำเลยก็ต้องอยู่ภายใต้หลักความเป็นอิสระในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน กล่าวคือ ศาลยังต้องรับฟังพยานหลักฐานอื่นๆด้วยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ เพราะการที่จำเลยให้การรับสารภาพอาจไม่ตรงต่อความเป็นจริงด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น รับสารภาพเพราะจะช่วยผู้กระทำความผิดตัวจริง รับสารภาพเพราะต้องการได้รับการลดโทษ หรือรับสารภาพเพราะถูกข่มขู่ เป็นต้น การถอนคำรับสารภาพก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้พิพากษาไม่จำเป็นต้องเชื่อตามนั้น การถอนคำให้การรับสารภาพสามารถแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้กระทำความผิดของจำเลยได้ (BGH StrV 1995, 341)⁴⁴

⁴¹ จิรนิติ หะวานนท์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 34*, น.47.

⁴² คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 18*, น.74.

⁴³ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, “หลักการพื้นฐานของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานบางหลักตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน,” *ตุลพาห*, เล่มที่ 2, ปีที่ 60, น.89 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2556).

⁴⁴ Vgl. Roxin *Strafverfahrensrecht*, 25. Auflage, 1998, บทที่ 15, หัวข้อ 19. อ้างถึงใน *เพ็ญอ้าง*, น.106.

ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในคดีที่มีความผิดร้ายแรงซึ่งมีอัตราโทษจำคุกได้ถูกกำหนดให้จำเลยไม่สามารถที่จะสละการพิจารณาคดีได้ ศาลมีหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงโดยอิสระ ประกอบกับหลักการพิจารณาคดีจะต้องกระทำด้วยวาจาได้บังคับให้ศาลพิจารณาความผิดของจำเลยจนกว่าจะพอใจด้วยวิธีการพิจารณาที่เปิดเผยด้วยวาจา ไม่ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพก่อนหรือในระหว่างการพิจารณาก็ตาม⁴⁵

ในคดีความผิดเล็กน้อย พนักงานอัยการอาจยื่นคำร้องขอให้ศาลลงโทษพร้อมทั้งเสนอบทลงโทษจำเลยต่อผู้พิพากษาศาลอาญาและภายในเขตอำนาจศาลซึ่งพิจารณาร่วมกับผู้พิพากษาสมทบโดยไม่ต้องมีการสืบพยานหลักฐานได้ ซึ่งบทลงโทษที่จะกำหนดแก่ผู้กระทำความผิด ได้แก่ การปรับ การทำทัณฑ์บน การห้ามขับรถ การริบทรัพย์สิน การยึดทรัพย์สิน การทำลาย การห้ามกระทำการบางประการ การประกาศคำพิพากษา การกำหนดข้อบังคับเพื่อลงโทษปรับแก่บุคคลหรือสมาคม การเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน⁴⁶ ผู้พิพากษาจะพิจารณาจากสำนวนเป็นหลักโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานและจะพิพากษาลงโทษไม่เกินไปกว่าโทษปรับ หรือโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน การลงโทษโดยปราศจากการพิจารณาคดีนี้เรียกว่า “Strafbefehl”⁴⁷

3.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย มีการดำเนินคดีอาญาระบบกล่าวหาและมีวิธีพิจารณาในระบบผสมระหว่างระบบไต่สวนกับระบบกล่าวหา แต่ส่วนสำคัญเป็นระบบไต่สวน⁴⁸

แนวคิดของการค้นหาความจริงในระบบไต่สวนของประเทศฝรั่งเศสนั้นมีสมมติฐานว่ารัฐมีหน้าที่ในการค้นหาความจริง ซึ่งตัวแทนของรัฐในการค้นหาความจริง ได้แก่ ศาล พนักงานอัยการ และพนักงานสอบสวน ผู้พิพากษาและพนักงานอัยการฝรั่งเศสมีสถานะเป็นตุลาการ และถือว่าทั้งผู้พิพากษาและพนักงานอัยการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่วนพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ

⁴⁵ John H. Langbein, *supra* note 33, pp.73-74.

⁴⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 407

⁴⁷ Wolfgang Eichler, “German Criminal Jurisdiction,” *The International and Comparative Law Quarterly*, Vol. 5, No. 4, p.547 (October 1956).

⁴⁸ โกเมน ภัทรภริมย์, “การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส,” *อัยการนิเทศ*, ฉบับที่ 2, เล่มที่ 32, น.165 (2513).

ฝ่ายคดีถือว่าเป็นเครื่องมือของการอำนวยความสะดวก⁴⁹ ประเทศฝรั่งเศสถือหลักการสอบสวนและการฟ้องร้องคดีเป็นกระบวนการเดียวกัน กล่าวคือ ไม่แบ่งแยกการสอบสวนฟ้องร้องออกจากกัน ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1959 มาตรา 12 ที่บัญญัติให้ตำรวจฝ่ายคดีปฏิบัติหน้าที่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีอำนาจทำการสอบสวนความผิดด้วยตนเองหรือมอบให้ตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการแทนก็ได้ แต่โดยทั่วไปแล้วพนักงานอัยการจะมอบให้ตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนแทนโดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานอัยการ

3.3.1 หลักการดำเนินคดีอาญา

การดำเนินคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code of Penal Procedure) และประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลัก การดำเนินคดีอาญาจึงใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวกับอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายกระทรวงสาธารณสุข (Code of Public Health) และประมวลกฎหมายศุลกากร (Code of Customs)

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสได้มีการแบ่งประเภทความผิดอาญา เรียกว่า การแบ่งประเภทความผิดแบบไตรภาค (Tripartite Classification) ทำให้สามารถจัดกลุ่มประเภทความผิดตามความร้ายแรงของโทษอย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ตั้งแต่ชั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล อีกทั้งยังทำให้สามารถทราบได้ทันทีที่ผู้อัตราโทษสำหรับความผิดฐานใดฐานหนึ่งว่าความผิดฐานนั้นจัดอยู่ในกลุ่มประเภทความผิดใดและสามารถทราบได้ว่ามีกระบวนการดำเนินคดีและกระบวนการพิจารณาคดีในศาลอย่างไร⁵⁰ ซึ่งประเภทความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. ความผิดอุกฤษฏ์โทษ (Les crimes) ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1993 มาตรา 131-1 ได้แก่ ความผิดที่มีบทระวางโทษดังต่อไปนี้⁵¹ (1) จำคุกตลอดชีวิตหรือกักขังตลอดชีวิต (2) จำคุกหรือกักขังสามสิบปี (3) จำคุกหรือกักขังยี่สิบปี (4) จำคุกหรือกักขังสิบห้าปี

⁴⁹ อุทัย อาทิวา, คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ระบบไต่สวน & ระบบกล่าวหา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินติ้ง, 2559), น.51.

⁵⁰ อุทัย อาทิวา, รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินติ้ง, 2557), น.12-13.

⁵¹ Le Code de Procédure Pénale, Article 131-1 อ้างถึงใน เพิ่งอ้าง, น.13.

2. ความผิดมีชฉนิมโทษ (Les délits) ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1993 มาตรา 131-4 ได้กำหนดชั้นของโทษจำคุกไว้ดังนี้⁵² (1) โทษจำคุกสิบปี (2) โทษจำคุกเจ็ดปี (3) โทษจำคุกห้าปี (4) โทษจำคุกสามปี (5) โทษจำคุกสองปี (6) โทษจำคุกหนึ่งปี (7) โทษจำคุกหกเดือน (8) โทษจำคุกสองเดือน

3. ความผิดลหุโทษ (Les contraventions) ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 1993 มาตรา 131-14⁵³ มีโทษเพียง 2 ประเภท คือ โทษปรับ และโทษที่ห้ามหรือจำกัดสิทธิบางประการ

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นคดีความผิดออกฤฎฐ์โทษและความผิดมีชฉนิมโทษ ดังจะเห็นได้จากตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 222-34 ถึง 222-39 เช่น มาตรา 222-34 การเป็นผู้นำหรือจัดตั้งกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การผลิตเป็นอุตสาหกรรม การนำเข้าและส่งออก การขนส่ง การมีไว้ในครอบครอง การจัดหา การขาย การซื้อ หรือการใช้ยาเสพติด มีโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับเป็นเงิน 50 ล้านฟรังก์ มาตรา 222-35 การผลิตที่ผิดกฎหมายหรือการผลิตยาเสพติดเป็นอุตสาหกรรม มีโทษจำคุก 20 ปี และปรับเป็นเงิน 50 ล้านฟรังก์ เมื่อองค์กรอาชญากรรมกระทำ ความผิดโทษจำคุกให้เพิ่มขึ้นเป็น 30 ปี มาตรา 222-36 การนำเข้าและการส่งออกยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย มีโทษถึงจำคุก 10 ปี และปรับไม่เกิน 50 ล้านฟรังก์ แต่หากเป็นการกระทำความผิดโดย องค์กรอาชญากรรมโทษจำคุกจะเพิ่มขึ้นถึง 30 ปี มาตรา 222-37 การขนส่ง การครอบครอง จัดหา ขาย และซื้อยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย มีโทษจำคุกสูงสุด 10 ปี และปรับสูงสุด 50 ล้านฟรังก์ มาตรา 222-38 การฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดซึ่งหมายถึง การอำนวยความสะดวกโดยวิธีใดก็ตาม ให้ ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับแหล่งที่มาของสินทรัพย์หรือรายได้ของผู้กระทำผิดกฎหมายยาเสพติด มีโทษจำคุก 10 ปี และปรับ 5 ล้านฟรังก์ มาตรา 222-39 การกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดได้ ครอบคลุมการขาย หรือจัดหายาเสพติดเพื่อการใช้ส่วนตัว มีโทษจำคุกสูงสุดถึง 5 ปี และปรับไม่เกิน 500,000 ฟรังก์ เป็นต้น และตามประมวลกฎหมายสาชารณสุข ได้แก่ มาตรา L3421-1 การใช้ยาเสพติดมีโทษจำคุก 1 ปี หรือปรับ 25,000 ฟรังก์ และมาตรา L3421-4 การดำเนินการที่เอื้อประโยชน์ ต่อการกระทำความผิด มีโทษจำคุก 5 ปี และปรับเป็นเงิน 500,000 ฟรังก์⁵⁴

ประเทศฝรั่งเศสได้แบ่งกระบวนการพิจารณาความอาญาออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนการฟ้องคดีอาญาซึ่งเป็นขั้นตอนการหาข้อเท็จจริงก่อนการฟ้องร้อง และขั้นตอนหลัง

⁵² Le Code de Procédure Pénale, Article 131-4 อ้างถึงใน *เพ็งอ้าง*, น.19.

⁵³ Le Code de Procédure Pénale, Article 131-13 อ้างถึงใน *เพ็งอ้าง*, น.30.

⁵⁴ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, *อ้างแล้ว เชนงรรถที่ 30*, น.138-140.

การฟ้องคดีอาญาโดยมืองค์กรที่ทำหน้าที่แตกต่างกัน เพื่อมิให้ศาลเป็นผู้ใช้อำนาจฝ่ายเดียวในการดำเนินคดีอาญาเช่นเดียวกับระบบไต่สวน⁵⁵

สำหรับขั้นตอนก่อนการฟ้องคดีอาญาซึ่งเป็นการสอบสวนคดีอาญาแบ่งการสอบสวนออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การสอบสวนความผิดซึ่งหน้า เป็นวิธีการที่รวบรัดเป็นพิเศษโดยเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีมีอำนาจใช้มาตรการบังคับเพื่อแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นสดๆ และทำให้สามารถพิสูจน์ความจริงได้โดยมีโอกาสดพิพลาคน้อยที่สุด ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศสจึงได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานอัยการมากขึ้น⁵⁶

การสอบสวนในความผิดซึ่งหน้านี้อาจใช้เฉพาะกรณีที่เป็นความผิดอุกฉุกฎโทษ หรือความผิดฆนัตโทษ แต่ไม่ใช้กับความผิดลหุโทษ ความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์ ความผิดทางการเมือง ความผิดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ และไม่ใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เยาว์อายุไม่เกิน 18 ปี หรือ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอาจถูกฟ้องให้กักกันได้⁵⁷

2. การสอบสวนเบื้องต้น เป็นการสอบสวนซึ่งกระทำโดยตำรวจฝ่ายคดี มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาพยานหลักฐานที่จำเป็นสำหรับการพิสูจน์ความผิด การสอบสวนเบื้องต้นอาจเริ่มต้นโดยพนักงานอัยการเมื่อได้รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ แล้วส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวน หรืออาจเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีได้รับแจ้งเรื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายคดี หรือมีคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ แล้วรายงานให้พนักงานอัยการทราบและพนักงานอัยการมีคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรให้เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนต่อไป เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนเบื้องต้นเสร็จสิ้นแล้ว จะส่งผลการสอบสวนเบื้องต้นให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาใช้ดุลพินิจในการฟ้องคดีอาญาต่อไป⁵⁸

ผลของการสอบสวนเบื้องต้นทำให้พนักงานอัยการสามารถพิจารณาคำร้องทุกข์ และคำกล่าวโทษที่ได้รับไว้ว่าสมควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไป หากพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องที่ไม่อาจฟ้องร้องได้ เช่น การกระทำที่ถูกกล่าวหาไม่เป็นความผิดทางอาญา ข้อกล่าวหาที่ไม่เป็นความจริง หรือไม่อาจทราบได้ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็นเรื่องที่ไม่สมควรฟ้อง

⁵⁵ ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, *อ่างแล้ว เชนงอรรถที่ 15*, น.63.

⁵⁶ Jean Pradel, *Procédure pénale*, Fifth Edition (Paris : Cujas, 1990), pp.324, 327. อ่างถึงใน ณรงค์ ใจหาญ และคณะ, *อ่างแล้ว เชนงอรรถที่ 15*, น.65.

⁵⁷ โกเมน กัทรภิมรณ, “การสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส,” *อัยการนิเทศ*, ฉบับที่ 3, เล่มที่ 31, น. 345 (2512).

⁵⁸ อุทัย อาทิวา, *อ่างแล้ว เชนงอรรถที่ 50*, น.101, 106.

พนักงานอัยการก็จะมีคำสั่งยุติเรื่อง แต่หากเป็นเรื่องเล็กน้อยที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพหรือยอม
 จำนวนต่อพยานหลักฐาน พนักงานอัยการอาจฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้โดยตรง อย่างไรก็ตาม หากเป็น
 เรื่องที่ยุ้งยากซับซ้อนหรือเรื่องที่กฎหมายบังคับให้ต้องทำการสอบสวนโดยผู้พิพากษา ก็จะส่งเรื่อง
 ต่อไปให้ผู้พิพากษาไต่สวนทำการสอบสวนต่อไป จะเห็นได้ว่าการสอบสวนเบื้องต้นเป็นการ
 กลั่นกรองคดีในเบื้องต้น ทำให้คดีที่จะขึ้นสู่ผู้พิพากษาไต่สวนและศาลลดน้อยลงไปด้วย⁵⁹

3. การสอบสวนโดยผู้พิพากษาไต่สวน ผู้พิพากษาไต่สวนคือผู้พิพากษาที่มีบทบาทหลัก
 ในการดำเนินคดีชั้นสอบสวนและมีสถานะเป็นตุลาการ ผู้พิพากษาไต่สวนไม่มีอำนาจเริ่มคดีได้ด้วย
 ตนเอง แต่จะทำการสอบสวนได้ต่อเมื่อมีคำร้องขอให้เปิดการไต่สวนคดีจากพนักงานอัยการหรือคำ
 ร้องขอเพิ่มเติมในภายหลัง และอีกกรณีที่ผู้พิพากษาไต่สวนจะทำการสอบสวนได้ก็ต่อเมื่อผู้เสียหาย
 ยื่นคำร้องพร้อมกับคำขอเข้าเป็นคู่ความฝ่ายแพ่ง⁶⁰

คดีที่ต้องทำการสอบสวนโดยผู้พิพากษาไต่สวน ได้แก่ คดีความผิดอุกฉุกฎโทษซึ่ง
 กฎหมายบังคับให้พนักงานอัยการต้องส่งเรื่องไปให้ผู้พิพากษาไต่สวนทำการสอบสวนก่อนเสมอ⁶¹
 พนักงานอัยการจะฟ้องคดีความผิดอุกฉุกฎโทษต่อศาลโดยตรงไม่ได้ และสำหรับคดีความผิด
 มัชฌิมโทษ เช่น คดีทุจริตทางการเมืองหรือทางการเงิน คดีค้ายาเสพติด เป็นต้น และคดีลหุโทษนั้น
 กฎหมายไม่ได้บังคับว่าจะต้องทำการสอบสวนโดยผู้พิพากษาไต่สวน หากพนักงานอัยการ
 เห็นสมควรและขอให้ผู้พิพากษาไต่สวนทำการสอบสวน ผู้พิพากษาไต่สวนก็จะทำการสอบสวน⁶²

เมื่อผู้ต้องหามาพบผู้พิพากษาไต่สวนครั้งแรก ผู้พิพากษาไต่สวนจะสอบถามชื่อ
 นามสกุล ที่อยู่ของผู้ต้องหา และผู้พิพากษาไต่สวนมีหน้าที่จะต้องแจ้งคำฟ้องให้ผู้ต้องหาทราบ
 รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เป็นมูลเหตุของข้อกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด นอกจากนี้ ผู้พิพากษาไต่สวน
 จะต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบว่าผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะให้การต่อสู้คดีหรือจะไม่ให้การใดๆเลยก็ได้ และ
 แจ้งให้ทราบว่าเขามีสิทธิที่จะมีทนายความเข้าร่วมฟังการให้การ และมีสิทธิที่จะไม่ถูกถามคำให้การ
 ก่อนพบทนาย⁶³ อันเป็นหลักประกันในการสู้คดีของผู้ต้องหา ซึ่งหากผู้พิพากษาไต่สวนไม่ปฏิบัติตาม
 ตามที่กล่าว การสอบสวนนั้นจะเสียไป⁶⁴

⁵⁹ โทเมน ภัทรภริมย์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 57*, น.339.

⁶⁰ อุทัย อาทิวา, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 50*, น.239-240.

⁶¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 79

⁶² โทเมน ภัทรภริมย์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 57*, น.353.

⁶³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 114

⁶⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 170

ผู้พิพากษาไต่สวนในขั้นตอนก่อนการฟ้องคดีอาญามีอำนาจมากกว่าของเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีในการสอบสวนความผิดซึ่งหน้าและในการสอบสวนเบื้องต้น ในการสอบสวนผู้พิพากษาไต่สวนมีอำนาจที่จะสอบปากคำพยาน ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา รวมทั้งการตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญ และจับกุมผู้ต้องหา กล่าวหาบุคคลภายนอกคำฟ้องว่าเป็นตัวการหรือผู้สมรู้ได้ ซึ่งในการสอบสวนผู้พิพากษาไต่สวนมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีทำการสอบสวนแทนภายใต้การกำกับดูแลของผู้พิพากษาไต่สวนได้ แต่มีการกระทำบางอย่างที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้พิพากษาไต่สวนต้องกระทำด้วยตนเอง ได้แก่ การออกหมายอาญา การทำบันทึก และการออกคำสั่ง⁶⁵

ในการปฏิบัติงานตามที่เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีได้รับมอบหมายนั้น เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีจะต้องระมัดระวังไม่กระทำการที่เป็นการกระทบต่อสิทธิในการต่อสู้คดีของผู้ถูกกล่าวหา และในกรณีที่มีข้อสงสัยในการปฏิบัติงาน เจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีจะต้องปรึกษากับผู้พิพากษาไต่สวนโดยเร็วเพื่อขอคำแนะนำในการปฏิบัติงาน การกระทำของเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้จะนำไปสู่สถานะของพยานหลักฐานที่ไม่ชอบหรือการกระทำที่ไม่สามารถรับฟังได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงมาตรการลงทัณฑ์ที่จะติดตามมา⁶⁶

ผู้พิพากษาไต่สวนมีอำนาจกว้างขวางมาก กล่าวคือ ผู้พิพากษาไต่สวนสามารถดำเนินการสอบสวนทุกอย่างที่ผู้พิพากษาไต่สวนเห็นว่าเพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริงให้ปรากฏ⁶⁷ ทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดทั้งในทางที่เป็นผลร้ายและเป็นคุณแก่ผู้ต้องหา⁶⁸

สำหรับการไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการไต่สวนและถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาไต่สวนที่จะต้องกระทำในคดีความผิดอุกฤษฏ์โทษทุกคดี หรือในบางคดีความผิดฆ้องมิโทษซึ่งผู้พิพากษาไต่สวนจะพิจารณาเห็นสมควรทำการไต่สวน เพื่อที่จะได้ทราบความเป็นมาแห่งความประพฤติของผู้ถูกไต่สวน เพื่อจะได้พิจารณาการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวของผู้ถูกไต่สวน⁶⁹ ดังปรากฏตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

⁶⁵ ธีรพันธุ์ รัศมีทัต, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ฉบับปี ค.ศ. 1958 ; และ กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฝรั่งเศส, (ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2541), น.50-51.

⁶⁶ อุทัย อาทิวา, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 50*, น.241-242.

⁶⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 81

⁶⁸ โกเมน ภัทรภิรมย์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 57*, น.355.

⁶⁹ อุทัย อาทิวา, “การถ่วงดุลการใช้อำนาจชั่วคราวของผู้พิพากษาไต่สวนฝรั่งเศส : ที่มาของผู้พิพากษาแห่งเสรีภาพและการกักขัง,” ใน *ยื่นหยัดบนหลักนิติธรรม, จัดพิมพ์โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2552), น.265.*

อาญาฝรั่งเศส มาตรา 81-1 ที่กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่ผู้พิพากษาไต่สวนเห็นสมควรหรือได้รับคำร้องของพนักงานอัยการหรือผู้เสียหาย ผู้พิพากษาไต่สวนสามารถดำเนินการทุกอย่างที่สามารถนำมาพิจารณาถึงลักษณะสำคัญของความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลของผู้เสียหายไว้ด้วย

เมื่อผู้พิพากษาไต่สวนเห็นว่า การไต่สวนเสร็จสิ้นแล้ว จะต้องแจ้งให้คู่ความและทนายความทราบ คู่ความและทนายความมีเวลาสี่สิบวัน เพื่อที่จะยื่นคำร้องขอและนำพยานหลักฐานเข้ามาเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของตน เมื่อครบกำหนดสี่สิบวัน ผู้พิพากษาไต่สวนจะทำคำสั่งปิดการไต่สวน ผู้พิพากษาไต่สวนจะทำคำสั่งซึ่งอาจเป็นคำสั่งส่งคดีไปให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี หรืออาจเป็นคำสั่งว่าคดีไม่มีมูลก็จะทำให้คดีระงับไป⁷⁰

ในการออกคำสั่งฟ้องคดี หากความผิดนั้นเป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษ ผู้พิพากษาไต่สวนจะสั่งให้ส่งไปฟ้องทันทีไม่ได้ เพราะการสอบสวนคดีความผิดอุกฤษฏ์โทษจะต้องผ่านศาลสองชั้นเสมอ ผู้พิพากษาไต่สวนจะต้องสั่งให้ส่งสำนวนไปยังอธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์ เพื่อให้อธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์เสนอต่อศาลไต่สวนอุทธรณ์ (Chambre d' accusation)⁷¹ ซึ่งศาลไต่สวนอุทธรณ์มีอำนาจควบคุมดูแลว่าผู้พิพากษาไต่สวนปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เช่น ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติเกี่ยวกับการถามคำให้การครั้งแรกของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 114 หรือไม่ หากเห็นว่าผู้พิพากษาไต่สวนปฏิบัติกรไปโดยไม่ชอบ ก็จะออกคำสั่งเพิกถอนการดำเนินการนั้นเสีย โดยผู้พิพากษาศาลไต่สวนอุทธรณ์ดำเนินการเอง หรือให้ผู้พิพากษาไต่สวนเดิมดำเนินการใหม่ให้ถูกต้อง หรือมอบหมายให้ผู้พิพากษาไต่สวนคนใหม่ทำแทนก็ได้⁷²

สำหรับมาตรฐานในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศส คือ หลักการพิสูจน์จนสิ้นสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง (Intime conviction)⁷³ ศาลจะพิพากษาลงโทษก็ต่อเมื่อแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าศาลเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินคดีตั้งแต่ในชั้นสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน สืบพยานหลักฐาน ซักถามพยาน ศาลจึงเป็นผู้มีบทบาทในการค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง โดยมีวิธีพิจารณาที่มุ่งค้นหาความจริงเป็นสำคัญ

⁷⁰ อุทัย อาทิเวช, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 50*, น.242.

⁷¹ โกเมน ภัทรภิรมย์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 48*, น.175.

⁷² ชिरพันธุ์ รัศมิพัทธ์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 65*, น.61.

⁷³ Valerie P. Hans and Claire M. Germain, "The French Jury at a crossroads," *Chicago-Kent Law Review*, Vol. 86, Issue 2, p.754 (2011).

3.3.2 หลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ

เนื้อหาในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพและผลของการรับสารภาพของประเทศฝรั่งเศส ดังนี้

3.3.2.1 หลักในการพิจารณาคดี

ประเทศฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายลักษณะพยานแยกไว้โดยเฉพาะ กฎเกณฑ์ต่างๆ ในการรับฟังพยานหลักฐานของประเทศฝรั่งเศสไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน และไม่ถือเคร่งครัดดังเช่นประเทศอังกฤษ⁷⁴ ลักษณะสำคัญของวิธีพิจารณาความอาญาในประเทศฝรั่งเศส คือ แทบจะไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับพยานหลักฐาน ดังนั้น ในเรื่องการยอมรับหรือไม่ยอมรับพยานหลักฐานซึ่งเป็นสิ่งในกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงไม่เป็นที่รู้จักในประเทศฝรั่งเศส⁷⁵

หลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 427 วรรคแรก บัญญัติไว้ว่า “เว้นแต่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น การพิสูจน์ความผิดสามารถกระทำได้ด้วยพยานหลักฐานทุกประเภท และผู้พิพากษาวินิจฉัยคดีโดยอาศัยดุลพินิจส่วนบุคคล...” ในคดีอาญาสามารถอ้างพยานหลักฐานได้ทุกชนิดเพื่อนำมาพิสูจน์ความผิด โดยผู้พิพากษามีความเป็นอิสระอย่างเต็มที่ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานนั้น อันเป็นไปตามหลักความเป็นอิสระในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ซึ่งในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานไม่ได้ถูกจำกัดโดยบทตัดพยานหลักฐานที่เคร่งครัดเนื่องจากศาลให้ความสำคัญกับน้ำหนักหรือคุณค่าของพยานหลักฐาน⁷⁶ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการค้นหาความจริง

ส่วนมาตรา 427 วรรคสอง บัญญัติว่า “การวินิจฉัยชี้ขาดคดีคดีของผู้พิพากษาขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่นำมาสู่ศาลในระหว่างการพิจารณาคดีและมีการโต้แย้งอย่างเป็นปฏิกิริยาต่อกันต่อหน้าศาล” ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่ศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้จะต้องเป็นพยานหลักฐานที่เข้ามาสู่การพิจารณาคดีโดยเปิดเผยและมีการโต้แย้งด้วยวาจาต่อหน้าศาลแล้วเท่านั้น⁷⁷ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจำเลยจะได้รับการพิจารณาโดยความยุติธรรม

⁷⁴ Rene David, *French law : its structure, sources, and methodology*, Trans. Michael Kindred (Baton Rouge : Louisiana State University Press, 1972), pp.146-147.

⁷⁵ พัฒนนาถ พ่วงลาภหลาย และ กุลพล พลวัน, “วิธีพิจารณาความอาญาในประเทศฝรั่งเศส,” *วารสารอัยการ*, ฉบับที่ 25, ปีที่ 3, น.32 (มกราคม 2523).

⁷⁶ Richard Vogler and Barbara Huber, *Criminal procedure in Europe*, (Berlin : Duncker & Humblot, 2008), p.190.

⁷⁷ อุคม รัฐอมฤต, “การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย : หลักและข้อยกเว้นตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส,” *วารสารนิติศาสตร์*, ฉบับที่ 1, ปีที่ 20, น.70 (มีนาคม 2533).

หลักกฎหมายในการรับฟังคำรับสารภาพนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 428 บัญญัติว่า “คำรับสารภาพรวมถึงพยานหลักฐานประเภทอื่นๆ เป็นดุลพินิจอย่างอิสระของผู้พิพากษา” การรับฟังคำรับสารภาพจึงเป็นดุลพินิจโดยอิสระของผู้พิพากษา ซึ่งคำรับสารภาพที่ได้มานั้นจะต้องกระทำด้วยความสมัครใจ ดังนั้น คำรับสารภาพที่ได้มาโดยวิธีการทรมานหรือโหดร้าย หรือการปฏิบัติที่ทำให้ลดคุณค่ายอมไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ วิธีการได้มาซึ่งคำรับสารภาพที่ถูกห้ามไม่ให้กระทำ เช่น การปฏิบัติที่ทารุณโหดร้ายทุกประเภทรวมถึงการสอบสวนที่ใช้ระยะเวลายาวนานเกินไป การสะกดจิต และการใช้ยาเสพติด แม้จะเป็นคำร้องขอของผู้ต้องหา การใช้เครื่องจับเท็จ เป็นต้น ถ้าคำรับสารภาพได้มาโดยวิธีการที่มีขอบจะถูกถอดออกจากสำนวนการสอบสวนเบื้องต้น (Dossier) และไม่อาจนำไปใช้อ้างในกระบวนการพิจารณาได้อีก หากศาล พนักงานอัยการ หรือทนายความฝ่ายจำเลยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์นี้จะได้รับกระบวนการลงโทษทางวินัย⁷⁸

3.3.2.2 ผลของการรับสารภาพ

กรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาญาแล้วไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาญาแล้วโดยเฉพาะ หลักเกณฑ์การรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาญาจึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประเทศฝรั่งเศสไม่ได้กำหนดเรื่องให้การรับสารภาพไว้และไม่มีบทบัญญัติใดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ให้อำนาจศาลสามารถดำเนินการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ ศาลมีดุลพินิจอย่างอิสระในการพิจารณาคำรับสารภาพ⁷⁹ ดังนั้น หากจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจะต้องตรวจสอบจนกว่าจะแน่ใจว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะรับฟังได้ถึงถึงการกระทำผิด⁸⁰ แม้จะมีหลักเกณฑ์สำคัญในการดำเนินคดีอาญาว่าการดำเนินคดีมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแก้ไขตัวบุคคลผู้กระทำความผิด และการแก้ไขตัวผู้กระทำความผิดต้องเป็นไปตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ต้องมีการพิสูจน์ความจริงกันในศาล คำรับสารภาพก็ไม่อาจยื่นย่อกระบวนการพิจารณาคดีได้⁸¹ เนื่องจากแม้ว่าคำรับสารภาพจะมีคุณค่าในเชิงพิสูจน์อย่างชัดเจนก็ตาม แต่ก็ไม่มีข้อกำหนดแห่งกฎหมายที่แน่นอนว่าคำรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐานที่สามารถยืนยันพิสูจน์ความจริงได้⁸²

⁷⁸ Richard Vogler and Barbara Huber, *supra note 76*, p.251.

⁷⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 428

⁸⁰ Andrew Ashworth, *The criminal process : An evaluative study*, Second Edition (New York : Oxford University Press, 1998), pp.267-268.

⁸¹ John Bell, Sophie Boyron and Simon Whittaker, *Principles of French law*, (Oxford : Oxford University Press, 1998), p.128. อ้างถึงใน ชาติ ชัยเดชสุริยะ, ไบรอัน เอ็ม เพียร์ซ และ ญัฐวสา ภัทรไพฑูรย์,

ผู้พิพากษาในคดีอาญาอาจชี้ขาดตัดสินโดยยอมรับคำรับสารภาพบางส่วนหรือไม่รับฟังเลยก็ได้⁸³ ซึ่งตรงกันข้ามกับในคดีแพ่งที่จะต้องถือเอาคำรับสารภาพรวมกันทั้งหมด⁸⁴ นอกจากนี้ คำรับสารภาพอาจถูกถอนได้ในระหว่างกระบวนการพิจารณาจนถึงสิ้นสุดกระบวนการพิจารณา ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยโดยพิจารณาจากคำรับสารภาพที่ถูกถอนไป หรือพิพากษาปล่อยตัวจำเลยได้ แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพตลอดกระบวนการพิจารณาก็ตาม⁸⁵

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่มีปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก ทำให้ประสบปัญหา “คดีล้นศาล คนล้นคุก” ประเทศฝรั่งเศสจึงได้นำมาตรการเบี่ยงเบนการฟ้องคดี คือ “ความตกลงทางอาญา” ซึ่งเป็นมาตรการที่ประยุกต์มาจากมาตรการต่อรองคำรับสารภาพ (Plea bargaining) ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยนำมาตรการดังกล่าวมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการคดีความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษที่ไม่ร้ายแรง⁸⁶

เมื่อปี ค.ศ. 1999 กฎหมายได้จำกัดขอบเขตที่พนักงานอัยการสามารถใช้ดุลพินิจยื่นข้อเสนอทำความตกลงทางอาญากับผู้ต้องหาได้โดยใช้วิธีการระบุฐานความผิดที่มีความผิดประเภทใดบ้างที่อยู่ในขอบเขตของการใช้มาตรการความตกลงทางอาญา ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 2004 ได้มีการแก้ไขขอบเขตของการใช้มาตรการดังกล่าวโดยการยกเลิกระบุฐานความผิด และใช้วิธีระบุอัตราโทษแทนว่าจะใช้มาตรการความตกลงทางอาญากับคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินห้าปี⁸⁷

เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าความผิดที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดตามทีระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 41-2 แล้วก็สามารถยื่นข้อเสนอซึ่งมีมาตรการต่างๆ ให้แก่ผู้ต้องหาพิจารณาต่อไป มาตรการที่พนักงานอัยการจะยื่นให้ผู้ต้องหาพิจารณา ได้แก่ การชำระเงินจำนวนหนึ่งแก่คลังแผ่นดิน การยอมให้ทรัพย์สินที่ใช้หรือมุ่งหมายที่จะใช้ในการกระทำความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดตกเป็นของรัฐ การส่งมอบ

รายงานการวิจัย เรื่อง การต่อรองคำรับสารภาพ : แนวคิดทางทฤษฎี ทางปฏิบัติ และการนำมาใช้ในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2552), น.19.

⁸² Richard Vogler and Barbara Huber, *supra note 76*, p.249.

⁸³ Richard Vogler and Barbara Huber, *supra note 76*, p.249.

⁸⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส มาตรา 1356 วรรคสาม

⁸⁵ Richard Vogler and Barbara Huber, *supra note 76*, p.249.

⁸⁶ อุทัย อาทิวา, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 50*, น.196.

⁸⁷ อุทัย อาทิวา, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 50*, น.197-198.

ใบอนุญาตขับจี้รถยนต์หรือใบอนุญาตล่าสัตว์ให้แก่เจ้าหน้าที่ของศาลชั้นต้น การทำงานเพื่อประโยชน์ชุมชนโดยไม่มีค่าตอบแทน การเข้าอบรมทางสุขอนามัย ทางสังคมหรือทางอาชีพ⁸⁸

การใช้มาตรการความตกลงทางอาญาจะต้องอยู่ในขั้นตอนก่อนที่พนักงานอัยการจะฟ้องคดีซึ่งแตกต่างกับมาตรการต่อรองคำรับสารภาพของประเทศสหรัฐอเมริกาที่สามารถกระทำได้แม้อยู่ในชั้นพิจารณาของศาลแล้ว นอกจากนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพและยินยอมรับข้อเสนอลงโทษของพนักงานอัยการโดยชอบ ไม่ได้เกิดจากการบังคับ ชูเชื้อ หรือข่มขู่เพื่อให้ได้มาซึ่งความยินยอม กฎหมายฝรั่งเศสจึงห้ามไม่ให้พนักงานอัยการยื่นข้อเสนอลงโทษที่ผู้ต้องหายังถูกควบคุมตัวอยู่โดยเจ้าพนักงานตำรวจ มิฉะนั้นแล้วผู้ต้องหาสามารถร้องขอให้เพิกถอนกระบวนการวิธีที่ได้มาหลังจากการให้ความยินยอมนั้นได้ อีกทั้งในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา กฎหมายฝรั่งเศสยังกำหนดให้พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิในการมีทนายความแก่ผู้ต้องหา ก่อนที่จะตอบรับข้อเสนอลงโทษของพนักงานอัยการ⁸⁹ เพื่อให้ทนายความพิจารณาข้อเสนอลงโทษของพนักงานอัยการอย่างละเอียด หากผู้ต้องหาไม่ยินยอมรับข้อเสนอลงโทษดังกล่าว พนักงานอัยการก็จะฟ้องผู้ต้องหาตามขั้นตอนปกติต่อไป แต่หากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ พนักงานอัยการจะต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอลงโทษต่อไป⁹⁰

ในการพิจารณาของศาล ศาลจะเป็นผู้พิจารณาความชอบด้วยกฎหมายในการใช้มาตรการดังกล่าว ศาลมีอำนาจฟังผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และทนายความทั้งสองฝ่าย ผู้ต้องหาและผู้เสียหายสามารถร้องขอให้ศาลรับฟังคำให้การของตนได้ เมื่อพิจารณาเสร็จแล้ว ศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับข้อเสนอลงโทษ ถ้าศาลไม่เห็นชอบกับข้อเสนอลงโทษ ความตกลงที่กระทำแล้วก็จะสิ้นสุดไป และพนักงานอัยการก็จะต้องฟ้องคดีผู้ต้องหาต่อไป แต่ถ้าศาลเห็นชอบกับข้อเสนอลงโทษ พนักงานอัยการก็ต้องติดตามผลการปฏิบัติตามข้อตกลงของผู้ต้องหาต่อไป⁹¹

มาตรการความตกลงทางอาญาของประเทศฝรั่งเศสมีส่วนคล้ายกับการต่อรองคำรับสารภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ เป็นการตัดกระบวนการพิจารณาเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นศาลออกไป แต่อย่างไรก็ตาม ขอบเขตของการบังคับใช้มาตรการความตกลงทางอาญาไม่ได้มีขอบเขตกว้างเหมือนกับการใช้มาตรการต่อรองคำรับสารภาพในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้มาตรการกับคดีทุกประเภท แต่จะใช้มาตรการความตกลงทางอาญากับคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และข้อแตกต่างอีกประการหนึ่ง คือ มาตรการความตกลงทางอาญาของประเทศ

⁸⁸ อุทัย อาทิวา, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 50*, น.231-232.

⁸⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 41-2 วรรคห้า

⁹⁰ อุทัย อาทิวา, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 50*, น.233-234.

⁹¹ อุทัย อาทิวา, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 50*, น.235.

ฝรั่งเศสไม่มีการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยเพื่อแลกเปลี่ยนกับการลดโทษในชั้นศาลอย่างเช่นกฎหมายอเมริกัน ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเมื่อปี ค.ศ. 2004 โดยมีการกำหนดวิธีพิจารณาคดีรูปแบบใหม่เรียกว่า “การต่อรองคำรับสารภาพในชั้นก่อนฟ้อง” (Comparution sur Reconnaissance Préalable de Culpabilité - CRPC)⁹²

การต่อรองคำรับสารภาพในชั้นก่อนฟ้องมีลักษณะทำนองเดียวกับการต่อรองคำรับสารภาพของประเทศสหรัฐอเมริกา มีสาระสำคัญคือให้อำนาจแก่พนักงานอัยการที่จะทำข้อเสนอให้ผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพว่ากระทำความผิดและยอมรับโทษตามที่พนักงานอัยการเสนอและเมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับข้อตกลงดังกล่าวก็จะนำไปสู่การพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดและลงโทษบุคคลนั้นได้โดยไม่ต้องมีการนำสืบพยานหลักฐาน⁹³

ขอบเขตการบังคับใช้การต่อรองคำรับสารภาพในชั้นก่อนฟ้องนี้ใช้กับความผิดที่กำหนดโทษจำคุกไม่เกินห้าปี⁹⁴ แต่ไม่ใช่บังคับกับความผิดมหัศจรรย์ โทษบางกรณี ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์ ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา ความผิดทางการเมือง หรือความผิดที่ต้องใช้วิธีพิจารณาที่กฎหมายบัญญัติไว้⁹⁵

พนักงานอัยการมีดุลพินิจในการที่จะเสนอให้ผู้ถูกกล่าวหาต้องรับโทษอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างของโทษหลักและโทษประกอบตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกรอบในการเลือกบทลงโทษของพนักงานอัยการจะต้องสอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 132-24⁹⁶ กรณีที่พนักงานอัยการเสนอโทษจำคุก ระยะเวลาของการจำคุกอยู่ภายใต้กรอบ 2 ประการ คือ ประการแรก โทษจะต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ และประการที่สองไม่ว่ากรณีใดๆ โทษจำคุกต้องไม่เกินหนึ่งปี⁹⁷

เมื่อผู้ต้องหายอมรับข้อเสนอของพนักงานอัยการแล้วก็จะถูกนำตัวไปยังศาล โดยศาลจะต้องรับฟังคำให้การของตัวความและทนายความของเขาและตรวจสอบค้นหาความจริงและความชอบด้วยกฎหมายของข้อเสนอ⁹⁸

⁹² อุทัย อาทิวา, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 50*, น.197-198.

⁹³ อุคม รัฐอมฤต, “การต่อรองคำรับสารภาพในกฎหมายฝรั่งเศส,” ใน *วันรพี 2550*, จัดพิมพ์โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น.15.

⁹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 495-7

⁹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 495-16

⁹⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 495-8

⁹⁷ อุคม รัฐอมฤต, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 93*, น.18.

⁹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 495-9

แม้มาตรการความตกลงทางอาญาจะมีลักษณะใกล้เคียงกับการต่อรองคำรับสารภาพในชั้นก่อนฟ้อง แต่วิธีการทั้งสองก็มีความแตกต่างกันบางประการ ได้แก่ ประการแรก มาตรการความตกลงทางอาญาไม่ถือว่าสิทธิในการมีที่ปรึกษาทนายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญถึงขนาดที่ว่าหากไม่มีที่ปรึกษาทนายจะทำให้มาตรการไม่สมบูรณ์ ในขณะที่การต่อรองคำรับสารภาพในชั้นก่อนฟ้องให้ความสำคัญกับการมีที่ปรึกษาทนายในขณะที่พิจารณาข้อตกลง หากไม่มีที่ปรึกษาทนายก็ทำให้กระบวนการเสียไป และประการที่สอง มาตรการความตกลงทางอาญาให้อำนาจพนักงานอัยการได้เพียงใช้วิธีการตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น โดยไม่มีการลงโทษจำคุก แต่การต่อรองคำรับสารภาพในชั้นก่อนฟ้องให้อำนาจพนักงานอัยการเสนอบทลงโทษจำเลยจนถึงขั้นจำคุกได้⁹⁹

จากการศึกษาหลักกฎหมายของคดีอาชญากรรมในประเทศที่ใช้ระบบชีวิลลอว์ ได้แก่ ประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส กล่าวสรุปได้ว่าในต่างประเทศมีกระบวนการกั้นกรองคดีที่มีประสิทธิภาพก่อนที่คดีจะได้รับการพิจารณาในชั้นศาลและไม่มีประเทศใดที่มีบทบัญญัติจำกัดอำนาจศาลในการค้นหาความจริง

⁹⁹ อุดม รัฐอมฤต, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 94*, น.15.

บทที่ 4

วิเคราะห์การพิจารณาคดีอาชญากรรมคดีอาชญากรรมจำเลยให้การรับสารภาพ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ผ่านมาเกี่ยวกับหลักในการรับฟังคำรับสารภาพในคดีอาชญากรรมทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าคำรับสารภาพของจำเลยนั้นมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการพิจารณา ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ถึงปัญหาในการค้นหาความจริงของคำรับสารภาพในคดีอาชญากรรม ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐานกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรมและความเหมาะสมของบทบัญญัติกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรม รวมทั้งเปรียบเทียบหลักในการพิจารณาคดีอาชญากรรมคดีอาชญากรรมจำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยและต่างประเทศ

4.1 ปัญหาการค้นหาความจริงของคำรับสารภาพในคดีอาชญากรรม

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงการค้นหาความจริงของคำรับสารภาพในคดีอาชญากรรมในชั้นต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

4.1.1 ปัญหาการค้นหาความจริงในชั้นสอบสวน

ในสำนวนการสอบสวนและการฟ้องคดีส่วนหนึ่งมีข้อสังเกตคือ การรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 รับสารภาพในชั้นจับกุม และมักมีการกล่าวอ้างอยู่เสมอว่า ในชั้นจับกุม มีการบังคับข่มขู่หรือมีการซ้อมผู้ต้องหาจึงรับสารภาพ¹ และจากการศึกษาบทสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง² พบว่ามีเจ้าพนักงานตั้งแต่ชั้นจับกุมเจรจาต่อรองกับผู้กระทำความผิดให้เป็นสายลับขยายผลต่อชื่อยาเสพติดเพื่อทำผลงานการจับกุม และมีการเจรจา บังคับ ข่มขู่ ใช้กำลังประทุษร้ายให้รับสารภาพ การรับสารภาพในคดีต่อชื่อยาเสพติดจึงมีมาก เพราะเกรงกลัวว่าจะถูก

¹ สำนักงานคดีอาชญากรรม สำนักงานอัยการสูงสุด, คู่มือประกอบการประชุมสัมมนา โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีอาชญากรรม (ต่อเนื่อง) กิจกรรม : การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาชญากรรม ครั้งที่ 2/2552, (ม.ป.ท. : ม.ป.ป.), น.25.

² กอบกุล จันทวโร, ธาณี วรภัทร์, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และ สุริรัตน์ เจตน์ตะพุก, มาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำความผิดคดีอาชญากรรมเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2558), น.214.

ลงโทษหนักจึงรับสารภาพโดยหวังว่าศาลจะลดโทษลงครึ่งหนึ่ง หรือด้วยความไม่รู้กฎหมายจึงต้องรับสารภาพไว้ก่อน เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการสืบสวนสอบสวนเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในคดีอาชญากรรมเพราะมีผลโดยตรงต่อกระบวนการยุติธรรม เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การดำเนินคดีในชั้นสอบสวนจึงต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้อง การสอบสวนเป็นการตรวจสอบความจริงแท้ของเรื่องที่กำลังกล่าวหา โดยต้องค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา ดังนั้น พยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวม คือ พยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะสามารถทำได้ ซึ่งได้แก่ พยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหา พยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหา และพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษของผู้ต้องหา⁴ การสอบสวนของพนักงานสอบสวนจึงต้องมีความเป็นภาวะวิสัย

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนมักจะรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายเพื่อเอาผิดแก่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นสำคัญ โดยไม่ให้ความสำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐานที่มุ่งพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา อีกทั้งพนักงานสอบสวนไม่ได้ทำการรวบรวมประวัติความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาณัติของผู้ต้องหา ทำให้ไม่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาไว้ในสำนวน ประกอบกับแนวคิดที่มีต่อการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมมองว่าอาชญากรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถกำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมายจึงเน้นหนักไปที่การปราบปรามมากกว่านโยบายอื่นๆ และให้ความสำคัญกับเป้าหมายเชิงปริมาณเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ การจับกุมในคดีอาชญากรรมส่วนใหญ่เน้นไปที่ปริมาณของตัวอาชญากรรมของกลาง⁵ และเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพแล้วพนักงานสอบสวนมักจะไม่นำพยานหลักฐานอื่นมาเพื่อพิสูจน์การกระทำของผู้ต้องหาอีก อาจเนื่องมาจากพนักงานสอบสวนเห็นว่าการกระทำบ่งชี้ประกอบความผิดแล้วและมีอาชญากรรมของกลางชัดเจน และในการอ้างพยานบุคคล พนักงานสอบสวนมักจะใช้พยานบุคคลซึ่งได้แก่ เจ้าพนักงานตำรวจชุดจับกุม ดังนี้ จะเห็นได้ว่าการสอบสวนของพนักงานสอบสวนยังไม่มีความเป็นภาวะวิสัยเพียงพอ

³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131

⁴ คณิต ฅ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), น.512.

⁵ ส่วนกำกับติดตามการบังคับใช้กฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส., คู่มือการประสานงานและการรวบรวมพยานหลักฐานคดีอาชญากรรม, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม, 2551), น.49.

4.1.2 ปัญหาการค้นหาคำความจริงในชั้นพนักงานอัยการ

ตามหลักการดำเนินคดีอาญา โดยรัฐถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญา พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินคดีอาญาชั้นก่อนฟ้องอันเป็นหลักเกณฑ์ของระบบอัยการที่สมบูรณ์ ซึ่งตามระบบอัยการที่สมบูรณ์ถือว่าการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการดำเนินคดีอาญากระบวนการเดียวกันที่แบ่งแยกไม่ได้ เจ้าพนักงานตำรวจเป็นเพียงผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการ แต่การดำเนินคดีอาญาเสพติดชั้นก่อนฟ้องของประเทศไทยแยกความรับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาเสพติดชั้นสอบสวนฟ้องร้องออกกัน กล่าวคือ มีการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนโดยอิสระ แล้วต่อด้วยการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าจะฟ้องจำเลยหรือไม่เท่านั้น และการแยกความรับผิดชอบในทางปฏิบัตินี้เป็นการแยกที่ค่อนข้างเด็ดขาดซึ่งผิดระบบอัยการที่สมบูรณ์⁶ ดังนั้น พนักงานอัยการซึ่งมีหน้าที่ในการสั่งคดีและนำคดีไปสู่ศาล ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาเสพติด จึงไม่ได้มีส่วนในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานตำรวจตั้งแต่ต้น พนักงานอัยการจะได้รับสำนวนต่อเมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนจนเสร็จสิ้นและส่งสำนวนมาให้พนักงานอัยการพิจารณา ซึ่งพนักงานอัยการจะพิจารณาตามสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเท่านั้น⁷ พนักงานอัยการไม่มีโอกาสพบพยานหลักฐานโดยตรง ทำให้ไม่มีโอกาสที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างละเอียด พนักงานอัยการจึงไม่อาจทราบได้ว่าผู้ต้องหาได้ให้การรับสารภาพโดยสมัครใจหรือไม่ มีการบังคับ ชูเชิญ หรือชักจูงใจให้ผู้ต้องหารับสารภาพหรือไม่เมื่อพิจารณาเพียงสำนวนการสอบสวนเท่านั้น ย่อมอาจทำให้เกิดปัญหาการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานโดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นธรรมดาได้ง่าย เช่น การบังคับให้รับสารภาพ การยึดเย็บข้อหาแก่ผู้ต้องหา การสร้างพยานหลักฐานเท็จ เป็นต้น

แม้ว่าพนักงานอัยการจะมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนหนึ่งคนใดมาให้พนักงานอัยการเพื่อซักถาม⁸ แต่ในทางปฏิบัติการสอบสวนเพิ่มเติมหรือการส่งพยานมาซักถามเพิ่มเติมทำได้เฉพาะในกรอบรูปเดิมที่พนักงานสอบสวนได้วางไว้ เพราะพนักงานอัยการไม่สามารถเข้าไปสัมผัสข้อเท็จจริงด้วยตนเองได้⁹ และในปัจจุบันพนักงาน

⁶ คณิต ฅ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 4*, น.93.

⁷ คณิต ฅ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 4*, น.129.

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 วรรคสอง

⁹ รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง พัฒนาการขององค์กรหรือหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและทางแพ่งของคณะกรรมการบริหารและการยุติธรรมมุติสภา อ้างถึงใน สถาบัน

สอบสวนได้ส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาในระยะกระชั้นชิดที่ผู้ต้องหาจะครบอำนาจฝากขังครั้งสุดท้าย โดยไม่ได้มีการประสานงานกับพนักงานอัยการให้ทราบถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่อาจส่งสำนวนการสอบสวนมาได้ทันกำหนด ทั้งไม่มีการประสานให้พนักงานอัยการได้ทราบข้อเท็จจริงและประเด็นปัญหาแห่งคดี ทำให้การตรวจสำนวนของพนักงานอัยการต้องกระทำด้วยความเร่งรีบ มีเวลาจำกัด อาจมีข้อผิดพลาดอันส่งผลกระทบต่อการดำเนินคดีและเกิดความไม่เป็นธรรมได้¹⁰ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าพนักงานอัยการยังไม่มีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเพียงพอ

4.1.3 ปัญหาการค้นหาความจริงในชั้นศาล

โดยทั่วไปในการพิจารณาและสืบพยาน เมื่อโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงให้ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามจำเลยว่าได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องหรือไม่¹¹ โดยก่อนที่จะเริ่มการพิจารณาคดีให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่¹² ถ้าจำเลยให้การปฏิเสธต่อสู้คดี ศาลจะพิจารณาคดีต่อไป แต่หากจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง และเป็นคดีความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำรับสารภาพได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน จึงเห็นได้ว่าคำรับสารภาพในชั้นพิจารณามีบทบาทอย่างมากต่อการพิจารณาพิพากษาของศาล แต่หากเป็นกรณีมีเหตุอันควรสงสัย หรือคดีความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษที่สถานหนักกว่านั้น แม้จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจะต้องมีบทบาทในการค้นหาความจริงของคำรับสารภาพต่อไป

หลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่องค์กรของรัฐทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริง ศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบความจริงแท้ของเรื่อง ศาลจะวางเฉยไม่ได้ โดยศาลมีอำนาจสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติศาลใช้อำนาจสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมตามมาตรา 228 น้อยมาก¹³ ส่วนใหญ่เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในชั้นพิจารณา

กฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, รายงานการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมจะร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีอาญาได้อย่างไร?, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540), น.88.

¹⁰ สำนักงานคดีอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, *อ้าวแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.29.

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173

¹³ คณิต ฒ นคร, “บทบาทของศาลในคดีอาญา,” *วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์*, ฉบับที่ 1, ปีที่ 1, น.54 (มกราคม-มิถุนายน 2544).

และเป็นคติความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ศาลมักจะใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป

นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 229 ได้กำหนดให้ศาลเป็นผู้สืบพยาน แต่ในทางปฏิบัติศาลวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ปล่อยให้หน้าที่นำสืบเป็นของโจทก์และจำเลย การดำเนินคดีจึงกลายเป็นการต่อสู้ระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีอาชญากรรมคดีพยานโจทก์เป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ทำการจับกุม หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำสำนวน มีความสามารถในการต่อสู้คดีซึ่งในชั้นพิจารณาจะเบิกความชัดไม่แตกต่างกันเลย¹⁴ ประกอบกับพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์มีของกลางภาพถ่ายธนบัตรที่ใช้ล่อซื้อเป็นพยานหลักฐานมาแสดงประกอบ พยานหลักฐานที่ถูกรวบรวมมาจึงล้วนบ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง และในการสืบพยานบุคคลในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นมักจะนำสืบไม่เกินสองปาก¹⁵ ดังนี้ หากศาลไม่ตรวจสอบค้นหาความจริงก็อาจไม่พบข้อพิรุธที่จะเป็นเหตุสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามคำรับสารภาพหรือไม่ ซึ่งในปัจจุบันพบว่า 25 เปอร์เซ็นต์ของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษที่อยู่ในเรือนจำเป็นผู้บริสุทธิ์เนื่องจากการพิจารณาคดีไม่มีการไต่สวนค้นหาความจริง¹⁶

จากการศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังหญิง¹⁷ พบว่า คดีที่ขึ้นสู่ศาล ผู้ต้องหาหญิงจะรับสารภาพเป็นหลัก เหตุผลที่รับสารภาพส่วนใหญ่มาจากการถูกบังคับข่มขู่ และไม่มีเงินสู้คดี ให้รับสารภาพไปก่อนเพราะจะได้รับโทษน้อยลงและคดีจะเสร็จเร็ว ซึ่งจะทำให้มีโอกาสได้รับอภัยโทษและพ้นโทษออกมาเร็ว โดยมีสภาพต้องจำยอมต่อการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งในรายงานการสอบสวนว่ามียาเสพติดเป็นของกลาง ซึ่งศาลมักจะลงโทษจำคุก การรับสารภาพกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเพียงเพื่อจะได้บันทึกลงในรายงานให้การรับสารภาพโทษหนักจะได้เป็นเบา แม้ว่าแท้จริงแล้วจะไม่ผิดก็ตาม และในการพิจารณาคดีพบว่าศาลมักไม่ค้นหาความจริงเกี่ยวกับประวัติและพฤติการณ์ต่างๆ เช่น ไม่สอบถามประวัติความเป็นมา ความประพฤติเป็นอาชญา ครอบครัวยุทธ ความรับผิดชอบ หนี้สิน ภูมิหลังของจำเลย สภาพแวดล้อมที่จำเลยอยู่อาศัยหรือทำงานอาชีพ

¹⁴ นภาพร หะวานนท์ และคณะ, รายงานการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นต่องานวิจัยเรื่องคำให้การของผู้หญิงซึ่งถูกพิพากษาจำคุกในคดีอาชญากรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำหนักเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2556), น.28-29.

¹⁵ สำนักงานคดีอาชญากรรม สำนักงานอัยการสูงสุด, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.28.

¹⁶ สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 9*, น.24.

¹⁷ กอบกุล จันทวโร, ธาณี วรภัทร์, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และ สุวีร์รัตน์ เจตน์ตะพุก, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 2*, น.

และจำเลยผู้หญิง ไม่มีโอกาสแถลงเหตุผลของการกระทำใดๆ สาเหตุว่าทำไมถึงกระทำความผิด เหตุผลของการรับสารภาพ เนื่องจากการรับสารภาพผิดกับการกระทำความผิดหรือไม่ผลอาจแตกต่างกัน ซึ่งผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ต้องการให้มีการสืบพยานหลักฐานต่างๆอย่างละเอียดรอบคอบ แม้ว่าจะรับสารภาพ เนื่องจากส่วนใหญ่ก็ถูกบังคับโดยสภาพของคดีมาทั้งนั้น จึงควรสืบถึงสาเหตุของการกระทำความผิดด้วย ผู้ต้องขังหญิงที่ให้สัมภาษณ์มีความเห็นร่วมกันว่า ถ้ามีการสืบพยานหลักฐานกันอย่างละเอียดโดยค้นหาความจริงมากกว่าดูสำนวนจากตำรวจจะทำให้ได้รับความยุติธรรมมากกว่า

นอกจากนี้จากการศึกษาข้อมูลการสัมภาษณ์¹⁸ พบว่ากระบวนการส่งผู้ต้องขังหญิงไปฝากขังยังทัณฑสถานหญิงหรือเรือนจำหลายแห่ง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเชิงคดีกับเพื่อนผู้ต้องขัง และสิ่งที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนกับเพื่อนๆที่ต้องโทษในคดี คือ ให้รับสารภาพเสียเพื่อให้เรื่องจบได้โดยเร็ว จนอาจกล่าวได้ว่าการถูกส่งไปฝากขังทำให้เกิดบทสรุปที่เป็นบรรทัดฐาน คือ ให้ยอมจำนน บทเรียนและเรื่องเล่าจำนวนมากที่บอกเล่าต่อกันมา คือ ความไม่ประสบความสำเร็จในการต่อสู้คดี จึงทำให้ผู้ต้องขังหญิงจำนวนมากเลือกรับสารภาพและรับโทษอย่างไม่ประสงค์จะต่อสู้ หรือมีข้อแย้งในคดี กระบวนการที่ผู้ต้องขังจำนวนมากถูกทำให้จำนนและยอมรับการสูญเสียสิทธิของตน เพราะหนทางและโอกาสในการต่อสู้คดีไม่เปิดทางเลือกให้แก่ผู้ต้องขังหญิง

การที่จำเลยไม่มีโอกาสแถลงเหตุผลของการกระทำและเหตุผลของการให้การรับสารภาพ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมไม่เปิดโอกาสให้การกระทำและคำรับสารภาพของจำเลยได้รับการตรวจสอบ กล่าวคือ ไม่เปิดโอกาสให้จำเลยในการที่จะแก้ข้อที่ถูกกล่าวหาหรือเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ดังนั้น จึงไม่สอดคล้องกับหลักฟังความทุกฝ่ายและจำเลยไม่ได้รับสิทธิที่จะได้รับโอกาสในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่อันเป็นหลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการรับสารภาพของจำเลยในคดีอาชญากรรมจะเห็นว่าศาลไม่ได้ทำการค้นหาความจริงเพื่อค้นหาเจตนาของจำเลยว่าให้การรับสารภาพเนื่องมาจากสาเหตุใด เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องแล้ว ศาลก็พิพากษาคดีโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป โดยขอยกตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาดังนี้

¹⁸ อภิญา เวชชชัย, วิไลภรณ์ โคตรบึงแก, เสาวธาร โพธิ์กลัด และ นันทภรณ์ เขียมวนานนทชัย, สถานการณ์ความผิดด้านอาชญากรรมของผู้ต้องขังหญิงในมิติด้านจิตสังคม ฐานความผิดและผลที่ได้รับจากกระบวนการยุติธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2559), น.358.

คำพิพากษาฎีกาที่ 9302/2559

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 เสพเมทแอมเฟตามีนแล้วขับรถจักรยานยนต์ในขณะที่มีสารเมทแอมเฟตามีนอยู่ในร่างกาย จำเลยที่ 1 ให้การรับสารภาพ เมื่อข้อหาดังกล่าวกฎหมายมิได้กำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลจึงพิพากษาคดีโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปได้ตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ข้อเท็จจริงจึงต้องรับฟังเป็นยุติตามฟ้องว่า จำเลยที่ 1 กระทำความผิดฐานเป็นผู้จับซึ่เสพเมทแอมเฟตามีนตามฟ้อง การที่ศาลอุทธรณ์นำข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามสำเนาบ้นที่การจับกุมเอกสารแนบท้ายคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาครั้งที่ 1 ในสำนวนว่า จำเลยที่ 1 ไม่ได้เป็นผู้ขับรถจักรยานยนต์มาประกอบการพิจารณาแล้วพิพากษายกฟ้องในข้อหานี้จึงเป็นการไม่ชอบ

ดังนั้น การที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยอาศัยเพียงคำรับสารภาพของจำเลยนั้น ศาลจึงยังไม่ได้มีบทบาทในการค้นหาความจริงอย่างเพียงพอ การที่ศาลจะพิจารณาคดีคดีได้นั้นศาลจะต้องเห็นตัวจำเลยและพยานหลักฐานอื่นๆทั้งหมดโดยการรับรู้ของศาลเอง¹⁹ เพื่อให้ศาลพิจารณาได้อย่างรอบคอบในการตรวจสอบความจริงและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานเนื่องจากความน่าเชื่อถือในคำรับสารภาพของจำเลยเป็นสิ่งสำคัญ การที่ศาลไม่ได้สัมผัสพยานโดยตรงและพยานหลักฐานอื่นๆอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดได้

มีข้อสังเกตสำหรับการดำเนินงานแผนกคดียาเสพติดในศาลอุทธรณ์ในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี ในขั้นต้นจะต้องพิจารณาว่าคู่ความมีการนำเสนอพยานหลักฐานมาเพียงพอหรือไม่ ในคดียาเสพติดที่มีของกลางประเภทยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนจำนวนมากๆจะต้องนำสืบพยานหลักฐานต่างๆให้ละเอียด แต่ถ้าเป็นคดีที่มีของกลางจำนวนน้อยและจำเลยให้การรับสารภาพไว้ชัดเจนแล้วอาจนำสืบไม่มาก หรือไม่จำเป็นต้องนำสายลับมาสืบ แต่ศาลก็สามารถที่จะนำรายละเอียดเกี่ยวกับการสืบสวนคำให้การประกอบการรับสารภาพมาประกอบการพิจารณาว่ามีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนปรากฏอย่างไร²⁰

¹⁹ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจนพัฒน์, “หลักการพื้นฐานของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานบางหลักตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน,” *ตุลพาห*, เล่มที่ 2, ปีที่ 60, น.91 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2556).

²⁰ สำนักงานคดียาเสพติด สำนักงานอัยการสูงสุด, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1*, น.21.

4.2 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐานกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดี ยาเสพติด

จากการที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาเสพติดให้อำนาจศาลสามารถงดการสืบพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาได้ส่งผลกระทบต่างๆ ดังนี้

4.2.1 ปัญหาที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐาน

1) ปัญหาในชั้นเจ้าพนักงาน

เมื่อมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้น เจ้าพนักงานจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงทั้งพยานหลักฐานที่ใช้ยื่นแก่ผู้ต้องหาและพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ซึ่งมุ่งคุ้มครองผู้ต้องหาให้ได้รับการสอบสวนที่เป็นธรรม อย่างไรก็ตาม การที่กฎหมายบัญญัติให้ในคดียาเสพติดที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลมีอำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปโดยอาศัยเพียงคำรับสารภาพของจำเลยนั้น เห็นได้ว่าการบัญญัติเช่นนี้อาจส่งผลให้เจ้าพนักงานมุ่งที่จะรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาผิดแก่ตัวผู้ต้องหาและมุ่งที่จะให้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ กลายเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานมาเพื่อสนับสนุนคำรับสารภาพของจำเลยมากกว่าที่จะรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้ อันเป็นการค้นหาพยานหลักฐานจากตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ทั้งที่เป็นหน้าที่ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่จะต้องเป็นฝ่ายแสวงหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหา

นอกจากนี้ การที่จำเลยให้การรับสารภาพว่ากระทำความผิดตามฟ้อง ในคดีความผิดตามกฎหมายยาเสพติดที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้นแล้ว มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาเสพติด พ.ศ. 2550 บัญญัติเปิดช่องให้ศาลสามารถงดการค้นหาความจริงได้นั้น ในทางปฏิบัติศาลมักจะพิพากษาลงโทษจำเลยทันทีโดยไม่ต้องสืบพยานและไม่ได้สืบพยานหลักฐานเพื่อตรวจสอบถึงการได้มาซึ่งคำรับสารภาพว่าเจ้าพนักงานกระทำโดยชอบหรือไม่ ประกอบกับการที่จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลว่าได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องถือเป็นเหตุบรรเทาโทษอันมีสิทธิได้รับการลดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ซึ่งนอกจากเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 แล้วพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 100/2 ยังได้บัญญัติลดหย่อนโทษกรณีจำเลยได้ให้ข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ โดยศาลจะลงโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นต่ำที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นก็ได้ อย่างไรก็ตาม การที่จำเลยให้ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษหรือไม่

ล้วนเป็นการให้ข้อมูลถึงแหล่งที่มาหรือต้นตอของยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของ
 คน เท่ากับจำเลยยอมรับว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่ในตัว ถือได้ว่าจำเลยให้ความรู้แก่
 ศาลและเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี อันเป็นเหตุบรรเทาโทษที่ศาลจะลดโทษได้ตามประมวล
 กฎหมายอาญา มาตรา 78 ได้อีกช่องทางหนึ่ง²¹ ทั้งสองกรณีศาลสามารถใช้ดุลพินิจลดโทษได้ในคดี
 เดียวกัน ด้วยเหตุดังกล่าวได้ทำให้กลายเป็นแนวปฏิบัติที่เจ้าพนักงานทราบว่าหากจำเลยให้การรับ
 สารภาพแล้ว ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยได้ทันทีและจำเลยจะได้รับการลดโทษจากศาล จึง
 อาจทำให้เกิดการปฏิบัติโดยมิชอบของเจ้าพนักงานเพื่อให้จำเลยรับสารภาพได้ เช่น การที่เจ้า
 พนักงานแนะนำ ข่มขู่ หรือบังคับให้ผู้ต้องหาในคดียาเสพติดให้การรับสารภาพโดยจงใจว่าหาก
 ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพจะได้รับการลดโทษครึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น²²
 เป็นต้น ทั้งยังอาจเป็นช่องทางในการแสวงหาประโยชน์หรือช่วยเหลือจำเลย และเกิดการบิดเบือน
 คดีได้ เนื่องจากในคดียาเสพติดส่วนใหญ่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย

2) ปัญหาในชั้นศาล

การตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในทุกขั้นตอนให้
 ความสำคัญกับผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งเป็นประธานในการดำเนินคดี อันเป็นไปตาม “หลักการใช้
 มาตรการบังคับทางอาญาให้เหมาะสมกับบุคคลผู้กระทำความผิด” (Individualization of
 Punishment) ที่กระทำการตรวจสอบค้นหาความจริงจากข้อมูลบุคคล ไม่ว่าในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง
 ชั้นพิจารณาพิพากษา และเป็นฐานข้อมูลในชั้นบังคับโทษ ซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริง 2 ส่วน คือ
 ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของบุคคลนั้นและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความเป็นมาแห่ง
 ชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาณัติของผู้ต้องหา²³

อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดียาเสพติดในปัจจุบัน ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสำนวนการ
 สอบสวนของพนักงานสอบสวนมักเป็นข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ของการกระทำความผิด ส่วน
 ข้อเท็จจริงที่เป็นส่วนบุคคลซึ่งได้แก่ ความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติเป็นอาณัติของ
 ผู้ต้องหา เช่น เหตุผลในการกระทำความผิด สภาพพฤติการณ์แห่งคดี ประวัติการศึกษาและ

²¹ ชูชาติ เทพวิระ, “การบังคับใช้ มาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กับ
 ความมั่นคงของประเทศ,” ในผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น, รุ่นที่ 11, สถาบัน
 พัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2556, น.16.

²² กอบกุล จันทวโร, ธานี วรรณทร์, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และ สุวีรัตน์ เจตน์ตะพุก, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 2*, น.
 239.

²³ ธานี วรรณทร์, *หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
 2557), น.43.

ครอบครัว สิ่งแวดล้อม ภูมิหลัง ประวัติการทำงาน สถานทางการเงิน ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง²⁴ จะไม่ปรากฏรายละเอียดมากนัก แม้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการสืบเสาะประวัติ ภูมิหลังของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ตาม ดังนั้น เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณาและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยทันทีในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่ไม่หนักกว่านั้น ทำให้ศาลไม่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด จึงทำให้ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดรายบุคคลได้ตาม “หลักการพิจารณาคดีและบังคับโทษที่เหมาะสมกับบุคคล” และทำให้ไม่อาจปรับปรุงแก้ไขนิสัยและพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้

การที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ศาลถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาล และบางกรณีศาลก็ถือว่าการรับสารภาพในชั้นสอบสวนเป็นการลู่แก่โทษต่อเจ้าพนักงานและเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาล ถือว่าเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ซึ่ง โดยปกติศาลมักจะใช้ดุลพินิจลดโทษให้แก่จำเลยและส่วนใหญ่ศาลจะลดโทษให้จำเลยถึงกึ่งหนึ่ง²⁵ การได้รับการลดโทษดังกล่าวเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้กระทำความผิดรับสารภาพ การรับสารภาพไม่ได้เกิดจากความสำนึกผิดของจำเลย ซึ่งแม้จำเลยจะไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจริง แต่การที่จำเลยยอมรับสารภาพอาจมาจากความคาดหวังว่าจะได้รับการลดโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดและเข้าใจว่าหากปฏิเสธและต่อสู้คดีต่อไปจะได้รับโทษหนักเต็มตามอัตราโทษสำหรับความผิดนั้นได้²⁶ ซึ่งก็มีการเชื่อกันว่าคดีอาญาไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 จบลงด้วยการที่จำเลยให้การรับสารภาพเพื่อให้ได้รับการลดโทษลงกึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78²⁷ ดังนั้น การที่ศาลไม่เข้าไปตรวจสอบเหตุผลที่จำเลยให้การรับสารภาพจึงส่งผลกระทบต่อการค้นหาคำความจริงได้

²⁴ เพิ่งอ้าง, น.65.

²⁵ อรรถพร ลิขิตจิตถะ, ณรงค์ รัตนานุกูล และ कमกริช หาญไชย, รายงานการวิจัย หัวข้อ มาตรการส่งเสริมบุคคลให้ความช่วยเหลือหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548), น.216.

²⁶ นภาพรณี หะวานนท์ และคณะ, คำให้การของผู้หญิงซึ่งถูกพิพากษาจำคุกในคดียาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2555), น.215.

²⁷ พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555), น.3.

แม้การรับสารภาพจะมีส่วนช่วยลดขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการตัดสินคดี แต่การที่ศาลงดสืบพยานหลักฐาน โดยไม่มีการค้นหาความจริงแต่ก่อนการพิจารณาพิพากษา ในบางกรณี อาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการพิจารณาและอาจลงโทษผู้บริสุทธิ์ได้ เพื่อเป็นการป้องกันความผิดพลาดจากการที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดโดยอาศัยเพียงคำรับสารภาพ จึงควรที่จะสืบพยานหลักฐานเพื่อทราบความจริงแท้ของเรื่องต่อไป

4.2.2 ผลกระทบที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐาน

จากข้อมูลสถิติในปี พ.ศ. 2550 ข้อหาความผิดที่ไม่สำคัญ ได้แก่ ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษมีจำนวน 36,594 คดีและความผิดฐานมิไว้ใจในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษมีจำนวน 39,694 คดี ส่วนข้อหาความผิดที่สำคัญ ได้แก่ ความผิดฐานผลิตซึ่งยาเสพติดให้โทษมีจำนวน 835 คดี ความผิดฐานนำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษมีจำนวน 331 คดี ความผิดฐานจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษมีจำนวน 8,850 คดีและความผิดฐานมิไว้ใจในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษมีจำนวน 9,029 คดี²⁸ หากพิจารณาจากข้อหาแล้วจะพบว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้เสพยาเสพติดให้โทษและผู้ที่มียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อเสพและข้อหาความผิดที่สำคัญซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในบังคับที่ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐานมีจำนวนคดีที่ไม่มากเมื่อเทียบกับข้อหาความผิดที่ไม่สำคัญซึ่งเป็นคดีที่ไม่อยู่ในบังคับที่ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐาน ทำให้คดียาเสพติดส่วนใหญ่ซึ่งได้แก่ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษและความผิดฐานมิไว้ใจในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ เมื่อจำเลยรับสารภาพตามฟ้องแล้วจะไม่ได้มีการสืบพยานหลักฐาน ซึ่งการที่ศาลไม่ได้ตรวจสอบค้นหาความจริงของการกระทำความผิดให้ชัดเจนอาจทำให้ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวนมากซึ่งเป็นผู้เสพยาเสพติดให้โทษและผู้ที่มียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อเสพได้รับบทกำหนดโทษทางอาญาที่รุนแรง ทำให้ไม่ได้รับโอกาสในการเข้ารับการรักษาพยาบาล ทั้งที่โดยหลักแล้วตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ได้กำหนดหลักการให้ผู้เสพยาเสพติดมีสภาพเป็นผู้ป่วยอย่างหนึ่ง ไม่ถือว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นอาชญากร ดังนั้น จึงเป็นการกำหนดบทลงโทษที่ไม่เหมาะสมและไม่สามารถแก้ไขพฤติกรรมกรมการเสพยาเสพติดได้

เมื่อคดียาเสพติดเข้าสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมากและมีการลงโทษทางอาญาทำให้ในเรือนจำมีผู้ต้องขังในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ สํารวจ ณ วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2551 รวมจำนวนผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น 102,727 คน และปริมาณผู้ต้องขังมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วพิจารณาได้จาก

²⁸ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562, (ม.ป.ท. : ม.ป.ป), น.92.

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศสำรวจ ณ วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2561 มีผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้นจำนวน 247,190 คน²⁹ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำอันเป็นผลมาจากการบังคับใช้กฎหมายอาญาเกินความจำเป็น การบังคับโทษจึงไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ความเหมาะสมของบทบัญญัติกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดียาเสพติด

จากการที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ได้บัญญัติเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจงดสืบพยานหลักฐานได้เพื่อให้การพิจารณาคดียาเสพติดเป็นไปอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของบทบัญญัติดังกล่าวแล้วทำให้พบประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

4.3.1 ความเหมาะสมของบทบัญญัติในการพิพากษาคดีโดยไม่สืบพยานหลักฐานกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งเป็นหลักที่มีแนวความคิดที่ว่ารัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย การดำเนินคดีอาญาจึงไม่มีลักษณะของการต่อสู้ระหว่างคู่ความสองฝ่าย รัฐในฐานะที่เป็นผู้รักษากฎหมายและอำนวยความยุติธรรมย่อมไม่อาจถูกมองว่าเป็นคู่ความกับประชาชนในรัฐได้เลย นิตยสัมพันธ์ในทางวิธีพิจารณาความอาญาของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ จึงเป็นนิตยสัมพันธ์สองฝ่ายคือ รัฐฝ่ายหนึ่งกับผู้ถูกกล่าวหาฝ่ายหนึ่ง³⁰ ในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องกระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องที่กล่าวหา ในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของศาล ศาลไม่ผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องคำขอของผู้ใด ศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจนเป็นที่พอใจซึ่งเป็นหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา³¹

อย่างไรก็ตาม ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ได้บัญญัติถึงหลักในการรับฟังคำรับสารภาพในชั้นพิจารณาของคดียาเสพติดไว้ว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพ

²⁹ รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2561, http://www.correct.go.th/stat102/display/drug_select_date_user.php

³⁰ คณิต ฅ นคร, “วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน,” วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 3, ปีที่ 15, น.4, 6 (กันยายน 2528).

³¹ คณิต ฅ นคร, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 4, น.95-96.

นั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐาน โจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” ซึ่งบทบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาเสด็จคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพเป็นไปอย่างรวดเร็ว³² เนื่องจากประเทศไทยมีผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมเป็นคดีขึ้นสู่ศาลจำนวนมาก บทบัญญัตินี้จึงกำหนดให้อำนาจศาลสามารถใช้ดุลพินิจไม่จำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น หากศาลใช้ดุลพินิจแล้วเห็นว่าคำรับสารภาพของจำเลยรับฟังได้และเพียงพอแก่การวินิจฉัยความผิดของจำเลยแล้ว จึงเท่ากับว่าข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามฟ้องที่จำเลยให้การรับสารภาพ แต่หากศาลสงสัยในคำรับสารภาพว่าจำเลยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดจริง หรือเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น กฎหมายบังคับให้ศาลต้องฟังพยานหลักฐาน โจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายบัญญัติจำกัดบทบาทศาลในการค้นหาความจริงกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาญานั้นย่อมไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย ที่ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นถือ “หลักการตรวจสอบ” (Examination Principle) ในการพิสูจน์ความผิด ศาลมีหน้าที่จะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ในเรื่องที่กล่าวหา³³ กล่าวคือ แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ศาลก็ยังมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงต่อไป เนื่องจากแม้คำรับสารภาพจะเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญานั้นอาจจะมาจากสาเหตุหลายกรณี เช่น ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดจริงแต่ให้การรับสารภาพเพราะรู้ว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษจากศาล หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดจริง แต่เจ้าพนักงานตำรวจใจให้รับสารภาพโดยบอกว่าหากรับสารภาพจะได้รับการลดโทษครึ่งหนึ่ง หรือผู้ต้องหาไม่ได้กระทำความผิดแต่ถูกบังคับหรือใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้รับสารภาพ หรือผู้ต้องหาไม่รู้หนังสืออาจถูกหลอกให้เซ็นชื่อในเอกสารโดยที่ยังไม่ได้อ่าน³⁴ เป็นต้น

³² รายงานการประชุมฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญาครั้งที่ 2 วันศุกร์ 14 กรกฎาคม พ.ศ.

³³ คณิต ฒ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรม* ที่ 4, น.74.

³⁴ นภาพร วัฒนา และคณะ, *อ้างแล้ว เจริญธรรม* ที่ 26, น.250.

นอกจากนี้ การบัญญัติเปิดช่องให้ศาลตรวจค้นหาความจริงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ทำให้คดีเสร็จสิ้นไปจากศาลโดยยังไม่มี การสืบพยานหลักฐาน ย่อมไม่สอดคล้องกับหลักพยาน โดยตรงที่ศาลต้องวินิจฉัยคดีตามเหตุผลที่ได้มาจากการสืบพยาน เนื่องจากการที่จะพิจารณาว่าคำรับสารภาพของจำเลยมีความน่าเชื่อถือหรือไม่จะต้องพิจารณาจากการได้เห็นตัวจำเลยและจากการสังเกตขณะจำเลยให้การ ซึ่งการสังเกตว่าขณะที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้น จำเลยมีอากัปกริยาอย่างไร ย่อมส่งผลต่อการวินิจฉัยว่าคำรับสารภาพนั้น ได้มาโดยสมัครใจหรือไม่³⁵

แม้กรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น ซึ่งตามมาตรา 13 บัญญัติว่าศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ กรณีก็ยังตกอยู่ภายใต้หลักของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ที่ศาลจะต้องฟังพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัยว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ดังนั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถสืบพยานหลักฐานในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นและบังคับให้สืบพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพเฉพาะคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งมีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษประหารชีวิตเท่านั้น จึงเป็นการลดมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาชญากรรม

ทั้งตามรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังได้บัญญัติรับรองสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งความถูกต้องนั้นจะต้องเป็นความถูกต้องในเนื้อหาด้วย การที่จะวินิจฉัยได้อย่างถูกต้องว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่จึงสมควรที่ศาลจะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจากพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากคำรับสารภาพ เพราะในชั้นพิจารณาพิพากษาคดี การพิสูจน์ความจริงแท้ให้ปรากฏจนสิ้นสงสัยเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบว่ากฎหมายละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพหรือไม่อาจตรวจสอบได้จากเกณฑ์ของกฎหมายที่จำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานนั้นแทรกแซงในขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองหรือไม่³⁶ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติแห่งมาตรา 13 ละเมิดต่อสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้องและเป็นธรรมอันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญเนื่องจากการที่บัญญัติให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจคว่ำฟ้องสืบพยานหลักฐานและพิพากษาได้ทันทีโดยอาศัยเพียงคำ

³⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, “การควบคุมอำนาจพนักงานสอบสวน ตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา,” วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 4, ปีที่ 9, น.58 (2521).

³⁶ บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558), น.302.

รับสารภาพนั้นย่อมเป็นการพิจารณาคดีที่เป็นไปในทางรวบรัดซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลยได้

บทบัญญัติที่ให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจงดสืบพยานเพื่อให้การพิจารณาคดียาเสพติดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพเป็นไปอย่างรวดเร็วดังกล่าวนี้เป็นบทบัญญัติที่เน้นทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าตำรวจและพนักงานอัยการสามารถวินิจฉัยความผิดได้ในขั้นต้นได้ กล่าวคือ การค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นตำรวจและพนักงานอัยการเพียงพอที่จะเชื่อถือได้ ความมุ่งหมายของทฤษฎีนี้คือขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีความรวบรัดและแน่นอน ผู้ที่กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว³⁷ อย่างไรก็ตาม การพิจารณาคดียาเสพติดที่เป็นไปอย่างรวดเร็วนั้นจะต้องไม่กระทบกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม (Due Process) เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้บริสุทธิ์ด้วย

4.3.2 ความเหมาะสมของอัตราโทษที่กำหนดไว้ในการสืบพยานหลักฐาน

บทบัญญัติตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 เป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นหลักการทั่วไปตามมาตรา 176 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดให้ในชั้นพิจารณาคดี ศาลสามารถพิพากษาคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพในคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่เกินห้าปี ทำให้ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพในทุกคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลสามารถพิพากษาคดีได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐาน เว้นแต่กรณีเป็นที่สงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือเป็นคดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต กล่าวคือ ความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ไม่อยู่ในบังคับที่ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐานเพื่อถ่วงดุลรับสารภาพของจำเลยอีก

เมื่อพิจารณากำหนดอัตราโทษที่กฎหมายบัญญัติให้อยู่ในบังคับต้องสืบพยานหลักฐานเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตตามมาตรา 13 แล้วเห็นว่าบทบัญญัติที่กำหนดอัตราโทษดังกล่าวนี้ยังไม่เหมาะสมโดยเปรียบเทียบกับตัวอย่างคดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ดังต่อไปนี้

ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้แก่ ความผิดฐานจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งมอร์ฟิน ฝิ่น หรือโคคาอีนนั้นมีปริมาณคำนวณเป็นสาร

³⁷ ประธาน วัฒนวาณิชย์, “ระบบความยุติธรรมทางอาญา : แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม,” วารสารนิติศาสตร์, ฉบับที่ 2, ปีที่ 9, น.151 (กันยายน-พฤศจิกายน 2520).

บริสุทธิ์ตั้งแต่หนึ่งร้อยกรัมขึ้นไปตามมาตรา 17 วรรคสอง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตตามมาตรา 69 วรรคสาม ความผิดฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตตามมาตรา 65 วรรคหนึ่ง ความผิดฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งมอร์ฟีน ผีน หรือโคคาอินตามมาตรา 16 วรรคหนึ่ง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 20 ปีถึงจำคุกตลอดชีวิตตามมาตรา 68 วรรคสอง

ความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2559 ได้แก่ ความผิดฐานผลิต ขาย นำเข้า ส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึง 20 ปีตามมาตรา 115 วรรคหนึ่ง ความผิดฐานผลิต ขาย นำเข้า ส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 เพื่อขายตามมาตรา 14 วรรคสาม มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 7 ปีถึง 20 ปีตามมาตรา 115 วรรคสอง ความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ตามมาตรา 15 วรรคหนึ่ง มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีถึง 20 ปีตามมาตรา 117 วรรคหนึ่ง ความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออกซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ตามมาตรา 15 วรรคสี่ มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 7 ปีถึง 20 ปีตามมาตรา 117 วรรคสอง

จะเห็นได้ว่าความผิดดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงและเป็นความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เมื่อเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 แล้วความผิดดังกล่าวจะต้องได้รับการกั้นกรองจากศาลโดยต้องฟังพยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพหรือสืบพยานหลักฐานก่อนที่จะพิพากษาว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง การบัญญัติเช่นนี้ทำให้คดียาเสพติดซึ่งเป็นคดีอาญาไม่ได้รับการพิจารณาในมาตรฐานเดียวกันกับคดีอาญาทั่วไป แสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นไปตามหลักแห่งความเสมอภาคและไม่เป็นธรรมของบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเป็นหลักการสากลและเป็นพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

4.4 เปรียบเทียบการพิจารณาคดียาเสพติดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยและต่างประเทศ

ในหัวข้อนี้จะเป็นการเปรียบเทียบหลักในการพิจารณาคดียาเสพติดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยและต่างประเทศ ดังนี้

ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศสและประเทศไทยเป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติ และเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งในแต่ละประเทศก็มีหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยรับสารภาพที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

4.4.1 หลักการดำเนินคดีอาญาและการดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนฟ้องร้อง

1) ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ รัฐอยู่ในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการความยุติธรรม การดำเนินคดีอาญาจึงไม่มีลักษณะของการต่อสู้ระหว่างคู่ความสองฝ่าย แต่ทุกๆองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องและทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องกระทำความจริงในการตรวจสอบค้นหาความจริง ศาลจึงมีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริงด้วยตนเอง³⁸ สำหรับการดำเนินคดีอาญาเสพติดในชั้นสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกัน การดำเนินคดีในชั้นสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีบทบาทในการตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของเจ้าพนักงานตำรวจ

2) ประเทศฝรั่งเศส แนวความคิดของการค้นหาความจริงนั้นตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่ารัฐมีหน้าที่ในการค้นหาความจริง เป็นการสืบพยานหลักฐานที่เน้นการค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง โดยเปิดให้ศาลแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างเต็มที่ ศาลจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง ไม่ได้ถูกจำกัดอยู่ที่การนำเสนอพยานหลักฐานของคู่ความเท่านั้น³⁹ ในการสืบสวนมีตำรวจฝ่ายคดีเป็นหลักในการทำหน้าที่สอบสวนและการปฏิบัติงานของตำรวจฝ่ายคดีมีความสัมพันธ์กับพนักงานอัยการ โดยถือว่าตำรวจเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการอำนวยความสะดวก ซึ่งมีพนักงานอัยการเป็นผู้กำกับดูแลและควบคุมทิศทางการสอบสวน⁴⁰

3) ประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ในการทำหน้าที่ตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง ศาลไม่ถูกผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องขอของผู้ใด ศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจนเป็นที่พอใจ⁴¹ สำหรับการดำเนินคดีอาญาเสพติดในชั้นสอบสวนฟ้องร้องได้แยกความรับผิดชอบออกจากกันอย่างเด็ดขาด กล่าวคือ พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวน ส่วนพนักงานอัยการไม่มีอำนาจในการสอบสวน พนักงานอัยการเป็นเพียงผู้วินิจฉัยว่าจะฟ้องคดีอาญาเสพติดนั้นได้หรือไม่เท่านั้น เว้นแต่คดีบางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการทำการสอบสวนได้ การที่พนักงานอัยการจะใช้ดุลพินิจสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องนั้นจึงขึ้นอยู่กับสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน

³⁸ คณิต ฒ นคร, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 30*, น.6-7.

³⁹ อุดม รัฐอมฤต, *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน*, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), น.26.

⁴⁰ อุทัย อาทิวา, *รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส*, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรีนติ้ง, 2557), น.193.

⁴¹ คณิต ฒ นคร, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 4*, น.96.

เมื่อเปรียบเทียบกับหลักการดำเนินคดีอาชญากรรมของประเทศไทยและต่างประเทศแล้ว เห็นได้ว่าประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส การดำเนินคดีอาชญากรรมในชั้นสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันที่แบ่งแยกไม่ได้และการดำเนินการทั้งหมดอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการฝ่ายเดียว ส่วนเจ้าพนักงานตำรวจมีฐานะเป็นเพียงเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการ ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและยังเป็นการป้องกันการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานตำรวจตั้งแต่เริ่มต้นคดีได้อีกด้วย แสดงให้เห็นว่ากระบวนการสอบสวนได้ผ่านการกลั่นกรองมาแล้วขั้นหนึ่งทำให้มีน้ำหนักเพียงพอที่จะเชื่อถือว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงตามที่ให้การรับสารภาพ ในขณะที่ประเทศไทยได้แยกกระบวนการสอบสวนฟ้องร้องออกจากกันที่ค่อนข้างเด็ดขาดซึ่งผิดระบบ พนักงานอัยการจึงไม่มีอำนาจควบคุมการสอบสวนของพนักงานตำรวจ ทำให้พนักงานอัยการไม่มีโอกาสตรวจสอบข้อเท็จจริงได้อย่างละเอียดว่าผู้ต้องหาได้ให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ หรือรับสารภาพเพราะมีการบังคับ ชูเชิญ หรือจูงใจให้ผู้ต้องหารับสารภาพ ทั้งที่คดีอาชญากรรมเป็นคดีที่มีลักษณะซับซ้อน เป็นความผิดที่เป็นองค์กรอาชญากรรมและการค้าอาชญากรรมมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้เกิดการปฏิบัติโดยมิชอบได้โดยง่าย ดังนั้น กระบวนการสอบสวนฟ้องร้องจึงควรเป็นกระบวนการเดียวกัน พนักงานอัยการควรเข้ามามีบทบาทควบคุมตรวจสอบเพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานกระทำการใดๆเพื่อให้ได้มาซึ่งการรับสารภาพโดยมิชอบ

4.4.2 กระบวนการกลั่นกรองคดีก่อนการพิจารณาคดีในชั้นศาล

1) ประเทศเยอรมนี กระบวนการดำเนินคดีในชั้นกลางเป็นการตรวจสอบว่าการที่จะดำเนินการฟ้องร้องในทางอาญาต่อไปเป็นสิ่งที่จำเป็นหรือไม่ กล่าวคือ ศาลจะต้องวินิจฉัยว่าคดีมีมูลที่จะประทับฟ้องหรือไม่ การไต่สวนมูลฟ้องนี้ดำเนินการโดยผู้พิพากษาที่เป็นอิสระ⁴² อีกทั้งผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสยื่นบัญชีระบุพยานและคำคัดค้านต่างๆในการที่ศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้องรวมตลอดทั้งการยื่นพยานหลักฐานเพื่อประกอบการคัดค้านของตนเองได้⁴³ ศาลจะทำหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้องและยังสามารถทำการไต่สวนเพิ่มเติมได้ ไม่ว่าจะโดยทำตามหน้าที่หรือตามคำร้องของจำเลยรวมทั้งยังสามารถสั่งให้สืบพยานหลักฐานบางอย่างได้ ศาลสามารถมอบหน้าที่ดังกล่าวให้พนักงานอัยการดำเนินการได้ด้วย การสืบพยานหลักฐานในกรณีนี้ใช้หลักกระบวนการสืบพยานหลักฐาน

⁴² สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, “ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน,” ศาลฎีกา, เล่มที่ 1, ปีที่ 55, น.191 (มกราคม-เมษายน 2551).

⁴³ Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 40, หัวข้อ 2. อ้างถึงใน เฟิ่งฮ้าง, น.191.

โดยอิสระ⁴⁴ ทำให้การดำเนินคดีอาญามีความน่าเชื่อถือและทำให้คู่ความได้รับความเป็นธรรมในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

2) ประเทศฝรั่งเศส ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถือว่าเป็นความผิดอุกฤษฏ์โทษและความผิดฆนัตโทษและมีความยุ่งยากซับซ้อน ซึ่งการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นไต่สวนนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสได้กำหนดให้ผู้พิพากษาไต่สวนเข้ามามีบทบาทในเชิงรุกในการค้นหาความจริงในชั้นก่อนฟ้อง สำหรับความผิดอุกฤษฏ์โทษกฎหมายบังคับให้พนักงานอัยการต้องส่งเรื่องไปให้ผู้พิพากษาไต่สวนทำการไต่สวนก่อนเสมอ ผู้พิพากษาไต่สวนสามารถแสวงหาพยานหลักฐานและรวบรวมพยานหลักฐานทุกอย่างได้ด้วยตนเอง ทั้งพยานหลักฐานฝ่ายที่กล่าวหาและฝ่ายที่ถูกกล่าวหาเพื่อใช้ในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย⁴⁵ และการไต่สวนพยานยังมีลักษณะมุ่งจะค้นหาความจริงและเปิดโอกาสให้จำเลยต่อสู้คดี ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงตั้งแต่แรกกว่าความเป็นจริงเป็นอย่างไร⁴⁶ แสดงให้เห็นว่ามีการตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนคดีของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการอีกครั้งหนึ่ง ถือได้ว่าการกลั่นกรองในเนื้อหาของคำรับสารภาพแล้วทั้งจากพนักงานอัยการและผู้พิพากษาไต่สวน จึงทำให้สำนวนคดีและคำรับสารภาพมีความน่าเชื่อถือ

3) การกลั่นกรองคดีเบื้องต้นของประเทศไทยในคดียาเสพติดซึ่งมีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในการที่ศาลจะสั่งประทับฟ้องของพนักงานอัยการหรือไม่ ตามปกติศาลมีเพียงคำฟ้องเพียงอย่างเดียว⁴⁷ และในขณะที่ศาลไต่สวนมูลฟ้อง หากจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้เลย อีกทั้งในชั้นไต่สวนมูลฟ้องนี้จำเลยก็ไม่มีอำนาจนำพยานหลักฐานมาสู้บในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง⁴⁸ เพื่อหักล้างจากการถูกกล่าวหา ซึ่งแตกต่างจากประเทศเยอรมนีที่จำเลยมีสิทธิยื่นคำคัดค้านต่างๆ ในการที่ศาลจะมีคำสั่งประทับฟ้องรวมตลอดทั้งการยื่นพยานหลักฐานเพื่อประกอบการคัดค้านของตนเองได้ ดังนั้น การไต่สวนมูลฟ้องของประเทศไทยจึงเป็นเพียงการไต่สวนเพื่อให้ทราบว่าคุณคดีมีมูลหรือไม่เท่านั้น⁴⁹ ซึ่งในทางปฏิบัติแทบจะไม่มีการไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ การไต่สวนมูลฟ้องจึงเป็นเพียงแบบพิธีเท่านั้น

⁴⁴ Roxin Strafverfahrensrecht, 25. Auflage, 1998, บทที่ 40, หัวข้อ 6. อ้างถึงใน *เพ็งอ้วง*, น.192.

⁴⁵ อุทัย อาทิวา, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 40*, น.241.

⁴⁶ สมคิด ณ นคร, “การพิจารณาความอาญาในศาลฝรั่งเศส,” *ตุลพาห*, เล่มที่ 5, ปีที่ 11, น.8-9 (พฤษภาคม 2507).

⁴⁷ คณิต ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 4*, น.606.

⁴⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165

⁴⁹ สมคิด ณ นคร, *อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 46*, น.8.

เมื่อเปรียบเทียบกับการไต่สวนมูลฟ้องของประเทศไทยและต่างประเทศแล้วพบว่า ประเทศฝรั่งเศส กระบวนการไต่สวนมูลฟ้องของแต่ละคดีจะมีการไต่สวนหรือไม่ขึ้นอยู่กับระดับความผิด กล่าวคือ หากเป็นคดีความผิดอุกฤษฏ์โทษ กฎหมายบังคับให้ต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องเสมอ ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำรับสารภาพไม่ได้เป็นเงื่อนไขในการที่ศาลจะถือว่าคดีมีมูลและสั่งประทับฟ้องได้เลยโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยนั้น หากคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่ว่าอัตราโทษเท่าใดก็ตาม ไม่จำเป็นต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องก่อน ทั้งหากเป็นกรณีที่ทำเลยให้การรับสารภาพด้วยแล้ว ศาลสามารถสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้เลยเนื่องจากถือได้ว่าเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าคดีโจทก์มีมูลพอที่ศาลจะสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงคดีอาญาแล้วเป็นคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน มีอัตราโทษค่อนข้างสูงประกอบกับกระบวนการในชั้นสอบสวนฟ้องร้องของประเทศไทยได้ถูกแบ่งแยกความรับผิดชอบออกจากกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะคดีนั้นจะมีพนักงานอัยการเป็นโจทก์หรือจำเลย จะทำให้ให้การรับสารภาพแล้วก็ตาม จึงต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องของมูลคดีที่พนักงานสอบสวนทำสำนวนส่งต่อมายังพนักงานอัยการเพื่อกลั่นกรองคดีก่อนที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาล เพื่อคุ้มครองไม่ให้ตกเป็นจำเลยในคดีที่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ เพราะการที่ศาลประทับฟ้องในทันทีจะกระทบสิทธิและเสรีภาพของจำเลย นอกจากนี้ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องควรให้จำเลยสามารถนำพยานหลักฐานมาแสดงความบริสุทธิ์ได้ดังเช่นประเทศเยอรมนีที่มีสิทธิยื่นคำคัดค้านต่างๆและพยานหลักฐานเพื่อประกอบการคัดค้านได้ เพื่อให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องของพยานหลักฐานและคำรับสารภาพได้ตั้งแต่ต้น

4.4.3 การตรวจสอบค้นหาความจริงกรณีจำเลยให้การรับสารภาพ

1) การดำเนินคดีอาญาในประเทศเยอรมนีไม่มีกฎหมายบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาโดยเฉพาะ แต่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักในการดำเนินคดีอาญา การดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมจึงใช้หลักเหมือนกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันก็ไม่มียกเว้นที่บัญญัติให้จำเลยสามารถคัดค้านการค้นหาค้นหาความจริง ดังนั้น แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพแล้ว ศาลก็ไม่ถูกผูกมัดอยู่กับคำให้การรับสารภาพของจำเลย ศาลยังมีหน้าที่แสวงหาความจริงแห่งคดีเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ความจริงแท้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามคำรับสารภาพหรือไม่

2) การดำเนินคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศสไม่มีวิธีพิจารณาคดีอาญาโดยเฉพาะ การดำเนินคดีอาญาจึงใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสก็ไม่มียกเว้นที่บัญญัติให้อำนาจศาลงดการค้นหาค้นหาความจริงโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานได้ดังเช่นมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณา

คดียาเสพติดของประเทศไทย การพิจารณาคำรับสารภาพจึงเป็นดุลพินิจโดยอิสระของผู้พิพากษา ดังนั้น แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ศาลก็ต้องพิจารณาและสืบพยานหลักฐานให้ได้ความแน่ชัดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหาหรือไม่ต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินคดีเนื่องจากได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของคำรับสารภาพแล้ว

3) การดำเนินคดียาเสพติดของประเทศไทยนอกจากนำเอาบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับแล้ว ยังได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติดไว้เป็นการเฉพาะด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติหลักในการพิจารณากรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในชั้นพิจารณาไว้ในมาตรา 13 ว่าในชั้นพิจารณา หากจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในคดียาเสพติดที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้นแล้ว ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในชั้นพิจารณา และเป็นคดีความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต ศาลมักจะใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไป เห็นได้ว่าศาลไม่มีบทบาทในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพเลย ทั้งนี้ หากจำเลยให้การรับสารภาพตั้งแต่ชั้นไต่สวนมูลฟ้องและในชั้นพิจารณา จำเลยก็ได้ให้การรับสารภาพอีก ซึ่งหากเข้าใจเงื่อนไขที่กฎหมายให้อำนาจศาลพิพากษาลงโทษจำเลยได้โดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานแล้ว คำรับสารภาพของจำเลยย่อมไม่ได้ผ่านการตรวจสอบค้นหาความจริงจากศาลเลย

เมื่อเปรียบเทียบหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดียาเสพติดของประเทศไทยและต่างประเทศแล้วเห็นได้ว่าประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสไม่มีวิธีพิจารณาคดียาเสพติดแยกเป็นการเฉพาะ ยังคงใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดียาเสพติดจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่มีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะสำหรับการดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐองค์กรต่างๆซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีอาญาของรัฐ มีหน้าที่ต้องร่วมกันและช่วยกันค้นหาความจริง ศาลมีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริง ส่วนในคดีอาญาเป็นไปตามหลักตรวจสอบค้นหาความจริง ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดอำนาจศาลในการค้นหาความจริง แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพก็ไม่ทำให้ศาลหลุดพ้นจากหน้าที่ที่จะต้องค้นหาความจริงต่อไป จึงสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

ค.ศ. 1988 บัญญัติไว้คุ้มครองจำเลยให้ได้รับสิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นทางการและเป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาลที่ว่าศาลจะต้องพิพากษาคดีตัดสินคดีบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานสำหรับการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเช่นเดียวกับประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสกลับมีบทบัญญัติที่เปิดช่องให้ศาลสามารถงดการค้นหาคำความจริงได้ในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้นตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 13 อันเป็นการจำกัดอำนาจศาลในการค้นหาคำความจริง ดังนั้น การพิพากษาคดีตัดสินคดีโดยอาศัยเพียงคำรับสารภาพจึงไม่สอดคล้องกับปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 และหลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาลที่ศาลจะต้องพิพากษาคดีตัดสินคดีบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ซึ่งความจริงที่จะนำมาชี้ขาดได้นั้นจะต้องเป็นความจริงแท้ของเรื่อง ทั้งในทางปฏิบัติศาลมักจะใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป ศาลจึงไม่มีบทบาทในการค้นหาคำความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ อันมีลักษณะเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งใช้การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน แม้ในทางปฏิบัติเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลจะพิจารณาเพียงว่าคำรับสารภาพนั้นได้ผ่านกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายแล้วหรือไม่ กล่าวคือ ครอบคลุมเงื่อนไขของการรับฟังคำให้การรับสารภาพ ซึ่งได้แก่ การให้การรับสารภาพนั้นต้องมาจากความสมัครใจ และการรับสารภาพนั้นต้องกระทำไปโดยรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยได้ทันที ไม่ว่าจะคดีจะมีอัตราโทษเท่าใดก็ตาม⁵⁰ แต่ในการดำเนินคดีอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ผ่านการถ่วงถ่วงมาแล้วในชั้นสอบสวนเนื่องจากมีพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวน พนักงานอัยการมีอำนาจเข้าควบคุมการสอบสวนได้ตั้งแต่ต้น ทำให้คำรับสารภาพของจำเลยมีความน่าเชื่อถือเพียงพอ ดังนั้น เมื่อประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและเป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติ และเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพ ศาลก็ยังมีหน้าที่ต้องค้นหาคำความจริงต่อไปเพื่อตรวจสอบให้ชัดเจนว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ เหมือนกับประเทศเยอรมนีและ

⁵⁰ สุภกิจ เข้มประชา, “บททวนหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของไทยกรณีจำเลยให้การรับสารภาพต่อศาล,” *ศาลพาหน*, เล่มที่ 2, ปีที่ 63, น.4, 10 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559).

ประเทศฝรั่งเศสที่ใช้การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและเป็นรัฐภาคีเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงไม่อาจบัญญัติจำกัดอำนาจศาลในการค้นหาความจริงได้

ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีลักษณะเป็นองค์รอาชญากรรม มีการปกปิดการกระทำผิดและซับซ้อน แต่หลักในการพิจารณาคดียาเสพติดกรณีนี้ที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้น ยังไม่ได้ผ่านการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพจากศาลเลย อีกทั้งเมื่อขึ้นสู่ชั้นการพิจารณาคดีกลับดำเนินกระบวนการไปด้วยความรวดเร็วอีก การที่กฎหมายบัญญัติเปิดช่องให้ศาลไม่จำเป็นต้องสืบพยานหลักฐานเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา จึงทำให้กระบวนการยุติธรรมยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ใช่ว่าหลักประกันในการค้นหาความจริงแท้ของคดีได้อย่างเพียงพอ

ยิ่งไปกว่านั้นในสายตาของประชาคมโลก องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้เผยแพร่รายงานสำหรับการประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ โดยประกาศรายชื่อ 38 ประเทศที่มีพฤติกรรมน่าละอายในการไม่นำหลักการด้านสิทธิมนุษยชนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการตอบโต้หรือข่มขู่บุคคลที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งการสังหาร ทรมาน และจับกุมตัวตามอำเภอใจ ซึ่งบรรดาประเทศที่ปฏิบัติดังกล่าวนี้มีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย โดยในส่วนของประเทศไทยนั้นปรากฏอยู่ในหมวดที่ 5 เกี่ยวกับรายงานสถานการณ์ของการถูกคุกคามหรือกลั่นแกล้งจากการร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติ ต่อตัวแทนขององค์การสหประชาชาติ และกลไกในพื้นที่สิทธิมนุษยชน⁵¹ อันแสดงให้เห็นว่าในสายตาของต่างประเทศนั้น ประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประเทศ ดังนั้น การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนซึ่งรวมถึงการที่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้รับการพิจารณาตรวจสอบค้นหาความจริงอย่างเป็นรูปธรรม แม้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะให้การรับสารภาพจึงเป็นสิ่งที่ประเทศไทยควรให้ความสำคัญ

ทั้งนี้ แม้แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังได้ให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากล ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติต่อไปนี้

“มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้
ค. ด้านกฎหมาย

(1) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา 77 และพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล...”

⁵¹ ขวาศ, “ยูเอ็น ระบุ ไทย เป็นหนึ่งในประเทศ น่าละอาย หลังนักสิทธิมนุษยชนจำนวนมาก ถูกคุกคาม,” สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2561, https://www.khaosod.co.th/politics/news_1566620

และจากคำปรารภและในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ข้อ 11 ในเรื่องการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ว่า การยึดหลักนิติธรรมคือมีกฎหมายเป็นใหญ่ กฎหมายเหล่านั้นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการของประชาชน เป็นธรรม คุ่มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งต้องมีกระบวนการยุติธรรมที่เข้าถึงได้ง่าย มีมาตรฐานตามหลักสากล ทันสมัย และเป็นธรรมด้วย เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จากการศึกษากล่าวโดยสรุปได้ว่าหลักในการพิจารณาคดีอาชญากรรมที่จำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยยังไม่มีที่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ (พลเมือง) และทางการเมือง ค.ศ. 1966 และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งเมื่อประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีแล้วจึงมีผลผูกพันให้ต้องปฏิบัติตามเช่นเดียวกับแนวทางปฏิบัติของนานาอารยประเทศ เช่น ประเทศเยอรมนี ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น เพื่อเป็นหลักประกันในการที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักมาตรฐานสากล ดังนั้น การที่ศาลพิพากษาตัดสินคดีโดยอาศัยเพียงคำรับสารภาพตามที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 13 บัญญัติให้อ่านาจนวันนั้นจึงยังไม่เพียงพอที่จะประกันได้ว่าจำเลยได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรม เนื่องจากการที่จะชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหาจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริงแท้ มิได้ออยู่บนพื้นฐานของคำรับสารภาพของจำเลยเท่านั้น ดังนั้น จึงสมควรที่จะยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าวเสีย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ประเทศไทยใช้หลักการดำเนินคดีโดยรัฐซึ่งเป็นหลักที่มีแนวความคิดที่ว่ารัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องกระตือรือร้นในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องที่กล่าวหา ในการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของศาลศาลไม่ผูกมัดกับรูปแบบหรือคำร้องคำขอของผู้ใด ศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่องจนเป็นที่พอใจซึ่งเป็นหลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา และในคดีอาญานั้นถือหลักการตรวจสอบ

ในการดำเนินคดีอาญาใช้ระบบกล่าวหาซึ่งเป็นระบบการดำเนินคดีที่มีการแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาคือออกจากกันและให้องค์กรในการดำเนินคดีอาญาที่ต่างหากจากกันเป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งสองนั้นและยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหาจากการเป็นกรรมในคดีขึ้นเป็นประธานในคดี กฎหมายจึงให้สิทธิต่างๆแก่ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งได้แก่ สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม และสิทธิที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

ด้วยเหตุที่คดีอาชญากรรมมีลักษณะพิเศษและซับซ้อนประกอบกับมีปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก เพื่อให้การพิจารณายาเสพติดเป็นไปด้วยความรวดเร็ว จึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ซึ่งได้กำหนดหลักในการพิจารณาคดีกรณีที่ยำเลยให้การรับสารภาพไว้ว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” จากการศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับดังกล่าวแล้ว สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

1. การค้นหาความจริงของคำรับสารภาพในคดียาเสพติด เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องในชั้นพิจารณาในคดีความผิดที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไม่ถึงจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตแล้ว ศาลมักจะใช้ดุลพินิจพิพากษาลงโทษจำเลยโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไป และไม่ได้ค้นหาความจริงว่าเพราะเหตุใดจำเลยจึงให้การรับสารภาพ จึงเห็นได้ว่าศาลยังไม่ได้มี

บทบาทในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ ในชั้นสอบสวนพนักงานสอบสวนมักจะรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลร้ายเพื่อเอาผิดแก่ผู้ถูกกล่าวหา เป็นสำคัญทำให้ไม่มีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาไว้ในสำนวน และยังให้ความสำคัญกับเป้าหมายเชิงปริมาณ การจับกุมในคดีอาชญากรรมส่วนใหญ่เน้นไปที่ปริมาณของตัวอาชญากรรมของกลาง และเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพแล้วพนักงานสอบสวนมักจะไม่นำพยานหลักฐานอื่นมาเพื่อพิสูจน์การกระทำของผู้ต้องหาอีก การสอบสวนของพนักงานสอบสวนจึงยังไม่มีความเป็นภาวะวิสัย อีกทั้งการดำเนินคดีอาชญากรรมขั้นก่อนฟ้องได้แยกความรับผิดชอบในการดำเนินคดีอาชญากรรมขั้นสอบสวนฟ้องร้องออกกัน ทำให้พนักงานอัยการไม่มีโอกาสที่จะตรวจสอบข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้อย่างละเอียด พนักงานอัยการจึงไม่อาจทราบได้ว่าผู้ต้องหาได้ให้การรับสารภาพโดยสมัครใจหรือไม่ มีการบังคับ ชูเชิญ หรือชักจูงใจให้ผู้ต้องหารับสารภาพหรือไม่เมื่อพิจารณาจากสำนวนการสอบสวน พนักงานอัยการจึงยังไม่มีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงอย่างเพียงพอ

2. ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐานกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรม

(1) ปัญหาที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐาน ทำให้เจ้าพนักงานมุ่งที่จะรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาผิดแก่ตัวผู้ต้องหาและมุ่งที่จะให้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพมากกว่าที่จะรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 กำหนดไว้ รวมทั้งอาจทำให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพและอาศัยช่องทางนี้ในการแสวงหาประโยชน์หรือช่วยเหลือจำเลยได้

การที่จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณาและศาลพิพากษาลงโทษจำเลยทันทีในคดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ทำให้ศาลไม่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ศาลจึงไม่สามารถใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดรายบุคคลได้ตาม “หลักการพิจารณาคดีและบังคับโทษที่เหมาะสมกับบุคคล” และเนื่องจากการที่จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาตัดสินของศาล ถือเป็นเหตุบรรเทาโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ซึ่งโดยปกติศาลมักจะใช้ดุลพินิจลดโทษให้แก่จำเลยและส่วนใหญ่ศาลจะลดโทษให้จำเลยกึ่งหนึ่ง การได้รับการลดโทษดังกล่าวนี้เป็นการจูงใจให้จำเลยรับสารภาพ เพราะหวังว่าจะได้รับการลดโทษน้อยลงกว่าที่กฎหมายกำหนด แม้จำเลยจะไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดจริงก็ตาม

(2) ผลกระทบที่เกิดจากการไม่สืบพยานหลักฐาน ทำให้คดีอาชญากรรมส่วนใหญ่ซึ่งได้แก่ ความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษและความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ

เมื่อจำเลยรับสารภาพตามฟ้องแล้วจะไม่ได้มีการสืบพยานหลักฐาน ซึ่งการที่ศาลไม่ได้ตรวจสอบ ค้นหาความจริงของการกระทำความผิดให้ชัดแจ้งอาจทำให้ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำนวนมากซึ่งเป็นผู้เสพยาเสพติดให้โทษและผู้ที่มียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อเสพได้รับโทษทางอาญาที่รุนแรงและไม่ได้รับการเข้าบำบัดรักษาเสพติด ผลกระทบที่ตามมาทำให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำได้

3. ความเหมาะสมของบทบัญญัติกรณีจำเลยให้การรับสารภาพในคดียาเสพติด บทบัญญัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งเป็นหลักการดำเนินคดีของประเทศไทย ศาลมีหน้าที่จะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ในเรื่องที่กล่าวหา การที่ศาลจะพิพากษาชี้ขาดคดีได้นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริงแท้ อันเป็นไปตามหลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาล มิใช่คำรับสารภาพ และบทบัญญัติดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับหลักพยานโดยตรงที่ศาลต้องวินิจฉัยคดีตามเหตุผลที่ได้มาจากการสืบพยาน การที่ศาลสามารถพิพากษาคดีได้ทันทีเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นพิจารณา ทำให้คดีเสร็จสิ้นไปจากศาล โดยยังไม่ได้มีการสืบพยาน จึงไม่อาจสังเกตได้ว่าขณะที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นจำเลยมีกิริยาท่าทางอย่างไร นอกจากนี้ แม้จำเลยให้การรับสารภาพ กรณีก็ยังตกอยู่ภายใต้หลักของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 ดังนั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้สามารถสืบพยานหลักฐานในคดีที่มีข้อหาความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างต่ำไม่ถึงการลงโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น จึงเป็นการลดมาตรฐานการพิสูจน์ในคดียาเสพติดลง ทั้งการบัญญัติเช่นนี้ยังทำให้คดียาเสพติดซึ่งเป็นคดีอาญาไม่ได้รับการพิจารณาในมาตรฐานเดียวกันกับคดีอาญาทั่วไป

4. ความแตกต่างของหลักในการพิจารณาคดียาเสพติดกรณีจำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติ และเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการจำกัดอำนาจศาลในการค้นหาความจริงในเนื้อหาของคำรับสารภาพ ดังนั้น แม้จำเลยจะให้การรับสารภาพก็ไม่ทำให้ศาลหลุดพ้นจากหน้าที่ที่จะต้องค้นหาความจริงต่อไป ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับหลักการสากลขององค์การสหประชาชาติ

ในขณะที่ประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ แม้จะเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติและเป็นรัฐภาคีของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ก็ตาม แต่กลับมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด มาตรา 13 ที่บัญญัติหลักในการพิจารณาคดีกรณีจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องไว้ โดยให้อำนาจศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการงดสืบพยานหลักฐานได้ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพ

อันเป็นการจำกัดบทบาทศาลในการค้นหาความจริง ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักในการพิจารณาคดีอาญา ศาลพิจารณาคดีอาญาที่จำเลยให้การรับสารภาพของประเทศไทยไม่มีความสอดคล้องกับหลักการสากลของสหประชาชาติและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับอาชญากรรม จึงสมควรที่จะปรับปรุงหลักในการพิจารณาคดีอาญาที่จำเลยให้การรับสารภาพในคดีอาชญากรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อเป็นหลักประกันในการที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมที่ขาดการตรวจสอบจากศาลอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดได้ ศาลจึงควรที่จะค้นหาความจริงแท้ของคำรับสารภาพว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ก่อนที่จะพิจารณาพิพากษาเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

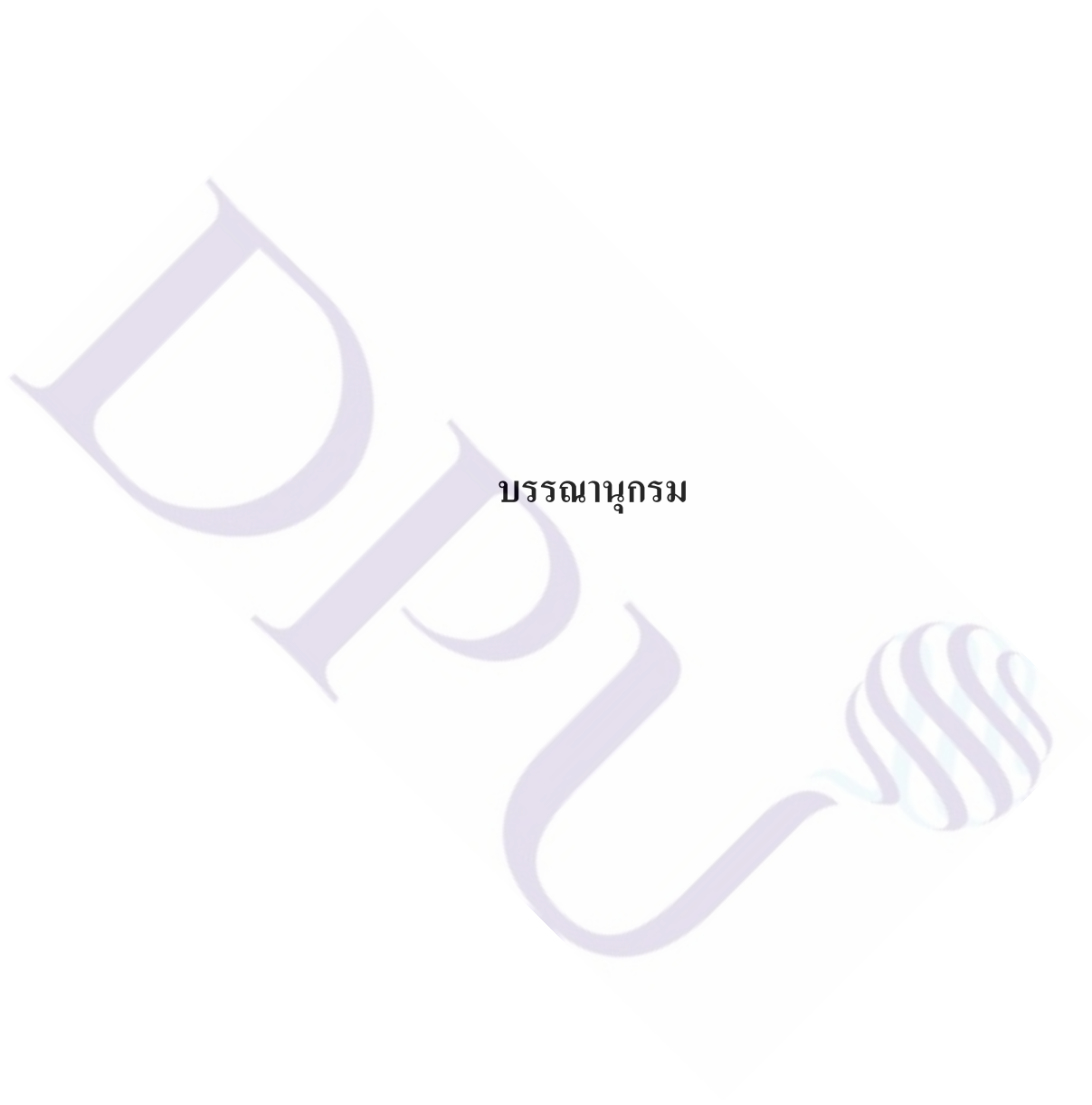
5.2 ข้อเสนอแนะ

จากที่กล่าวมาแล้วว่าการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่ทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริง ศาลมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง การตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ให้ปรากฏเพื่อทราบถึงความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลยอันเป็นไปตามหลักการตรวจสอบจึงเป็นสาระสำคัญของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนั้น การเปิดช่องให้ศาลงดสืบพยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมซึ่งมีอัตราโทษจำคุกที่สูงในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพอันเป็นการจำกัดบทบาทศาลในการค้นหาความจริงเพื่อให้กระบวนการพิจารณารวดเร็วขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อการค้นหาความจริง ประกอบกับในคดีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กรและมีลักษณะพิเศษและซับซ้อน จึงเห็นว่าควรเสนอให้มีการยกเลิกข้อความในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 13 ที่ว่า “ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง” เพื่อให้ศาลสามารถตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ของคำรับสารภาพให้ปรากฏ ดังนั้น คำรับสารภาพของจำเลยจึงไม่อาจทำให้อำนาจของศาลในการค้นหาความจริงหมดไป เนื่องจากการที่ศาลจะพิพากษาคดีต้องอยู่บนพื้นฐานของความจริงแท้ของเรื่องอันเป็นไปตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติและหลักการพื้นฐานว่าด้วยความเป็นอิสระของศาล

นอกจากนี้ ยังทำให้คดีอาชญากรรมซึ่งเป็นคดีอาญาได้รับการพิจารณาคดีในมาตรฐานเดียวกันกับคดีอาญาทั่วไป คดีที่ศาลจะต้องสืบพยานหลักฐานกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพจึงไม่จำต้องถึงกับเป็นคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิต

หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น อีกทั้งการที่ศาลเข้าไปตรวจสอบค้นหาความจริงถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดแล้วก็จะพบว่าเป็นกลุ่มผู้เสพยาเสพติดหรือกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดซึ่งจะส่งผลต่อการพิจารณาลงโทษที่แตกต่างกัน ศาลจึงสามารถใช้ดุลพินิจในการพิพากษาได้อย่างเหมาะสม และได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด กล่าวคือ หากเป็นคดียาเสพติดที่มีข้อหาโทษที่ไม่ร้ายแรง เช่น เสพยาเสพติดหรือครอบครองยาเสพติดจำนวนไม่มากเพื่อเสพ จะเข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูบำบัดรักษายาเสพติด แต่หากเป็นคดียาเสพติดที่มีข้อหาโทษร้ายแรง เช่น ผลิต นำเข้า หรือจำหน่ายยาเสพติดแล้วจะมีบทกำหนดโทษทางอาญา รวมทั้งอาจเป็นการแก้ไขปัญหาค้นคืนคุกได้เนื่องจากมีผู้กระทำความผิดติดคุกน้อยลงเพราะศาลสามารถนำมาตรการบำบัดฟื้นฟูมาใช้กับผู้เสพยาเสพติดได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- Jan Štěpán. “บทเรียนจากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของทวีปยุโรป.” แปลโดย ประชาน วัฒนวานิชย์. วารสารนิติศาสตร์. ฉบับชดเชย 2517-2519. (สิงหาคม 2519) : 146.
- ก่อเกียรติ เอี่ยมบุตรลบ. “หลักการรับฟังคำรับสารภาพของผู้ต้องหา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- กอบกุล จันทวโร, ธานี วรภัทร์, จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ และ สุรรัตน์ เจตน์ตะพุก. มาตรการทางกฎหมาย ในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำผิดคดีอาญาเสพติดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ. กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2558.
- กุลพล พลวัน. “บทบาทของอัยการในการดำเนินคดีอาญา.” วารสารอัยการ. ฉบับที่ 85. ปีที่ 8. (มกราคม 2528) : 37.
- กุลพล พลวัน. “ปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีอาญาโดยพนักงานอัยการ.” วารสารอัยการ. ฉบับที่ 114. ปีที่ 10. (มิถุนายน 2530) : 20, 24-25.
- กุลพล พลวัน. พัฒนาการแห่งองค์การกระบวนการยุติธรรมประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : หจก. ไอแอม พรินติ้ง, 2556.
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. “การควบคุมอำนาจพนักงานสอบสวน ตัวอย่างของสหรัฐอเมริกา.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 4. ปีที่ 9. (2521) : 58.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. “การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส.” อัยการนิเทศ. ฉบับที่ 2. เล่มที่ 32. (2513) : 165, 175.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. “การสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส.” อัยการนิเทศ. ฉบับที่ 3. เล่มที่ 31. (2512) : 339, 345, 353, 355.
- ข่าวสด. “ยูเอ็น ระบุ ไทย เป็นหนึ่งในประเทศ นำละอาย หลังนักสิทธิมนุษยชนจำนวนมาก ถูกคุกคาม.” https://www.khaosod.co.th/politics/news_1566620, 22 กันยายน 2561.
- เข็มชัย ชูติวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2557.

คณะอนุกรรมการวิชาการว่าด้วยหลักนิติธรรมแห่งชาติ และ คณะอนุกรรมการบรรณาธิการหนังสือ
หลักนิติธรรม ในคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ.

หลักนิติธรรม The Rule of Law : ความหมาย สาระสำคัญ และผลของการฝ่าฝืนหลักนิติ
ธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติ
ธรรมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2557.

คณิต ฅ นคร, ธานี วรภัทร์, และจิรวุฒิ ลิปิพันธ์. โครงการวิจัย เรื่อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พ.ศ. 2550 กับผลกระทบต่อด้านกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม, 2552.

คณิต ฅ นคร. “กรมอัยการ : การปฏิรูปโครงสร้างและระบบงาน.” วารสารอัยการ. ฉบับที่ 50. ปีที่
5. (กุมภาพันธ์ 2525) : 25, 51-52.

คณิต ฅ นคร. “ความสัมพันธ์ระหว่างอัยการกับตำรวจในเยอรมัน.” วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์.
ฉบับที่ 2. ปีที่ 2. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2545) : 130.

คณิต ฅ นคร. “คำพิพากษาศาลฎีกาผู้คุมเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีอาญาเพียงใด.” วารสาร
นิติศาสตร์. ฉบับที่ 2. ปีที่ 18. (มิถุนายน 2531) : 119.

คณิต ฅ นคร. “บทบาทของศาลในคดีอาญา.” วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิตย์. ฉบับที่ 1. ปีที่ 1.
(มกราคม-มิถุนายน 2544) : 54, 63.

คณิต ฅ นคร. “ปัญหาในการใช้ดุลพินิจของอัยการ.” วารสารอัยการ. ฉบับที่ 57. ปีที่ 5. (กันยายน
2525) : 32-33, 39-40.

คณิต ฅ นคร. “ระบบไต่สวนตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ.”
วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 2. ปีที่ 46. (มิถุนายน 2560) : 368.

คณิต ฅ นคร. “วิธีพิจารณาความอาญาไทย : หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน.” วารสาร
นิติศาสตร์. ฉบับที่ 3. ปีที่ 15. (กันยายน 2528) : 3, 4, 6, 7, 14.

คณิต ฅ นคร. “อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง.” ใน ระบบ
อัยการสากล. จัดพิมพ์โดยกองทุนสวัสดิการ ศูนย์บริการเอกสารและวิชาการกรม
อัยการ. หน้า 90-92. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์, 2526.

คณิต ฅ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
วิญญูชน, 2561.

คณิต ฅ นคร. กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
2560.

- คณิง ภาไชย. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561.
- จิตติ เจริญจำ. พยานในคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร : หจก.พิมพ์อักษร, 2538.
- จิตติ ดิงศภัทย์. กฎหมายอาญา ภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 11. นนทบุรี : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555.
- จินดาภิรมย์ราชสภาพดี. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพิจารณาคำพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พิศาลบรรณินดี, 2464.
- จิรนิติ หะวานนท์. “หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน.” อุลพาห. เล่มที่ 3. ปีที่ 31. (พฤษภาคม-มิถุนายน 2527) : 44-47.
- ชวเลิศ โสภณวัต. “กฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นกฎหมายในระบบกล่าวหาจริงหรือ.” อุลพาห. เล่มที่ 6. ปีที่ 28. (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2524) : 43.
- ชาญณรงค์ ปราณจิตต์. คำอธิบายพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พลสยามพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ม.ป.ป.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ, ไบรอัน เอ็ม เพียร์ซ และ ฉวีวสา ฉัตรไพฑูรย์. รายงานการวิจัย เรื่อง การต่อรอง คำรับสารภาพ : แนวคิดทางทฤษฎี ทางปฏิบัติ และการนำมาใช้ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายสถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานวิชาการสำนักงานอัยการสูงสุด, 2552.
- ชาติ ชัยเดชสุริยะ. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2549.
- ชาติชาย สุทธิกลม. “การบังคับใช้กฎหมายในคดีอาญาเสพติด : ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข.” ในผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น. รุ่นที่ 9. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2549.
- ชูชาติ เทพวิระ. “การบังคับใช้ มาตรา 100/2 แห่งพระราชบัญญัติอาญาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กับความมั่นคงของประเทศ.” ในผลงานการอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น. รุ่นที่ 11. สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2556.
- ณรงค์ ใจหาญ และคณะ. รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง สิทธิผู้ต้องหา จำเลยและผู้ต้องโทษในคดีอาญา. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2540.

ณรงค์ ใจหาญ. หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556.

ณรงค์ ใจหาญ. หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2556.

ธานี เกศวพิทักษ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 13.
กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2559.

ธานี วรภัทร์. “ความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรการบังคับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
มาใช้ในการวินิจฉัยการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกรณีศึกษาผู้ต้องขัง
หญิง.” วารสารกำลังใจ. ฉบับที่ 2. ปีที่ 4. (เมษายน-มิถุนายน 2559) : 41.

ธานี วรภัทร์. หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
2557.

ธานี สิงหนาท. คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร :
กรุงสยาม พับลิชชิ่ง, 2561.

ธีรพันธุ์ รัศมีศักดิ์. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ฉบับปี ค.ศ. 1958 ; และ กฎหมายวิธี
พิจารณาความแพ่งฝรั่งเศส. ม.ป.ท. : ม.ป.พ., 2541.

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ. “คำรับสารภาพชั้นสอบสวน.” วารสารอัยการ. ฉบับที่ 206. ปีที่ 18. (เมษายน
2538) : 119-121.

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ. การรับฟังพยานหลักฐานคดีอาญา : บทวิเคราะห์และวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2558.

นภาพรณัฏ หะวานนท์ และคณะ. คำให้การของผู้หญิงซึ่งถูกพิพากษาจำคุกในคดียาเสพติด.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2555.

นภาพรณัฏ หะวานนท์ และคณะ. รายงานการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นต่อ
งานวิจัยเรื่องคำให้การของผู้หญิงซึ่งถูกพิพากษาจำคุกในคดียาเสพติด. กรุงเทพมหานคร
: สำนักงานกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัด
กระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2556.

บรรเจิด สิงคะนติ. หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

- ปกป้อง ศรีสนิท. “ระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนในวิธีพิจารณาความอาญา.” ใน ยื่นหยัดบนหลักนิติธรรม. จัดพิมพ์โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 121-122, 131, 133. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2552.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. “ระบบความยุติธรรมทางอาญา : แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 2. ปีที่ 9. (กันยายน-พฤศจิกายน 2520) : 151.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ประมวลกฎหมายอาญา
- ประมุข สุวรรณศรี. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน : เพิ่มเติมคำพิพากษาฎีกาตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ถึงปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2526.
- ปิติกุล จีระมงคลพานิชย์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน : พยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟัง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557.
- ฝ่ายระบบข้อมูลและสถิติ สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานสถิติคดีศาลทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2547. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ม.ป.ป.
- ฝ่ายระบบข้อมูลและสถิติ สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานสถิติคดีศาลทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2548. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ม.ป.ป.
- ฝ่ายระบบข้อมูลและสถิติ สำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานสถิติคดีศาลทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2549. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ม.ป.ป.
- พรเพชร วิจิตชลชัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555.
- พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2502.
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. 2550
- พัฒนาต พ่วงลาภหลาย และ กุลพล พลวัน. “วิธีพิจารณาความอาญาในประเทศไทย” วารสารอัยการ. ฉบับที่ 25. ปีที่ 3. (มกราคม 2523) : 32.
- ภาสกร ญาณสุธี. คำอธิบายรวมกฎหมายอาญาเสพติดให้โทษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2553.
- ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รายงานการประชุมฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ครั้งที่ 2 วันศุกร์ 14 กรกฎาคม พ.ศ.

2549

รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ.

http://www.correct.go.th/stat102/display/drug_select_date_user.php,

21 กันยายน 2561.

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์. การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณีประเทศ

ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา.

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ

พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม,

2557.

ศิริพล กุศลศิลป์ภูฒิ. “กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำและความสำคัญของคำรับสารภาพ.”

บทบัณฑิตย. เล่มที่ 63. ตอนที่ 1. (มีนาคม 2550) : 137-138, 146-149.

ศิวาวรรณ พนม. “อำนาจในการสอบสวนคดียาเสพติดของเจ้าพนักงานตามกฎหมายป้องกันและ

ปราบปรามยาเสพติด.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2544.

ศุภกิจ เข้มประษา. “บททวนหลักกฎหมายและแนวปฏิบัติของไทยกรณีจำเลยให้การรับสารภาพต่อ

ศาล.” อุลพาห. เล่มที่ 2. ปีที่ 63. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559) : 4, 10.

ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง การนำ

ระบบไตสวนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาศึกษาเปรียบเทียบ

นานาชาติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานอัยการสูงสุด, 2556.

สถาบันกฎหมายอาญา สำนักงานอัยการสูงสุด. รายงานการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการ

ยุติธรรมจะร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีอาญาได้อย่างไร?. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2540.

สมคิด ณ นคร. “การพิจารณาคดีอาญาในศาลฝรั่งเศส.” อุลพาห. เล่มที่ 5. ปีที่ 11. (พฤษภาคม 2507)

: 8-9.

สมชาย รัตนเชื้อสกุล. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2544.

ส่วนกำกับติดตามการบังคับใช้กฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. คู่มือการประสานงาน

และการรวบรวมพยานหลักฐานคดียาเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนัก

กฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. กระทรวงยุติธรรม, 2551.

- ส่วนวิชาการและประเมินผล สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. สรุปผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549).
กรุงเทพมหานคร : ส่วนวิชาการและประเมินผล สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, ม.ป.ป.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562. ม.ป.ท. : ม.ป.ป.
- สำนักงานคดียาเสพติด สำนักงานอัยการสูงสุด. คู่มือประกอบการประชุมสัมมนา โครงการเพิ่ม
ประสิทธิภาพการดำเนินคดียาเสพติด (ต่อเนื่อง) กิจกรรม : การประชุมสัมมนาเชิง
ปฏิบัติการเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี
ยาเสพติด ครั้งที่ 2/2552. ม.ป.ท. : ม.ป.ป.
- สำนักวิชาการศาลยุติธรรม. “การดำเนินการของสำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อสนับสนุนการนั่ง
พิจารณาคดีครบองค์คณะและการนั่งพิจารณาคดีต่อเนื่องในศาลชั้นต้น.”
วารสารศาลยุติธรรม. ฉบับที่ 6. ปีที่ 1. (มีนาคม-เมษายน 2545) : 6.
- สุพิศ ปราณีตพลกรัง. หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพมหานคร : ประยูรวงศ์, 2533.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. “การนำรูปแบบการพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
มาพัฒนารูปแบบการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป.” ในงานวิจัยการอบรมหลักสูตรผู้บริหาร
กระบวนการยุติธรรมระดับสูง. รุ่นที่ 8. วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม,
2548.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. “ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
เยอรมัน.” ตุลพาห. เล่มที่ 1. ปีที่ 55. (มกราคม-เมษายน 2551) : 191-193.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมันลักษณะ
พยานหลักฐาน.” ตุลพาห. เล่มที่ 2. ปีที่ 55. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2551) : 175-176.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. “หลักการพื้นฐานของกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานบางหลักตาม
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน.” ตุลพาห. เล่มที่ 2. ปีที่ 60. (พฤษภาคม-
สิงหาคม 2556) : 89, 91, 106.
- โสภณ รัตนากร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
นิติบรรณการ, 2557.

หยุด แสงอุทัย. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศึกษาทางคำพิพากษาฎีกา.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม่บ้านแม่เรือน, 2507.

อภิญา เวชชัย, วิไลภรณ์ โคตรบึงแก, เสาวธาร โพธิ์กลัด และ นันทภรณ์ เอี่ยมวานานนทชัย.

สถานการณ์ความผิดด้านยาเสพติดของผู้ต้องขังหญิงในมติด้านจิตสังคม

ฐานความผิดและผลที่ได้รับจากกระบวนการยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร :

สำนักกิจการในพระตำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2559.

อรรถพล ลิขิตจิตตะ, ณรงค์ รัตนานุกูล และ คมกริช หาญไชย. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ หัวข้อ

มาตรการส่งเสริมบุคคลให้ความช่วยเหลือหรือให้ข้อมูลแก่หน่วยงานที่บังคับใช้

กฎหมาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2548.

อรุณี กระจ่างแสง. “บทบาทของอัยการในการสอบสวนคดีอาญา : ศึกษาเปรียบเทียบเยอรมัน

สหรัฐอเมริกา และไทย.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 3. ปีที่ 20. (กันยายน 2533) : 61.

อุดม รัฐอมฤต. “การต่อรองคำรับสารภาพในกฎหมายฝรั่งเศส.” ใน วันรพี 2550. จัดพิมพ์โดยคณะ

นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 15, 18. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

อุดม รัฐอมฤต. “การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย : หลักและข้อยกเว้นตามกฎหมายวิธีพิจารณาความ

อาญาฝรั่งเศส.” วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 1. ปีที่ 20. (มีนาคม 2533) : 70.

อุดม รัฐอมฤต. “ผลของข้อสันนิษฐานตามกฎหมายต่อการกำหนดหน้าที่ที่น่าสืบในคดีอาญา.”

วารสารนิติศาสตร์. ฉบับที่ 2. ปีที่ 25. (มิถุนายน 2538) : 306-307.

อุดม รัฐอมฤต. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร :

โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์, 2558.

อุทัย อาทิวะ. “การถ่วงดุลการใช้อำนาจขังชั่วคราวของผู้พิพากษาไต่สวนฝรั่งเศส : ที่มาของผู้

พิพากษาแห่งเสรีภาพและการกักขัง.” ใน ยื่นหยัดบนหลักนิติธรรม.

จัดพิมพ์โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 265.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดือนตุลา, 2552.

อุทัย อาทิวะ. คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ระบบไต่สวน & ระบบกล่าวหา.

พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินต์ติ้ง, 2559.

อุทัย อาทิวะ. รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ.พรินต์ติ้ง, 2557.

โอสถ โกสิน. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม, 2538.

โฮเซ่ ไชตุณ. หลักการสากลว่าด้วยความเป็นอิสระและความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้พิพากษา
ทนายความและอัยการ : แนวทางสำหรับนักปฏิบัติ ลำดับที่ 1. แปลโดย เบญจรัตน์
 แซ่ฉั่ว. กรุงเทพมหานคร : International Commission of jurists, 2550.

ภาษาต่างประเทศ

A. Esmein. A History of Continental Criminal Procedure with Special Reference to France. trans.
 John Simson. Boston : Little, Brown, and company, 1913.

Andrew Ashworth. The criminal process : An evaluative study. Second Edition. New York :
 Oxford University Press, 1998.

Basic Principles on the Independence of the Judiciary 1985

Endriss and Colleagues Law Firm. "What you should know about German Narcotics Law."

<http://endriss-kollegen.de/wordpress/wp-content/uploads/2015/06/What-you-should-know-about-German-Narcotics-Law.pdf>, February 11, 2018.

G.D. Nokes. An Introduction to evidence. Third Edition. London : Sweet & Maxwell, 1962.

Henry B. Rothblatt. Handbook of evidence for criminal trials. New Jersey : Prentice-Hall, 1965.

International Covenant on Civil and Political Rights 1966

John H. Langbein. Comparative Criminal Procedure : Germany. Minnesota : West Publishing,
 1977.

John H. Wigmore. A students' textbook of the law of evidence. Brooklyn : The Foundation Press,
 1935.

M. Hepworth and B. Taylor. "Confession, Guilt and Responsibility." British Journal of Law and
 Society. Vol. 6. No. 2. (Winter 1979) : 223-224, 229, 231.

Rene David. French law : its structure, sources, and methodology. Trans. Michael Kindred. Baton
 Rouge : Louisiana State University Press, 1972.

Richard Vogler and Barbara Huber. Criminal procedure in Europe. Berlin : Duncker & Humblot,
 2008.

Saul M. Kassin and Gisli H. Gudjonsson. "The Psychology of Confessions : A Review of the Literature and Issues." Psychological Science in the Public Interest. Vol. 5. No. 2. (November 2004) : 35-36.

United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances
1988

Universal Declaration of Human Rights 1948

Valerie P. Hans and Claire M. Germain. "The French Jury at a crossroads." Chicago-Kent Law Review. Vol. 86. Issue 2. (2011) : 754.

Wolfgang Eichler. "German Criminal Jurisdiction." The International and Comparative Law Quarterly. Vol. 5. No. 4. (October 1956) : 547.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

ประวัติการศึกษา

ธัญญพร ทองศรีนุช

พ.ศ. 2555 นิติศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2557 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติ

บัณฑิตยสภา

